

aktuálne...

retrospektívne...

teoreticky
a prakticky...

DIZAJNÉRI

2 profil
Jozef Dóka ml.
Mária Rišková

8 mladý talent
**Allt (All that):
Elena Bolceková
a Peter Simoník**
Lubica Pavlovičová

UDALOSTI

14 výstava
**FELT IS NOT DEAD
/ PLŠŤ ŽIJE**
Alexandra Niczová

18 eko
**Tridsaťtiročný
Ekoplagát v Žiline
kráča ďalej**
Dana Doricová

26 eko
**Medzinárodný workshop
Green Emotions**
Zuzana Tončíková
Miroslav Chovan

30 súťaž
**Cena profesora
Jindřicha Halabalu**
Elena Farkašová

36 súťaž
**YCE AWARD
– Young Creative
Entrepreneur**
Dana Kleinert

42 výstava
Keramika z bufetu
Michala Lipková

46 osobnosť
Rozhovor s Pati Núñez
Eva Kašáková

HISTÓRIA

52 osobnosť
**Nábytkový dizajn
Viktora Holešťáka-
Holubára a interpretácie
ľudovej tradície**
Eliška Mazalanová

TEÓRIA

62 výstava
Príbeh metabolizmu
Ján M. Bahna

68 osobnosť
**Ergonómia ako nástroj
poludštenia techniky**
Zdeno Kolesár

INFOBOX

70
**Za významným
slovenským typografom
Robertom Brožom**
Lubomír Longauer

72
Správy o „múzeu“
Mária Rišková

74
**Ešte k múzeu:
O čo vlastne ide?**
Lubomír Longauer

76
Typotopo
Robert Paršo

78
Infobox
Redakcia

84
Summary
Preklad Lubica Kachničová

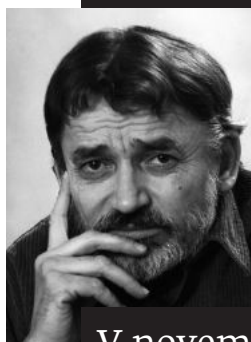
88
Tiráž

01

časopis o dizajne / design magazine
vychádza 6-krát ročne / a bimonthly
číslo / number: 06
rok / year: 2011
ročník / volume: XVII
cena / price: 2,16 €

**obsah
designum⁶2011**

Jozef Dóka ml.

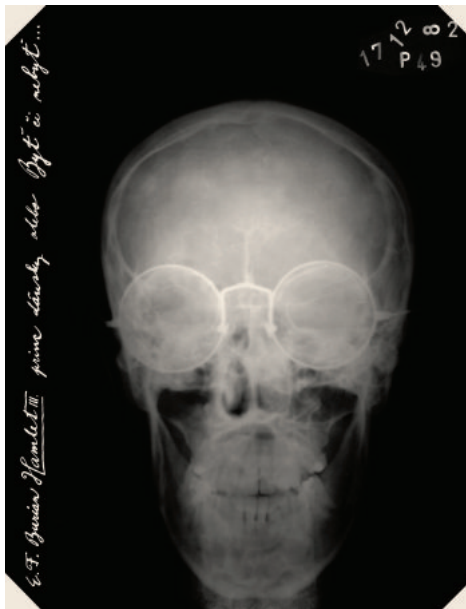
(12. 9. 1948 – 14. 11. 2011)

↖ Ideový plagát k Medzinárodnému roku postihnutých, 1980.

↑ Svätenie jari, filmový plagát, prvá polovica 80. rokov 20. stor.

V novembri 2011 zomrel výtvarník Jozef Dóka ml., ktorý bol odbornej verejnosti známy predovšetkým ako zakladateľ Trienále plagátu Trnava a tvorca plagátov s osobitým rukopisom. Široká verejnosť sa však každodenne stretáva so značkami, ktoré vytvoril pre Slovenskú poštu či Slovenskú filharmóniu. Za svoje diela získal viac ocenenia na medzinárodnej scéne grafického dizajnu ako na Slovensku. Chceme pripomenúť jeho tvorbu a profesionálne zásluhy a v niekoľkých spomienkach kolegov i jeho originálnu osobnosť.

Profil

Jozef Dóka ml. sa narodil v Seredi v roku 1948 vo výtvarníckej rodine, väčšinu svojho života prežil v Trnave. V ranom detstve ochorel na obrnu, v dôsledku ktorej bol celoživotne ťažko zdravotne postihnutý. Napriek zdravotným komplikáciám sa venoval štúdiu a neskôr aktívnej práci výtvarníka a organizátora.

V roku 1969 maturoval v Trnave na Strednej všeobecnovzdelávacej škole Jána Hollého. Rok po maturite mal prvú individuálnu výstavu s názvom Grafika – kresba v aule Pedagogickej fakulty v Trnave.

V rokoch 1970 – 1976 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave na Oddelení úžitkovej grafiky v ateliéri prof. Jozefa Chovana (spolu s L. Longauerom, P. Chomom a ďalšími).

Po skončení štúdia začal spolupracovať s novo vzniknutou Okresnou galériou Jána Koniarka v Trnave, pri príležitosti založenia galérie v roku 1976 vytvoril jej značku.

V roku 1979 sa zúčastnil výstavy Plagát a grafický design v Galérii mladých v Bratislave. Bola to dôležitá generačná výstava, na ktorej sa Dóka etabloval ako výrazný plagátista.

Zúčastnil sa Medzinárodného biénále plagátu Varšava (1980), prestížnej výstavy svetového plagátu, a získal čestné uznanie ako prvý slovenský výtvarník. Ocenenie a návšteva varšavského biénále ho inšpirovali k myšlienke založiť podobnú prehliadku v Trnave. V roku 1982 predložil vedeniu Galérie Jána Koniarka vypracovaný štatút periodicky sa opakujúcej medzinárodnej súťažnej prehliadky svetovej plagátovej tvorby. Zástupcovia galérie sa pokúšali zmeniť koncepciu na „prehliadku politického plagátu socialistických krajín“, preto Dóka svoj návrh stiahol.

V roku 1989 patril k spoluzakladateľom Verejnosti proti násiliu v Trnave a vzápätí začal znovu pracovať na obnove myšlienky prehliadky svetového plagátu na Slovensku. V roku 1990 spoločne s grafickým dizajnérom Dušanom Junekom opakovane inicioval medzinárodnú výstavu Trienále plagátu Trnava (TPT). Prvý ročník bol otvorený v roku 1991, odkedy sa koná každé tri roky. Od roku 1994 je TPT medzinárodnou súťažnou prehliadkou plagátu, ktorá je jednou z najväčších na svete. Pre trienále Dóka spoluorganizoval množstvo sprievodných aktivít, bol prvým predsedom jeho organizačného výboru, v roku 1999 sa stal čestným predsedom Trienále plagátu Trnava.

† E. F. Burian: Hamlet III., divadelný plagát, 1982.

♣ Plagát a grafický design, výstavný plagát, 1984.

← Shakespeare: Hamlet, nerealizované,
90. roky 20. stor.

↑ Molière: Don Juan, autorský plagát, 1984.

S prezentáciou plagátu pracoval aj mimo trienále, v roku 1997 predložil so spoluautorkou Ing. arch. Zuzanou Nádaskou architektonickú ideu Nová trnavská veža zo skla – futuristická vízia (publikovaná v denníku SME) a v roku 2001 začal vystavovať plagáty vo veľkoplošných výkladoch Československej obchodnej banky v historickom centre Trnavy. Priestor nazval Prvá galéria plagátu na ulici. Plagáty sa tu vystavujú dodnes.

V období rokov 1980 – 2008 vystavoval na mnohých medzinárodných prehliadkach a výstavách plagátu a získal niekoľko významných ocenení. Vystavoval na Medzinárodnom bienále plagátu vo Varšave, Poľsko (opakovane), Medzinárodnom bienále plagátu v Lahti, Fínsko (1981 a neskôr), Medzinárodnej výstave plagátu Colorado, Fort Collins, USA (1983), Trienále plagátu Toyama, Japonsko (1983), Medzinárodnom bienále úžitkovej grafiky, Brno (opakovane), na výstave ČSSR – Plagáty 1974 – 1985, Zürich, Švajčiarsko (1986), na výstavách v Mexiko City, Mexiko – Český a slovenský plagát (1990) a Československý grafický design (1991), v roku 1992 bol zaradený do výberu na výstave 100 najpozoruhodnejších plagátov sveta, Grand Palais, Paríž, Francúzsko, v roku 1999 vystavoval v Théâtre Molière svoje plagáty na tému Comedia dell'arte – Hommage à J. B. P. Molière a v roku 2000 sa zúčastnil výstavy Slovenské umenie v Cité Internationale des Arts, Paríž, Francúzsko.

Získal napríklad ocenenia – Čestné uznanie na Medzinárodnom bienále plagátu vo Varšave (1980), Cenu Zväzu československých výtvarných umelcov na X. bienále úžitkovej grafiky v Brne (1982), Cenu predsedu Juhomoravského krajského výboru na XII. bienále úžitkovej grafiky v Brne (1986), The Graphic Design International Prize Master's Eye Award, TPT (1991).

Okrem plagátov vytvoril značky pre viaceré slovenské inštitúcie. Zvíťazil v súťažiach na značku Slovenskej pošty (1993) a Slovenskej filharmónie (1995).

Venoval sa aj tvorbe perokresieb, ktoré verejnosti nie sú známe – budú predstavené v monografii J. Dóku, ktorá vyjde počas Trienále plagátu Trnava.

Diela Jozefa Dóku ml. sú v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave, Galérie Jána Koniarka v Trnave, Moravskej galérie v Brne, Musée de l'Affiche v Paríži, Art Museum Lahti (Fínsko), Kunstgewerbemuseum Zürich (Švajčiarsko), North Carolina State University – Library Fort Collins (USA), Múzea plagátu vo Wilanowe (Poľsko), The Museum of Modern Art, Toyama (Japonsko) a aj inde.

V roku 2011 zomrel po dlhej chorobe v Trnave.

(Profil bol spracovaný na základe materiálov k pripravovanej monografii J. Dóku, ktorej autorom je Lubomír Longauer.)

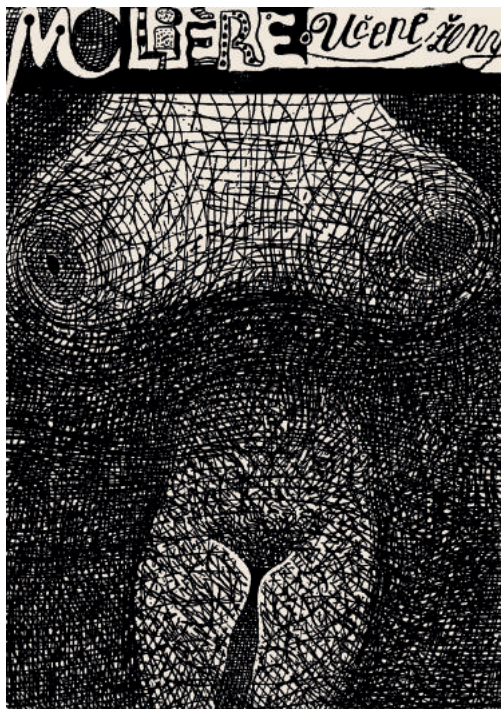
Spomienky kolegov

Vladislav Rostoka

Kométy sú jedny z najkrajších, najzáhadnejších a najobdivovanejších objektov, ktoré navštevujú našu oblohu. V apríli 1984 som s Jožkom cestoval domov z otvorenia našich dvoch výstav plagátov v sofijskom Československom kultúrnom centre. Nočný let na trase Sofia – Praha sa pre nás stal nezabudnuteľným. Kdesi nad Maďarskom sme z okienka lietadla uvideli (prvýkrát v živote) nad obzorom, kde pred chvíľou zapadlo slnko, letieť kométu. Pri každom ďalšom našom stretnutí sme na ten zážitok nostalgicky a nadšene spomínali. Teraz, pri myšlienkach na kamaráta, sa táto udalosť pre mňa stala náhle mimoriadne aktuálnou. Je to príklad povestného uzavretia kruhu. Lebo podobne ako kométy na oblohe, neprehliadnuteľným úkazom sa stal Jozef Dóka na našom papierovom, plagátovom nebi formátu 100 x 70 centimetrov. Aj keď sa momentálne od nás vzdialil do hlbín univerza, viem, že v budúcnosti sa k nám (na našu radosť) bude pravidelne vracieť, ako to zvyknú aj naozajstné kométy, prostredníctvom svojho diela. O konštantnosti a stabilite obežnej dráhy kométy Jozefa Dóku vo vesmíre umenia ma dokonale presvedčajú jeho plagáty vynikajúcich kvalít.

- † Molière: Georges Dandin, autorský plagát, 2003.
- Molière: Tartuffe, autorský plagát, 1979.
- ↓ Značky:
- Slovenská filharmónia, o.z. Poster, Junior centrum Piešťany, Trienálie plagátu Trnava.
- ▼ Titulky: Auschwitz varuje, Homo Sapiens.

Dušan Junek

Samotná skutočnosť, že ide o spomienky na Joža, mi pripadá zvláštna, absurdná. Hovoriť o ňom v minulom čase mi robí veľký problém. Za tých tridsaťtri rokov, čo sme sa poznali, sme spolu prežili toľko stretnutí, udalostí a prebrali toľko osobných i profesijných tém, že by z toho bola slušná kniha. Začalo sa to koncom 70. rokov minulého storočia, keď som sa zoznámil s mladými členmi generáčného zoskupenia Dóka, Choma, Longauer, Mydlo, Rostoka. Som hrdý na fakt, že ma – staršieho – prijali medzi seba. Nezávisle jeden na druhom sme práve s Jožom prišli s myšlienkou medzinárodného trienále plagátu na Slovensku. Obaja sme boli radi, že sme vzájomne a v ostatných kolegoch našli nadšených stúpencov tejto idey. V tých časoch a pomeroch idey dosť utopickej... Keď sa s Jožovou pomocou podarilo projekt realizovať v Trnave (1991), stal sa naším najväčším organizačným dielom a súčasťou nášho života podnes. Sotva si vie niekto predstaviť úsilie, aké treba vynaložiť, aby ste priťahli na Slovensko to najlepšie zo sveta. Podarilo sa. Jožo bol pri všetkom. Pri zápasoch, výzvach, obhajobách aj úspechoch akcie. Vystriedali sme sa pri „prezidentovaní“ trienále, usilovali sme sa mu dať osobitú, zaujímavú tvár hlavne smerom k mladým autorom. Veľmi mu záležalo na jeho/našom dieľati, ktoré sa dožilo dospelého veku a jeho napokon prežilo.

↖ Molière: Učené ženy, nerealizované, okolo roku 1980.

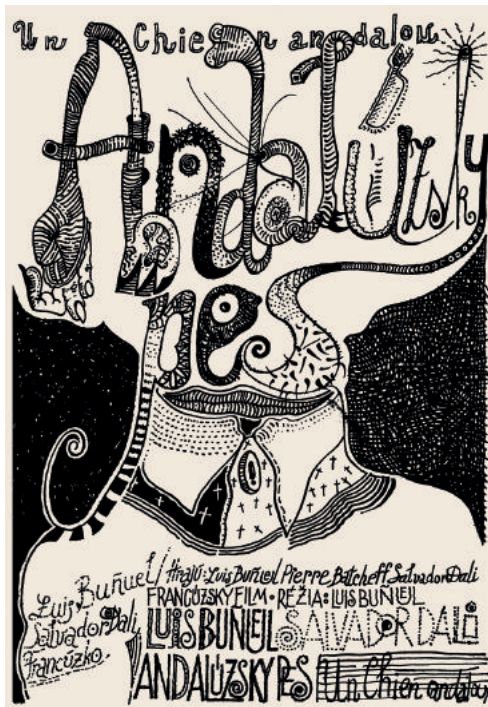
↑ Setri elektrickú energiu, okolo roku 1980.

↗ Luis Buñuel – Salvador Dalí: Andalúzsky pes, nerealizované, 90. roky 20. stor.

→ Terror, 1989.

Ale boli aj osobné veci, keď ma požiadal, aby som išiel za neho vybojovať ťažkú bitku s investorom, týkajúcu sa jeho víťaznej značky a corporate identity Slovenskej pošty. Bol nesmierne rád, že sa to podarilo a on dostal vari najväčší honorár za prácu v živote. Živo si spomínam, že taký dobrý pocit som nemal ani pri úspechu svojich značiek. Miloval plagát nielen ako autor, ale vymýšľal nové formy jeho prezentácie – je autorom projektu polyfunkčného objektu sklenej veže pre centrum mesta Trnava či 1. galérie plagátu na ulici vo výkladoch ČSOB, kde doteraz visia Jožove a naše plagáty, ktoré sme spolu inštalovali. Jožo bol skvelý, originálny grafik, človek naplnený obdivuhodnou energiou za spravodlivú vec, milovník krásy a slobody. Bol aj tvrdohlavý a rozporuplný – kto by s takmer lautrecovským osudom nebol? Svoje barličky potreboval len na to, aby zvládol neľahký celoživotný údel. Pri svojej tvorbe i postojoch ich odkladal nabok a počínal si s obdivuhodnou istotou osobnosti tvorcu a občana. Mám ho rád a tak to pre mňa aj zostane.

Ľubomír Longauer

Jozef Dóka bol môj rovesník. Prvý raz som ho videl na skúškach na VŠVU, keď ma prijali. Dostal sa do druhého kola, ale stroskotal pri ústnych pohovoroch. Nevedel, že vtedajší čerstvo vymenovaný slovenský minister kultúry básnik Miroslav Válek bol z Trnavy. Vzali ho o rok neskôr. Prišiel do nášho ateliéru a prekvapil nás svojou životaschopnosťou. Od školy som sa s ním stretával až do jeho smrti.

Nemám rád jalovo sentimentálny tón nekrológov, a tak nebudem zastierať, že som s ním mal aj niekoľko konfliktov, ktoré sa všetky týkali vecí okolo trienále. Veľmi mu na ňom záležalo a všetko chcel mať pod kontrolou, aj keď to nedokázal. S Jožom naozaj nebol jednoduchý život, bol človek, nie anjel.

Tu však chcem zdôrazniť jeho kvality a to sa dá aj bez predstierania. Čitateľov, najmä tých mladších, treba upozorniť, že Jožo bol od útleho detstva chorý a celý život chodil s barlamami. Často mi hovoril: „Už presluhujem, lekári mi dávali v detstve maximálne tridsať rokov života.“ Aj počas nášho posledného rozhovoru mi povedal: „No vidíš, žil som tridsaťtri rokov navyše.“

Často spomínal na časy štúdia na VŠVU v normalizačných rokoch. V tých časoch bola v spoločnosti všeobecne dusná atmosféra, ale v ateliéri sme si spríjemňovali život humorom, tam sme

žili a pracovali. Jožo tam aj spával, hoci to bolo zakázané, unavovalo ho cestovanie. Mal tam zubnú kefku a pyžamo, dokonca si vybudoval úkryt, v ktorom bol schovaný, keď vrátnici chodili večer vyháňať studentov. Bol vtipný a otvorený, pestoval ten typ trochu drsného absurdného humoru, ktorý mám rád, a vedel si vystreliť aj zo seba. Výborne hral šach, v ateliéri naňho nikto nemal. Ale aj ako výtvarník sa uviedol v ateliéri veľmi dobre.

Jeho dielo nie je rozsiahle, nedovolilo mu to zdravie, je však významné. Bol nesporne talent. Podarilo sa mu to, čo sa väčšine výtvarníkov nepodarí: jeho plagáty (a na tých mu záležalo najviac) boli na prvý pohľad rozpoznateľné. Vypracoval si rukopis, ktorý vychádzal z jeho fyzických možností, mal cit pre plochu, farbu a tvarový dôvtip. Mám v izbe zarámovaný jeden jeho plagát už hádam pätnásť rokov a nezunoval sa mi. Aj moja žena sa naň občas zahľadá a vraví: nestarne, stále je dobrý. A to je veľké uznanie pre výtvarníkovu prácu. Uznávali to aj kolegovia v zahraničí, bol viac známy tam ako doma. No predovšetkým miloval to svoje trienále, veľmi mu na ňom záležalo. Sníval o sklenej veži, ktorá by svietila nad Trnavou a boli by v nej plagáty. Toto jeho pranie bolo ťažké splniť. Jedno by sa splniť mohlo: aby túto depresívnu dobu trienále prežilo, aby sa v Trnave naďalej schádzali grafici a ich práce z celého sveta.

#

Allt (All that)

*Elena Bolceková
a Peter Simoník*

၆၀၇၇
၁၀၀၇၇၇၇
၆၃၁၀၀၇
၆၀၀၇

aktuálne...
DIZAJN

8

mladý talent

text **Lubica Pavlovičová**

foto **Peter Simoník**

← All that by Allt, Dizajn štúdio ŮLUV, Bratislava, september – november 2011.
→ Manual Stool, 2011.

Pod názvom ALLT pracujú mladí dizajnéri Elena Bolceková a Peter Simoník od roku 2011 a za toto obdobie sa už stihli predstaviť na Fóre dizajnu v Nitre a samostatnej výstave v Dizajn štúdiu ŮLUV. Medzitým na posledný pražský Dizajnblok v októbri 2011 pripravili v spolupráci s Katarínou Beličkovou a Štefanom Noskom projekt pod názvom Urbi et orgi by SKIN a v súčasnosti je možné vidieť ich inštaláciu A life shaped by All That v Galérii Stredočeského kraja v Kutnej Hore.

Aj napriek týmto bohatým prezentačným aktivitám najmä ich vek nasvedčuje tomu, že si ešte len budujú vlastnú dizajnérsku identitu. Aké hodnoty vyznávajú, čo je ich krédom? Hovorí: „Allt je skrátenou formou ‚all that‘, to všetko. Myslíme tým to všetko, čo nás zaujíma, obklopuje a baví v živote. Týmto vecami sa chceme zaoberať aj v dizajne, chceme najmä umožniť ľuďom obklopiť sa zaujímavými vecami, ktoré sa im budú prihovárať ako osobnostiam. Platí pre nás, že komplikovanejšie môže byť a žiť na mieste, kde neexistuje priestor na zamyslenie sa.“

Nie sú prví a určite ani nie poslední, čo sa pokúšajú posúvať konvenčné, zaužívané vnímanie dizajnu. Na našom teritóriu to však prináša nemalé riziko, ktorým je problém komerčného uplatnenia. K tejto téme sa vyjadrili: „Myslíme si, že všetko vyžaduje poctivú prácu a adekvátne množstvo času. Nikam sa neponáhľame. Pojem komerčného uplatnenia je pre nás relatívny a po prvom roku existencie sa ani nesnažíme pozeráť

aktuálne... DIZAJNÉRI

- ↑ Elena Bolceková, Peter Simoník, Katarína Belíčková a Štefan Nosko, Urbi et Orgi by SKIN, Designblok 2011, Praha.
- ← Peter Simoník, Wood Hunt, 2011.

↑ Elena Bolceková, Cityscapes, plst', 2011.
← Svetidlá Dash-Dot Light, na ktorých môžeme nájsť symbolické odkazy (Morena, Živena), 2011.

sa do ďalej budúcnosti alebo určovať si nejaké veľmi dlhodobé ciele. Naše produkty majú už teraz veľmi širokú škálu výrobných procesov. Mnohé veci vyrábame v rozličných dielňach na rôznych počítačovo riadených obrábacích strojoch, niektoré sami ručne. Snažíme sa objavovať a využívať možnosti výrobcov na Slovensku.“

Na výstave v Dizajn štúdiu ÚLUV (september – november 2011) Allt okrem iných produktov vystavovalo svetidlá Manual Light a sedačky Manual Stool, ktorých „telo“ tvorí plechové vedro. Tu bolo vidieť, ako oboch autorov baví meniť predstavy o predmetoch, ktoré nás obklopujú. Rovnako ako pri produkte Petra Simoníka Wood Hunt, ktorý maskuje a zároveň demaskuje nielen základné vlastnosti materiálu (dreva), ale aj samotnej formy produktu. Kolekcia Cross-Section-Cut pozostávajúca zo zrkadiel, nástenných hodín a vešiakov, silne inšpirovaná znakmi z prírody, a lampy Dash-Dot Light, na ktorých zasa môžeme nájsť odkazy na slovenský folklór,

kultúrnu históriu, sú (vydarene) dotvorené skôr v dekoratívnom zmysle. Znamená to, že Elena a Peter nechcú zatiaľ rozlišovať medzi formami, ktoré majú byť nositeľom ich myšlienky: „Ak je význam objektu prerozprávaný v dekore, je to pre nás to isté, ako keď je načrtnutý na rozhraní zažitej predstavy o konkrétnom objekte a jeho využití v novom kontexte.“

Elena Bolceková (Ústav dizajnu a výtvarných disciplín FA STU) na Designbloku mnohých návštevníkov zaujala svojím produktom Felt, plstenou krytinou zostavenou z modulov, resp. „geometrických dlaždíc“. Produkt s názvom Cityscapes (Mestská krajina) podľa Eleny vznikol presne z inšpirácie témou Designbloku (tento rok to bolo Mesto) – je plošnou vizualizáciou hmôt, ktoré sa v meste opakujú a prelínajú. Koberec určený do interiéru umožňuje v spomínaných moduloch vystavať ľubovoľný tvar a veľkosť, podobne ako pri mestskom dláždení. Peter Simoník (Ateliér produkt dizajnu VŠVU) pripravil

do Prahy svietidlá Who is Watching You, ktorých tvar je odvodený z priemyselných kamier rozmiestnených v početných verejných a súkromných priestoroch. Simoník svojim produktom prisúdil existenciu v odlišných, intímnych súvislostiach, čím pre ne vytvoril novú funkciu. V súčasnosti Allt vystavuje v zaujímavých priestoroch v GASK v Kutnej Hore.

„V GASK sú predstavené viac-menej tie isté produkty, ktoré boli na výstave v Bratislave. White box je však miestom, kde sa kladie väčší dôraz na inštaláciu a myšlienku prezentácie. Pomocou našich produktov sme sa teda pokúsili načrtnúť návštevníkom schému bežných denných činností, ktorou ich nabádame zamyslieť sa nad cyklami, ktoré každodenne opakujú oni sami. Upozorniť ich, že aj ich život sa väčšinu času skladá z drobností, a tak si aj tieto drobnosti treba všímať, vážiť a užívať.“

#

www.allt.sk

↑ Peter Simoník, svietidlo Who is Watching You, 2011.
→ A Life Shaped by All That, inštalácia vo White box, Galéria Stredočeského kraja, Kutná Hora, december 2011 – apríl 2012.

FELT IS NOT DEAD

PLŠŤ ŽIJE

Do 22. januára 2012 ste mohli
vo Výstavno-informačnom
bode Satelit navštíviť výstavu
Felt is not dead / Plšť žije,
ktorej autorom je víťaz
minuloročného Fóra dizajnu
Ondrej Eliáš s bratom Petrom.
Výstava sa niesla v duchu
opätovného oživenia
tradičného textilného
materiálu – vlnenej plsti
– a okrem iného sa tu
stretnete so zvieratkami,
interaktívnymi kobercami
či dverami z „kadibúdky“,
ako inak plstenými.

UDALOSTI

aktuálne...

Dizajnéri bratia Eliášovci sú absolventmi Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. Peter ukončil magisterské štúdium v Ateliéri industriál dizajnu, Ondrej je absolventom Ateliéru produkt dizajn.

Cena Fóra dizajnu 2010 za kolekciu plstených kobercov Szlovákia a Mr. Braun predurčila orientáciu výstavy na vlnenú plšť. Vlnená plšť, dnes vytlačená umelými (syntetickými) textíliami, patrí medzi najstaršie prírodné textilné materiály, v minulosti bola využívaná najmä pri výrobe oblečenia a klobúkov.

Prezentované koberce, závesy, misy a iné stolovacie doplnky sú rozdelené do niekoľkých sérií: Cvoky, Spony, Kontrast, Hiši, Mapy a Audio. Vystavené produkty spája nielen minimalistická estetika obohatená o odkazy na rôznorodé inšpiračné zdroje so zreteľom na materiál, z ktorého sú vyrobené, ale i svieža farebnosť a vtip.

Kolekciu Cvoky tvorí séria interiérových doplnkov, ktorá na dosiahnutie výsledného tvaru využíva gombíky – cvoky, aby sa tak z plošného materiálu spájaním cvokmi vytvoril priestorový objekt. Jednoduchým úkonom si tak človek sám dokáže vytvoriť misu, držiak na servítky – zvieratko, odpadkový kôš alebo návlACK na konferenčný stolík.

„Smajlíkovské“ tváre, čiže interiérové doplnky ako tácky, koberce či stojan na časopisy, sú súčasťou série Hiši. Kolekcia mís pod názvom Kontrast kombinuje plst s nehrdzavejúcou oceľou, čím vzniká zaujímavý kontrast mäkkého a teplého s tvrdým a chladným.

Ďalšou sériou, ktorá využíva spájanie plsti s kovovým prvkom na vytvorenie finálneho tvaru výrobku, je séria Spony. Spojením jednotlivých častí produktu vznikajú stojany na fotografie, misky a akustické panely. Toto riešenie navyše umožňuje i jednoduché čistenie a farebnú zmenu častí.

Zaujímavým riešením sú plstené podložky určené ako prestieranie a koberec, inšpirované výrobkami známymi firiem Braun, Tesla a iné (séria Audio).

Na záver výstavy si na kobercoch v tvare štátov Čiech a Slovenska môžete vyznačiť, ako inak plsteným krúžkom, kam kráčate, odkiaľ pochádzate alebo len tak miesto, kam by ste sa raz chceli pozrieť.

#

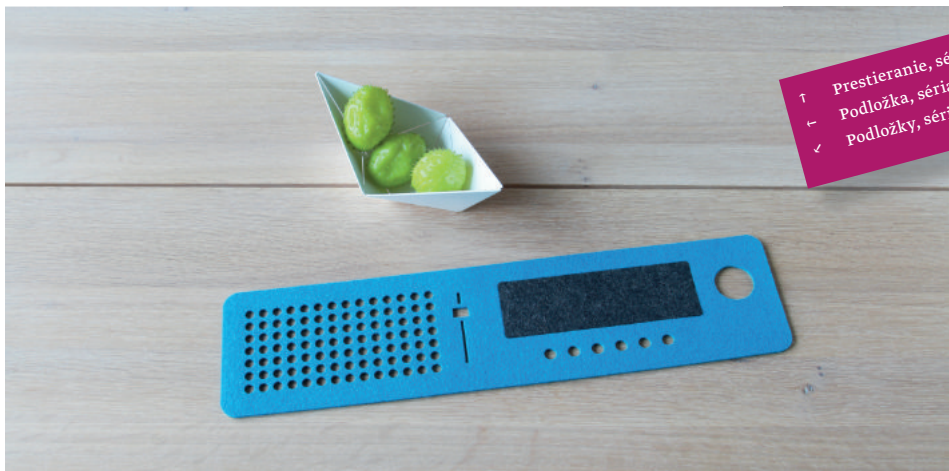
τ Misy, séria Cvoky.

➤ Držiaky na servítky - zvieratká, séria
Cvoky.
↓ Podložky, séria Híši.

↑ Prestieranie, séria Audio.
← Podložka, séria Audio.
✓ Podložky, séria Audio.

Tridsaťtiročný Ekoplagát v Žiline kráča ďalej

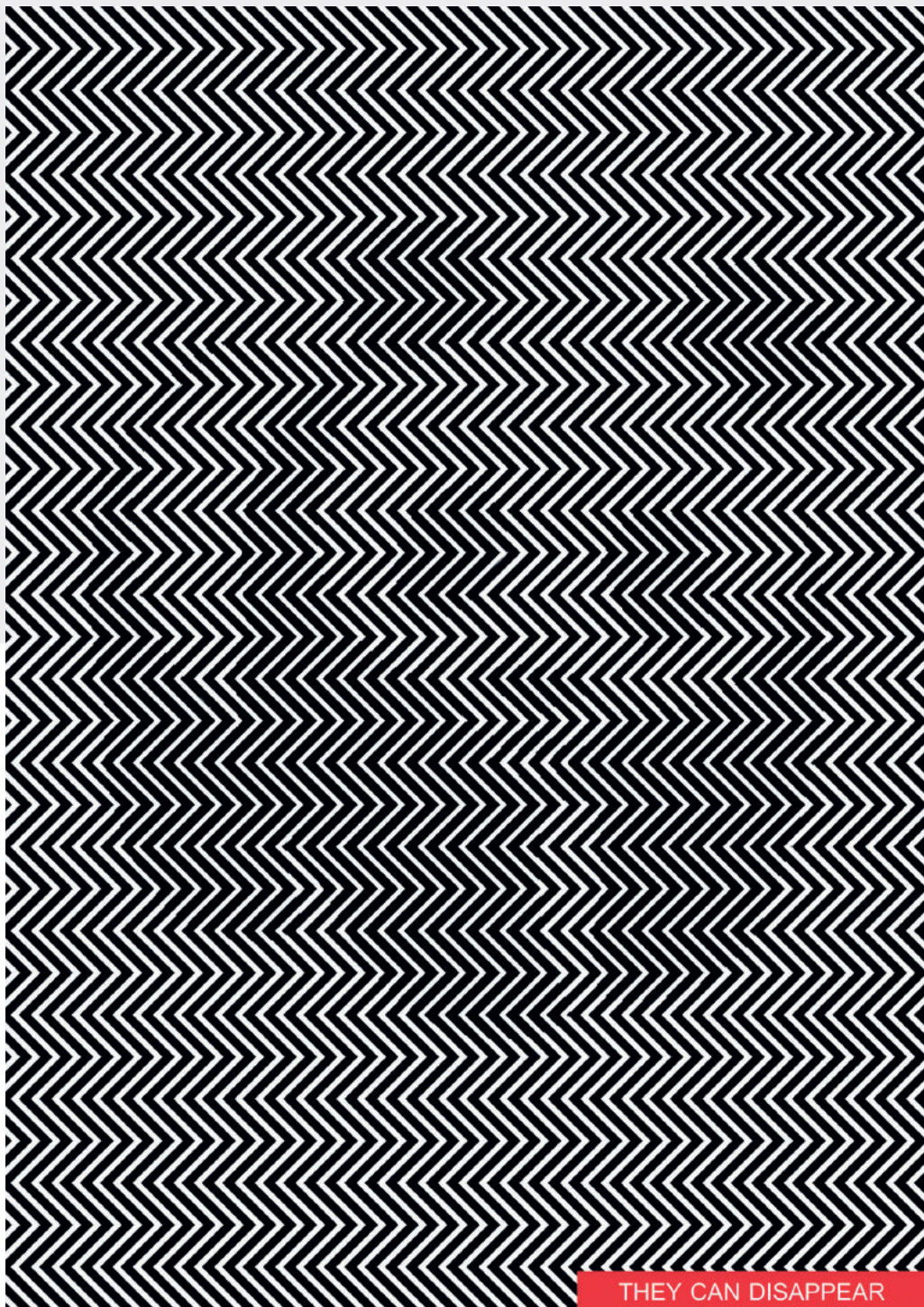
Keď v roku 1978 pracovníci Správy Národného parku Malá Fatra (SNP MF) a Považskej galérie umenia (PGU) usporiadali prvú medzinárodnú výstavu Ekoplagát, hneď od začiatku bolo ich cieľom založiť medzinárodnú súťažnú prehliadku vydaných plagátov s tematikou ochrany prírody a životného prostredia. Bolo to prvé podujatie s takýmto zameraním na svete.

aktuálne... UDALOSTI

¶ Ceny sa začali udeľovať od tretieho ročníka v roku 1984. Gestormi podujatia sa stali ministerstvo životného prostredia a ministerstvo kultúry. Pred prípravou siedmeho trienále v roku 1996 PGU odstúpila od spolupráce a Ekoplagát sa konal v Galérii Klasik v Žiline. V roku 1999 sa vrátil späť do priestorov PGU, ale gestorom už zostalo len ministerstvo životného prostredia a galéria sa stala spoluorganizátorom. Aj časté zmeny v Správe NP Malá Fatra viedli k tomu, že Ekoplagát doteraz nemá jasne zabudovanú pozíciu v jej štruktúre a ani jedného stáleho pracovníka či sekretariát, ktorý by sa mohol priebežne a systematicky venovať práci pre trienále. Jeho príprava stojí na zanietení interných pracovníkov a externistov a na podpore nadriadených orgánov Správy NP Malá Fatra.

Tohtoročné, v poradí dvanásťte trienále sa po druhý raz vo svojej existencii pripravovalo v kritických podmienkach. Tentoraz ich spôsobili finančné problémy. Podujatie sa mohlo začať organizovať až v júli tohto roka a len vďaka podpore Karpatskej iniciatívy pre mokrade (CWI) a Ministerstva životného prostredia SR, aj to v mimoriadne skromných podmienkach.

Entuziazmus a úsilie organizačného pracovného tímu posilnil nečakaný záujem umelcov o trienále. Prehliadku do daného termínu, napriek jej krátkosti a rastúcej ponuke výstav plagátov vo svete, oboslo 73 autorov z 21 krajín Európy, Ázie a Ameriky so 180 plagátmi. Výberová porota zasadala už 5. októbra 2011, aby sa stihol pripraviť katalóg a podujatie na dlhodobu plánovaný termín v novembri 2011. Z došlých prác vybrala 126 plagátov od 62 grafikov z 18 krajín.

† Ilja Klemencov (1989), Litva: They Can Disappear, 2009, Grand Prix.

V kolekcií dvanásteho trienále sa stretáme s renomovanými osobnosťami, pre ktoré je ochrana životného prostredia ľudským postojom a stálou súčasťou ich zrelého umeleckého kréda. Sú medzi nimi Lex Drewinski (Nemecko, Poľsko), Uwe Loesch (Nemecko), 2x Goldstein (Nemecko), João Majado (Portugalsko), Lanny Sommese (USA) a ďalší.

Zo zúčastnených krajín je počtom dvadsať autorov najrozsiahlejšie zastúpený Irán, kde sa pred štyridsiatimi rokmi podpísal významný Ramsarský dohovor o mokradiach. Pripomenulo ho aj trienále v Žiline.

V iránskej kolekcií i celom vystavenom súbore súťažnej prehliadky sú popri známých osobnostiach aj nové mená a veľa mladých grafických dizajnérov, ktorí sa v čase začiatkov Ekoplagátu a ďalších rokoch ešte len narodili (s takýmto nástupom mladých grafikov sa stretáme aj na iných podujatiach plagátu (Hongkong), niektoré výstavy sú venované priamo im.

Druhou najpočetnejšou národnou kolekciou boli poľské plagáty. Svedčia o bohatej tradícii, hodnotách a veľkom zázemí vo všetkých generačných vrstvách tvorcov v tejto krajine.

Celá expozícia Ekoplagátu 2011 hovorí o tom, že témy a otázky ochrany prírody a životného prostredia sú stále aktuálne pre všetky generácie. Dostávajú naliehavejšiu podobu a ešte konkrétnejšie vypovedajú o možných hrozbách.

Výstave dominuje téma vody, jej rastúca vzácnosť, ktorá sa v budúcnosti môže stať aj zdrojom konfliktov. Práce odкрývajú ohrozenie oceánov, prehlbujúcu sa stratu rovnováhy v prírode, dôsledky klimatických zmien. Havárie jadrových elektrární spájajú so spomienkami na minulosť Hirošimy a Nagasaki, poukazujú na násobenie ich dôsledkov v spojení s prírodnými katastrofami a konaním človeka. Odhaľujú náš slepý egoizmus a nenásytnosť konzumu.

So závažnosťou tém sa stupňuje i údernosť podania a expresivita plagátov. Niekedy sa myšlienka po prvom kontakte rozvíja a ďalej odkrýva do hĺbky pri postupnom čítaní plagátu, od celku k detailom. Ubúda fotografií, autori pracujú s obrazovou skratkou a jej symbolikou. Hoci mnohé plagáty sprevádza text, oslovujú aj bez slov.

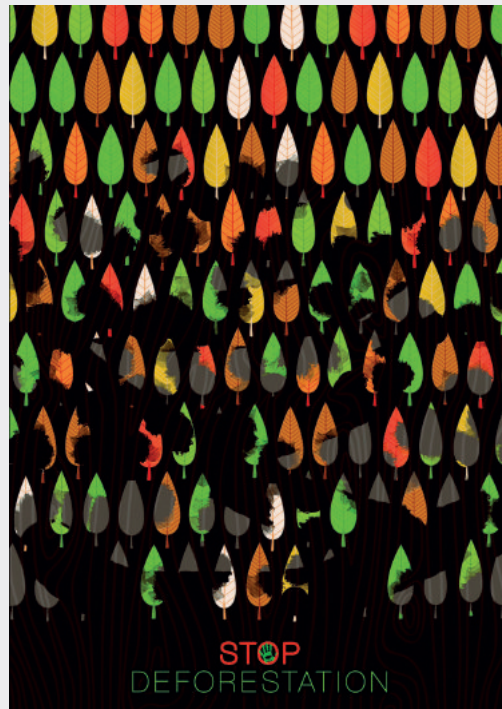
Zúčastnení umelci majú korene v rôznych kultúrach, čím narastá šírka a bohatosť výtvarných názorov a ľudských postojov. Na druhej strane treba povedať, že ich ovplyvňujú, ale zároveň obohacujú aj súčasné dôsledky globalizácie, ktorá prináša nové podnety. Toto stretnutie výrazne cítiť v kolekcií z Iránu. Výstavný súbor osviežujú práce najmladších grafikov, často ešte študentov. Neskúsenosť tvorivých začiatkov vyvažujú ich svieže obrazové nápady. Ďalej vidíme, že u strednej a najmladšej generácie sa mení postoj tvorcov k dôležitosti autorského rukopisu, jeho nezameniteľnosti. Volia si rôzne formy a prostriedky podľa potreby a zámeru výpovede. Túto rozmanitosť nachádzame v autorských súboroch na trienále a rovnako v sprievodnej samostatnej kolekcií nositeľa Grand Prix Ekoplagát 2008 – Tomasza Kipku z Poľska.

Medzinárodná porota na čele s predsedom Pavlom Chomom (VŠVU Bratislava) a členmi Danou Doricovou (kurátorka trienále), Milanom Mazúrom (PGU Žilina), Władysławom Plutom (ASP Krakov) a Janom Rajlichom (VUT Brno) na záver rokovania konštatovala vyrovnanú úroveň medzinárodnej prehliadky, v ktorej sa zišli obsahovo aj výtvarne kvalitné plagáty, pričom vyvážený súbor mapuje súčasný vývoj v problematike životného prostredia i plagátu. Ocenila organizačnú prácu usporiadateľov a vyzýva organizátorov, aby aj naďalej pokračovali v tomto podujatí, ktoré má svoju dlhoročnú tradíciu a ohlas v medzinárodnom meradle.

† Mehdi Saeedi (1979), Irán: Be Kind to All Animals, 2011, 1. cena.

† Andrej Haščák (1976), Slovensko: Stop Deforestation 1, 2010, 2. cena.

Grand Prix Ekoplagát 2011 porota udelila mladému, len 22-ročnému Iljovi Kamencevovi (1989) z Litvy za tvorivý a novátorský grafický dizajn v plagáte They Can Disappear. Využil posun op artového princípu na vyjadrenie závažnej myšlienky s priamym vzťahom medzi textom a obrazom. Za svoje plagáty získal už viaceré ocenenia, naposledy na bienále v Lahti v tomto roku. Prvú cenu porota dala Iráncovi Mehdimu Saeedimu (1979) za perfektnú realizáciu typografického a zároveň obrazového plagátu s emotívnym nábojom s názvom Be Kind to All Animals. Druhú cenu získal Andrej Haščák (1976) zo Slovenska za plagát Stop Deforestation, ktorý klasickou formou prejavu jasne formuluje svoju ideu. Tretiu cenu dostal Číňan Fang Chen (1959) žijúci v USA za plagát Happy New Year of the Tiger? Výtvarne pritažlivou metaforou upozorňuje na možné vymretie tigrov na planéte. Cena Karpatskej iniciatívy pre mokrade (CWI) patrí ďalšiemu mladému autorovi Marcinovi

Urbanczykovi (1981) z Poľska za plagát Peace for Enviroment. Pomocou spojenia textu a obrazového symbolu v čistej jednoduchosti vyjadril širší obsah myšlienky ochrany mokradí. Dve Čestné uznania porota udelila Wojciechovi Korkučovi (1967) z Poľska za plagát Zachráňte prírodu, v ktorom sa za prostým sloganom skrývajú grafická skúsenosť a majstrovstvo. Druhou autorkou je Sophia Ling-Hung Shin (1963) z Taiwanu za plagát The Harmony between Human and Nature – Sole are our Roots a jeho emočne silný výraz založený na presvedčivom návrate ku grafickej jednoduchosti.

Už tridsaťtri rokov sa v Žiline koná trienále Ekoplagát. Vedie to, prirodzene, k zamysleniu, akú stopu zanecháva a aký má význam a zmysel. Čo prináša k riešeniu problémov, ktoré naďalej pretrvávajú.

Tohtoročné trienále a postoj umelcov k nemu dali viaceré odpovede. Presvedčili, že tvorcovia stále, ba možno ešte viac, cítia potrebu hovoriť, vyjadrovať sa k téme i burcovať. (S poľutovaním konštatujeme, že z krajín bývalého východného bloku, s výnimkou Poľska, sa grafickí dizajnéri tejto téme a autorskému plagátu takmer nevenujú. Treba dúfať, že sa to zmení.)

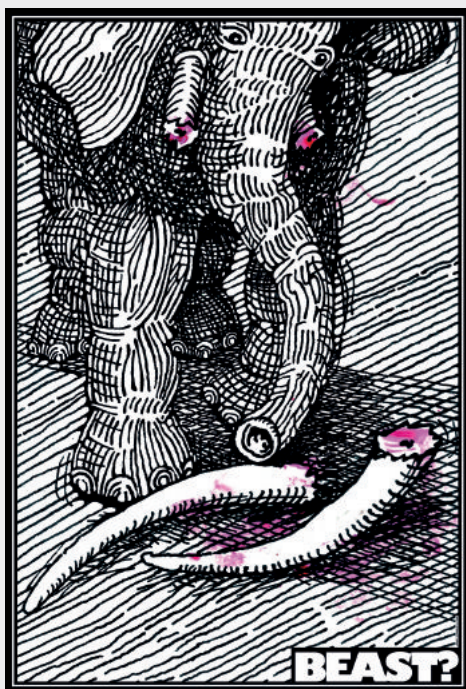
Rovnako záujem verejnosti o trienále, ktorý poznáme už z minulosti, hovorí, že podujatie má stále čo povedať. Výstavy sú jednou z foriem diskusií k tejto životne dôležitej téme, ktorá pretrváva a je čím ďalej aktuálnejšia, tak ako otázka dobra a zla, zodpovednosti a ľahostajnosti, ktoré pred ekoplagátmi môžeme spolu s ich tvorcami klásť sami sebe. A veríme, že toto posolstvo vstúpi do citov a myslí mladých ľudí, ktorí tvoria veľkú časť návštevníkov. Zanechá v nich stopu, ktorá sa prejaví v ich konaní.

Na dvanástom trienále Ekoplagát stretáme najmä autorské plagáty výtvarníkov. Pováčšine sú aj ich vydavateľmi. Smelo vyjadrujú nielen svoj výtvarný, ale aj osobný ľudský názor a stanovisko.

V ostatných rokoch biznis a billboardová reklama postupne vytlačili plagátové steny z miest a za ich plochu treba tvrdo platiť. To všetko zmenilo život autorského plagátu. Odišiel z ulíc, ktoré zároveň už prestali byť priestorom stretnutí a zastavení. Žije novým životom, bližšie k voľnému umeniu, do ktorého sa tiež, po rokoch nedôvery, vracia potreba angažovať sa. Vstúpil do galérií a výstavných priestorov, kde opäť oslovuje ľudí. Veríme, že v tom je jeho budúcnosť. Presvedča nás o tom, popri tvorbe zrelých autorov, nielen narastajúci záujem mladých grafických dizajnérov vo svete o plagát, ale i rastúci počet jeho výstav a pravidelných medzinárodných prehliadok.

#

- ← Fang Chen (1959), USA: Happy New Year of the Tiger?, 2010, 3. cena.
- ↑ Lanny Sommese (1943), USA: Beast?, 2009.
- Wojciech Korkuś (1967), Poľsko: Save Nature, 2010, Čestné uznanie poroty.
- Saeed Behdad (1977), Irán: Bicycle and Air Fresh, 2010.
- ↓ Lex Drewinski (1951), Nemecko, Poľsko: Highway to Disaster, 2010.

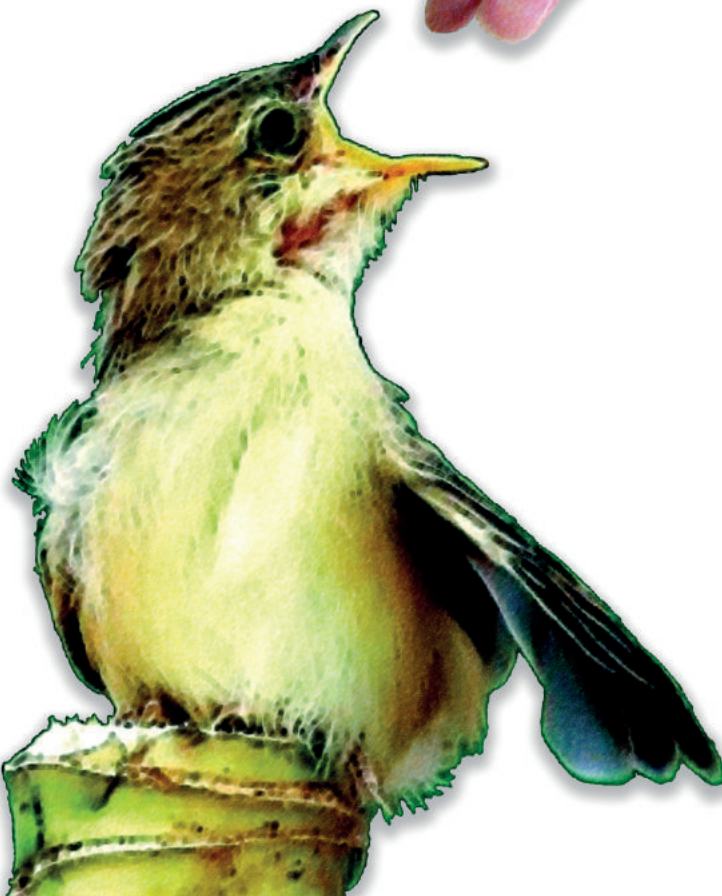
- ↖ Marcin Urbańczyk (1981), Polsko: Peace for Environment, 2011, Cena Karpackiej inicjatywy pre mokrade (CWI).
- ↑ 2x Goldstein (1978), Nemecko: The Sun Shine ... On the Nothing New, 2010.
- ← Sophia Ling-Hung Shih (1963), Taiwan: The Harmony between Human and Nature - Sole are our Roots, 2010, Čestné uznanie poroty.
- Mona Goudarzi (1981), Irán: They Need our Care, 2009.

They need our care

Environment and Nature Protection System.

Medzinárodný workshop

Green Emotions

Projekt International Design Workshop – Green Emotions 2011 s podtitulom Inovatívne bývanie chrániace prírodu sa na Katedre dizajnu nábytku a drevárskych výrobkov Technickej univerzity vo Zvolene uskutočnil v termíne 26. 4. – 10. 5. 2011.

Podujatia sa celkovo zúčastnilo 25 študentov a 10 pedagógov zo šiestich krajín EÚ: Bulharska, Nemecka, Poľska, Českej republiky, Fínska a Slovenska.

Všeobecne definovaná téma v zmysle prepojenia ekológie s architektúrou a dizajnom bola hlavným lákadlom pre zúčastnených študentov a pedagógov. Keďže samostatné štúdium ekodizajnu nie je dostupné ani na jednej zo zúčastnených univerzít, možnosť doplniť si vedomosti z tejto aktuálnej problematiky bola pre študentov pritažlivá. Projekt Green Emotions poukázal na dôležitosť implementácie ekodizajnu do priamej výučby v programoch ako dizajn, interiérová tvorba a architektúra. Práve prostredie TU vo Zvolene, kde pod záštitou jednej univerzity fungujú Fakulta ekológie, Fakulta environmentálnej a výrobnéj techniky, Lesnícka a drevárska fakulta, ponúka v sebe ideálnu možnosť pokračovať v rozvíjaní filozofie ekodizajnu v spolupráci s podobne zameranými inštitúciami.

Projekt bol určený pre študentov prvého stupňa štúdia v špecializácii dizajn, interiérový dizajn, resp. architektúra. Bez ohľadu na to, že hlavným cieľom workshopu bolo riešiť dizajn, snažili sme sa, aby každý účastník dokázal aplikovať myšlienky ekológie aj v budúcnosti do vznikajúcich nových konceptov. Študenti dostali možnosť uviesť si významnú úlohu profesie dizajnéra, v zmysle utilitárnej zodpovednosti voči spoločnosti a budúcim generáciám. Konkrétnym a zároveň pragmatickým cieľom projektu bol teda okrem podpory multilaterálneho prístupu k tvorbe a tímovej práci aj ekologický odkaz.

1 Face Plug. Mechanizmus, ktorý zapojíte medzi zástrčku a koncovku spotrebiča. Mechanizmus má vtipnou formou odučiť ľudí zabúdať odpojiť spotrebiče z elektrickej prípojky po skončení dobijania a zároveň informuje, koľko energie sa minulo navyše, pokiaľ spotrebič (mobil, notebook alebo baterky) ostal zapojený. Jasmin Hirt (Nemecko), Krastio Kalatshev (Bulharsko), Iwona Lisiecka (Poľsko), Marek Sořák a František Tóth (Slovensko).

They say you're willing to compromise in your quest, watching TV and using your phone are likely to stand up, you may need to put the plug of your mobile phone out of the socket after loading. Even if it's not charging anyone it's still less eco-friendly.

The idea of **FACEPLUG** is to reduce the consumption of energy by making it **FACE**. **FACEPLUG** gives a **face** to **electricity** and encourages the conservation of wasting energy in fact, there is the possibility to **reduce** your average **electricity** consumption by 51%, and on individual opportunities to cut by 92%.

The animation face is based on the plug of your loading cable and then sent pushed into the socket. By the time, your 'FACE' will stop when loading has finished and return your plug out. By the time it's your last connection of disconnecting your plug. Furthermore, you can save energy for your house without adding. All that's left to

V nadväznosti na prednáškové bloky odštartovali tvorivé dielne sprevádzané pravidelnými prezentáciami rozpracovanosti a odbornou diskusiou. Študenti, rozdelení do piatich medzinárodných tímov, riešili témy nezávisle od seba. Očakávaným výstupom mala byť idea spojená aj s prínosom v technologickej oblasti. Zúčastnení študenti mali možnosť vďaka absolvovaniu celého tvorivo-vzdelávacieho procesu pochopiť, že by ekologickejšie zmyslajúcim dizajnérom či architektom nemusí znamenať len navrhovať výrobky z recyklovateľných materiálov.

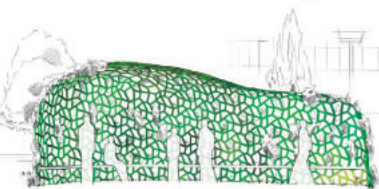

1 Projekt Green Bus Stop. Koncept určený hlavne na zastávky školských autobusov. Deti sú vedené k ochrane prírody a zároveň sledujú, ako sa ich zastávka mení v priebehu ročných období. Na jar ju zasadia a starajú sa o ňu, v lete rastliny, ktoré sa popínajú konštrukciu, poskytujú tieň, na jeseň žiaria farbami a chránia pred vetrom a dažďom. V zime sa cyklus končí, pričom dielo prírody vyvrcholí a opäť chráni, tentoraz formou snehu a ľadu, ktorý sa zachytí a vykryštalizuje na špeciálnej podpornej kostre. Olga Alekseeva (Fínsko), Jitka Filemonová (Česká republika), Martin Dráb, Matej Procházka (Slovensko), Wolfram Stöckl (Nemecko).

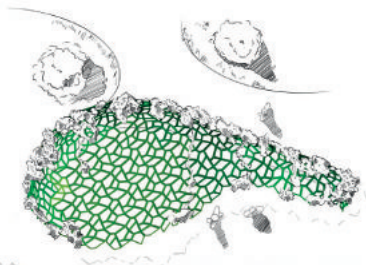
→ Sea Wall. Systém na využívanie špeciálnych rias na čistenie odpadovej vody z domácnosti, ktoré zároveň produkujú bután, ktorý je možné v domácnosti využiť ako energiu na vykurovanie. Hlavnou myšlienkou je umiestnenie kontajnera s vodou a riasami do transparentných stien v bytovom interiéru, kde zároveň plní estetickú funkciu a človek môže priamo pozorovať proces biologického čistenia odpadovej vody. Víťazný tím bol ocenený aj ministrom životného prostredia v rámci otváracieho ceremoniálu medzinárodného filmového festivalu Envirofilm 2011, kde bola presunutá aj výstava študentských projektov Green Emotions. Jasmin Hirt (Nemecko), Krastio Kalatshev (Bulharsko), Iwona Lisiecka (Poľsko), Marek Solák a František Tóth (Slovensko).

green bus stop

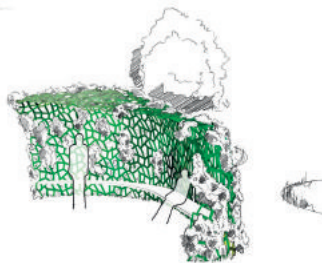
The concept of a school bus stop is based on leaf inspired structure – a support for growing different kinds of climbing plants. These plants would be planted by kids as a part of school project.

Result of this personal experience of creating and transforming their own environment is very effective form of education.

By supporting nature, nature will provide protection - against rain, wind and sun - in return.

finding process

main shape

inspiration

system for plants

final concept

Tím pedagógov v zložení Kaija Arhio, Marja-Liisa Kaakko (Fínsko), Jiří Tauber (Česká republika), Justyna Szulc-Wiecek a Malgorzata Tatoj (Poľsko), Pavlina Vodenova (Bulharsko), René Baďura, Zuzana Tončíková a Miroslav Chovan (Slovensko) pracoval pod vedením priemyselného dizajnéra Eberharda Holdera (Nemecko).

V priebehu desiatich pracovných dní vznikli konečné vízie projektov. Víťazov určila päťnásťčlenná medzinárodná komisia. Kritériá hodnotenia výstupov študentských prác boli: inovatívny potenciál nápadu, potenciál dizajné-

skeho konceptu, inteligentné využitie priestoru, plochy, štruktúry, foriem a materiálov, kvalita prezentácie a kvalita portfólia.

Porotcovia sa jednoznačne zhodli na víťazoch projektu. Stal sa ním tím študentov, ktorý predložil tri ekologické koncepty Paper Garden, Face Plug a Sea Wall: Jasmin Hirt (Nemecko), Krastio Kalatshev (Bulharsko), Iwona Lisiecka (Poľsko), Marek Solák a František Tóth (Slovensko).

#

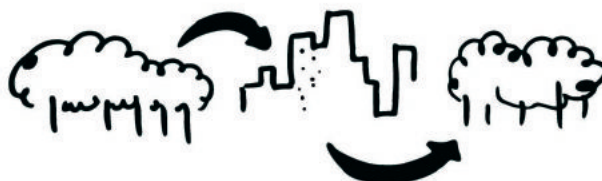
www.green-emotions.eu

UDALOSTI

aktuálne...

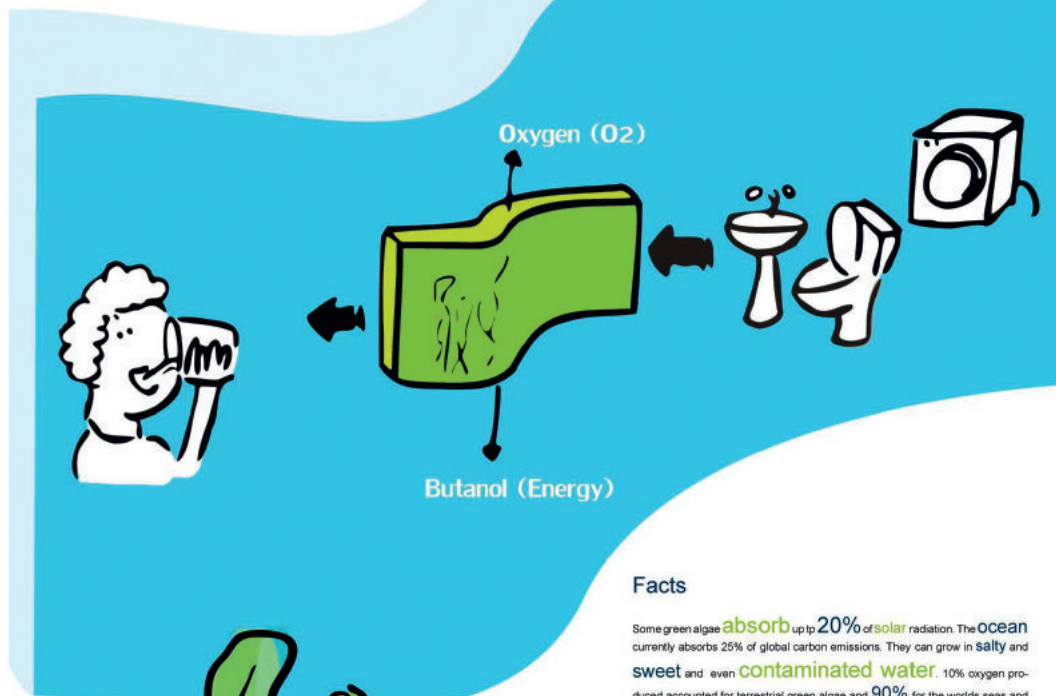
SEA WALL

GIVE SOMTHING BACK TO NATURE

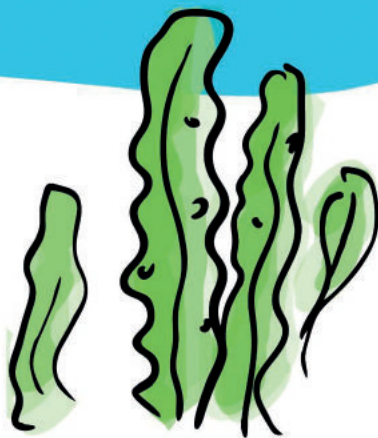
The intention of the SEAWALL is to bring **green emotions** into the **house** and in the same way to give something **back to the natur**. The SEAWALL includes **green algae**, which are able to clean dirty water. The wall is situated in the household connected with all waste water installations. So the algae **clean the water** from washing machine as well as from dishwasher and even the toilet water. During the process the plants produce **oxygen** and **butanol**. Finally there's **drinking water**. The SEAWALL is like a **symbiotic home**.

GREEN EMOTIONS IN HOUSE

Facts

Some green algae **absorb** up to **20%** of **solar** radiation. The **ocean** currently absorbs 25% of global carbon emissions. They can grow in **salty** and **sweet** and even **contaminated water**. 10% oxygen produced accounted for terrestrial green algae and 90% for the worlds seas and oceans **green algae**. Furthermore the algae are eatable and very tasty!

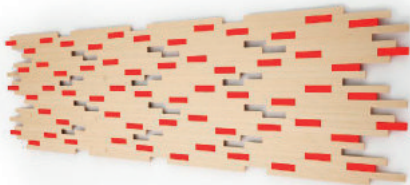
Cena profesora Jindřicha Halabalu

Jindřich Halabala (1903 – 1978) prispel svojou nábytkárskou tvorbou k vytváraní nového životného štýlu v bývalom Československu. Uplatnil sa nielen ako tvorca, ale vo svojich časoch aj ako progresívny organizátor výroby v jej komplexnom ponímaní.

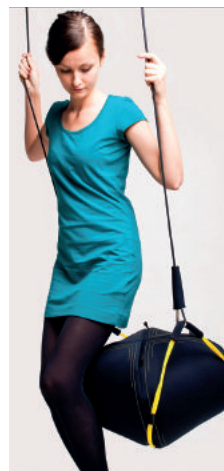
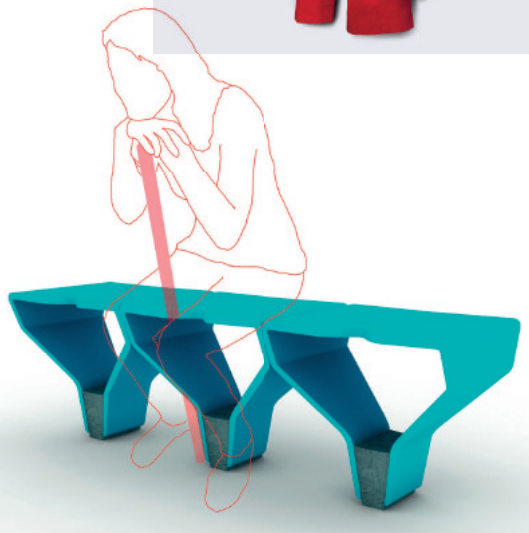
Publikačnou a pedagogickou činnosťou významne podporil rozvoj československého drevárskeho školstva. V rokoch 1954 – 1969 pôsobil na niekdajšej Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene a nepriamo ovplyvnil vznik súčasnej Katedry dizajnu a drevárskych výrobkov na Technickej univerzite vo Zvolene. Súťaž vznikla ako pocta jeho celoživotnému dielu.

¶ Cena profesora Halabalu sa v uplynulých rokoch formovala ako československá súťaž, v začiatkoch s účasťou študentov dvoch univerzitných pracovísk, ktoré iniciovali v roku 2004 jej zrod, Katedry dizajnu nábytku a drevárskych výrobkov Technickej univerzity vo Zvolene a Ústavu nábytku, dizajnu a bývania Mendelovej univerzity v Brne. Obe školy doteraz figurujú vo funkcii odborného garanta a striedavo aj v úlohe organizátora podujatia. Posledné ročníky súťaže priniesli rozšírenie okruhu prispievajúcich škôl a nárast počtu súťažiacich. Kým v roku 2009 bolo prihlásených 87 študentských prác z piatich škôl, v roku 2011 počet súťažných návrhov vzrástol až na 95 a počet zúčastnených škôl na osem (štyri zo Slovenska a štyri z Českej republiky), čo obohacuje názorové spektrum a prináša možnosť konfrontácie rozdielnych prístupov v tejto oblasti dizajnerskej tvorby.

- Cenu profesora Halabalu v kategórii Nábytkový dizajn – semestrálne práce získala Jana Kučerová (STU Bratislava, pedagogička Veronika Kotradyová) za Modulový vešiakový systém. Prvotným zámerom autorky bolo premeniť 2D plochu jednoduchým narezaním na 3D funkčný objekt. Narezávaním preglejky vodným lúčom a vyklápaním jednotlivých častí objavila množstvo možností, až napokon dospela k výslednej jednoduchej verzii. Porota pri hodnotení exponátu vyzdvihla dosiahnutie maximálneho efektu využitím minimalistických výrazových prostriedkov a vhodne zvolených materiálov. Výhodami konceptu sú jeho flexibilita a estetická variabilita. Víťazný návrh získal okrem hlavnej ceny aj dve špeciálne ocenenia od výrobcov (foto Jana Kučerová).
- ➔ Uznatie v súťažnej kategórii Nábytkový dizajn – semestrálne práce hodnotiaca komisia udelila Radúzovi Piljanovi (TU Zvolen, pedagóg Miroslav Chovan) za návrh SITandGO – sedenie na krátky oddych, situované do exteriéru pozdĺž frekventovaných trás pre chodcov. Autorovo riešenie evokuje úvahy o humánnom aspekte dizajnu. „Humánny dizajn by sa mal snažiť hľadať kompromisné riešenia využiteľné všetkými bežnými spotrebiteľmi, ako aj hendikepovanými ľuďmi. Humanita v dizajne – v širšom ponímaní istá „prístupnosť pre všetkých“ – predstavuje navrhovanie a tvorbu výrobkov a služieb takým spôsobom, aby boli čo najľahšie využiteľné pre čo najväčší okruh osôb, bez ohľadu na ich vek, schopnosti a limity.“¹ SITandGO vo svojom koncepte akceptuje širšiu cieľovú skupinu užívateľov a v rámci toho integruje aj zohľadnenie špecifických problémov seniorov. Práve tento prístup si získal sympatie hodnotiacej poroty súťaže.
- ➔ V kategórii Nábytkový dizajn – záverečné práce zaujala Zuzana Šišovská (VŠVU Bratislava, pedagogička Mária Fulková) kolekciou interiérových relaxačných prvkov určených na sedenie, ležanie, hru a oddych. Zámerom autorky bolo vytvoriť prvky nielen s primárnou funkciou, ale aj viacúčelové pomôcky podporujúce rozvoj zmyslov a fantázie. Svoju prácu založila na odborných radách fyzioterapeutov, získaných z praxe, ako aj na technologických postupoch či praktickom výskume správania sa materiálov. Porota v tomto prípade udelila cenu za komplexný koncept statických a dynamických textilných interiérových prvkov, doplnený navyše aj riešením obalov k navrhnutým produktom (foto Jakub Čajko).

¹ Baďura, R. Humanita v dizajne. Dizajn pre nás? Vydavateľstvo TU vo Zvolene, Zvolen : 2011, s. 6.

Design: Jana Nováková, 2011
Vydal stencils, Inc. Inc. Hlas Uho, A&G

STENCILS

K pozitívam už siedmeho ročníka súťaže nesporne patrilo aj úsilie organizátora (Katedra dizajnu nábytku a drevárskych výrobkov TU vo Zvolene) o posilnenie komunikácie študentov s výrobcami. K účasti na hodnotení po prvý raz v histórii súťaže vyzval okrem oficiálnej poroty, zloženej z pedagógov a zástupcu Slovenského centra dizajnu, aj predstaviteľov renomovaných firiem z praxe ako BRIK, a.s. Kremnica, CREATEC, s.r.o. Zvolenská Slatina, DECODOM, spol. s.r.o. Topoľčany, DoMo – GLASS s.r.o. Banská Bystrica, DREMONT, spol. s.r.o. Badín, JAVORINA v.d. Spišská Belá, TON a.s. Bystrice pod Hostýnem, TRENDWOOD – TWD, s.r.o. Banská Bystrica, VITAL a.s. Žilina. Impulz z akademického prostredia smerom k odbornej praxi tak vytvoril priestor pre diskusiu so subjektmi, ktoré majú v ideálnom prípade silu uviesť vhodný návrh do výroby. Niektorým z autorov to prinieslo reálnu nádej na presadenie ich školského diela v komerčnom prostredí.

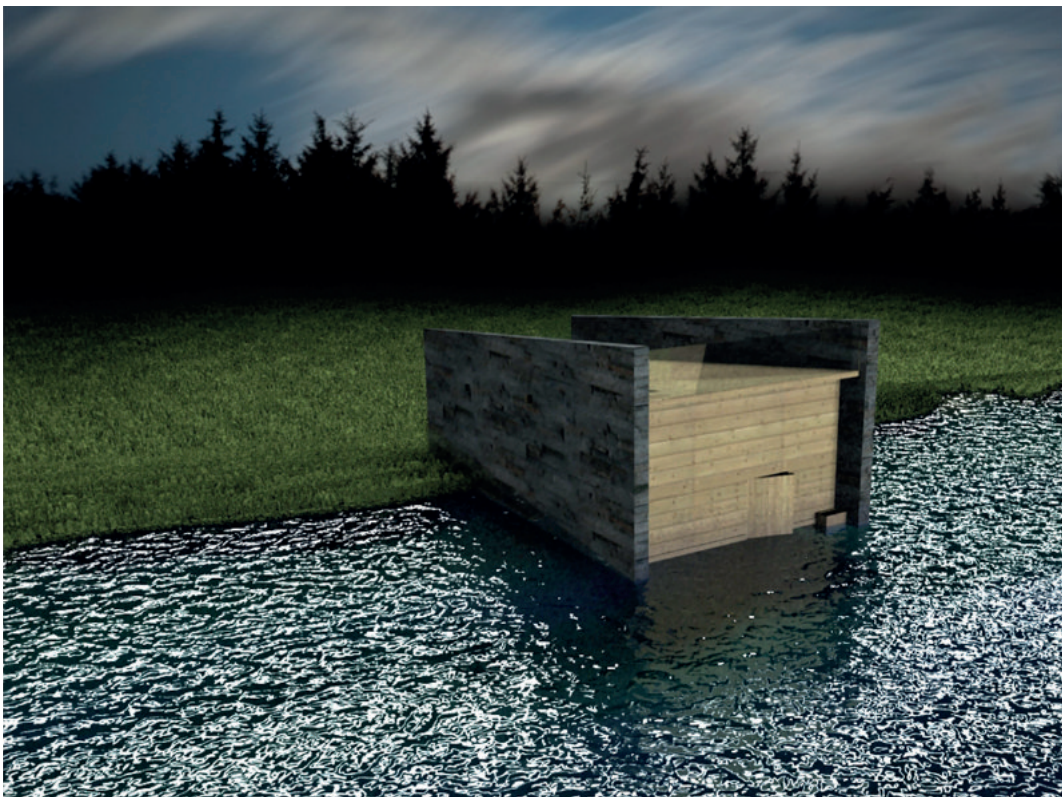
Hodnotiacia komisia súťaže² udelila hlavnú cenu a uznanie v každej zo štyroch súťažných kategórií. Ďalších dvanásť špeciálnych ocenení venovali študentom hostia z praxe.

Slávnostné vyhlásenie výsledkov prebehlo 9. novembra 2011 počas vernisáže výstavy súťažných návrhov v priestoroch Slovenskej národnej galérie na Zvolenskom zámku.

- 1 Uznanie poroty v kategórii Nábytkový dizajn – záverečné práce získala Jana Nováková (TU v Košice, pedagóg Tibor Uhrin) za hravé interiérové prvky s jednoduchou funkciou a využitím inovatívnej technológie. Autorka sa snažila v diplomovej práci STENCILS – nočné a príručné stolíky o vytvorenie produktu, ktorý emocionálne zapôsobí na človeka (foto Patrik Bujňák a autorka).
- Jednohlasným rozhodnutím hodnotiacej komisie v kategórii Interiérový dizajn – semestrálne práce získal cenu Jan Kratochvíl (MENDELU Brno, pedagóg Boris Hála) za návrh Počiatok „The ORIGINAL“, ktorý je založený na situovaní sauny na brehu jazera alebo inej prírodnej vodnej plochy. Komentár poroty označil projekt za výnimočný z hľadiska komplexného prístupu k tvorbe priestoru, vo využívaní prírodných živlov a materiálu.

- 2 Porota pracovala v zložení: Andrzej Sobaś (predseda, Akadémia výtvarných umení v Katoviciach), Katarína Hubová (Slovenské centrum dizajnu), Ľudvika Kanická (Mendelova univerzita v Brne), Ivan Petelen (STU Bratislava), Štefan Schneider (TU Zvolen), Stanislav Stankoci (VŠVU Bratislava) a Juraj Veselovský (TU Zvolen).

Výstava na zámku prezentovala prihlásené práce výstupmi vo forme vizualizácií, modelov nábytku, interiérov a prototypov (overenie súťažných návrhov nábytku prototypmi vyzdvihli vo svojich hodnoteniach najmä zástupcovia z praxe). V názorovo aj tematicky rôznorodej expozícii prevládala nábytkový dizajn s počtom 56 súťažných návrhov, interiérový dizajn riešilo 39 prihlásených prác. Výber zo súťažných návrhov je vystavený aj v bratislavskom Satelite od 25. januára 2012.

Úsilie odborných garantov Ceny profesora Halabalu smeruje v súčasnosti k aktualizácii štatútu podujatia. Zpracovanie postrehov a odporúčaní hodnotiacich komisií z uplynulých ročníkov má pripraviť podmienky pre ďalší kvalitatívny nárast súťaže.

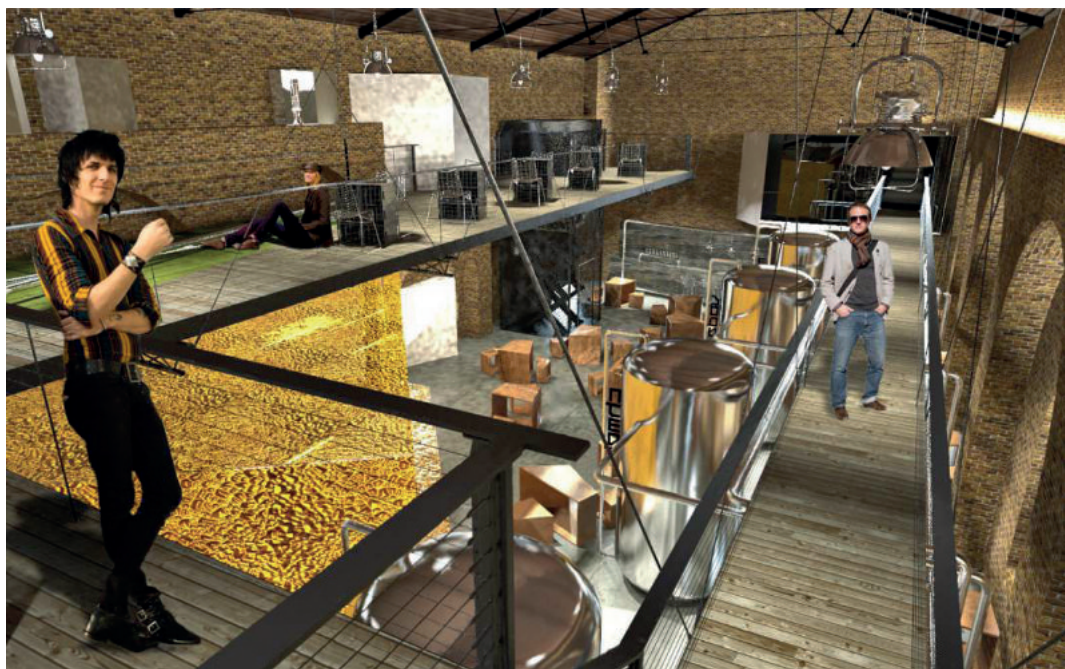
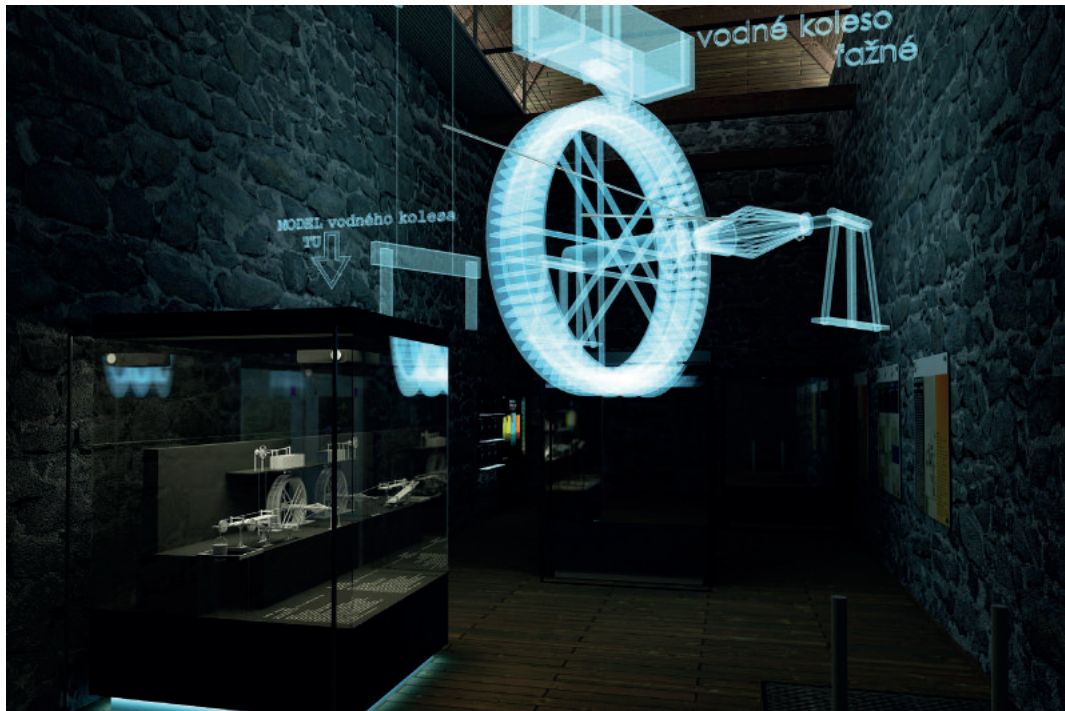
#

←1 Uznanie v kategórii Interiérový dizajn – semestrálne práce patrí Michaela Šťastnej (VŠUP Praha, pedagóg Jiří Pelcl) za riešenie interiéru rodinného domu v Červených Pečkách. Autorka sa snažila o dosiahnutie vizuálnej nadväznosti interiéru na exteriér a prepojenie centrálnych priestorov s ďalšími časťami domu i záhradou. Hodnotiaci komisii udelila súťažiackej uznanie za komplexné priestorové riešenie vrátane detailov interiéru v jednom materiáli.

➤ Víťazom kategórie Interiérový dizajn – záverečné práce sa stal Vojtěch Moškoř (TU Zvolen, pedagogička Zuzana Tončíková) s rekonštrukciou historicko-priemyselného objektu za účelom bývania a netypického podnikania. V časti objektu šachty Špitaler v Banskej Štiavnici navrhol interaktívne múzeum baníctva. S pomocou nových technológií (videomapping, holografické projekcie) sa usiloval dosiahnuť čo najväčšiu výpovednú hodnotu expozície a pritom zachovať pôvodnú architektúru bez veľkých zásahov. Porota vo svojom komentári vyzdvihla jeho inovatívny prístup k prezentácii kultúrneho dedičstva. Súťažná práca získala okrem hlavnej ceny aj ocenenie od zástupcov z praxe.

→ Štvrté uznanie od hodnotiacej komisie si za vizuálne odkrývanie procesu vo výrobnom prostredí historického objektu odniesla Barbora Luptáková (STU Bratislava, pedagóg Ivan Petelen) s návrhom riešenia pivovaru s reštauráciou v Piešťanoch. Návrh je výnimočný zariadením viacerých funkcií – okrem iného umožňuje laikovi zážitkové vzdelávanie zúčastnením sa na celom procese výroby piva a zaoberá sa napríklad aj nekonvenčnou myšlienkou využitia susedného objektu na pívne kúpele.

YCE AWARD – Young Creative Entrepreneur Londýn 2011

V septembri 2011 som si prevzala výhru. Preberanie trvalo osem dní a v podstate neskončilo dodnes. Vysvetlím.

¶ Young Creative Entrepreneur Award je celosvetový projekt British Councilu, na Slovensku pripravovaný spolu so Slovenským centrom dizajnu. Lokálne pobočky BC vyberú za „svoju“ krajinu víťaza, v mojom prípade je to kategória kreatívneho dizajnu a vplyvu uchádzača na rozvoj lokálneho priemyslu, vzdelania, šírenia myšlienky kreativity a pod. Forma preberania víťazstva pre nás, výhercov vo svojej krajine, nemohla byť lepšie vymyslená a som presvedčená, že organizátorov musela stáť obrovskú námahu, čas a financie. Bol ňou totiž osemdňový pobyt v Londýne, ktorého program bol nabitý na prasknutie. Doslova behom sme stíhali jednotlivé prednášky, workshopy či výstavy. Ich zameranie, témy, úroveň však stáli za to. Za týždeň sme sa naučili viac než za niekoľko rokov dohromady. Zároveň sme navzájom diskutovali o našej tvorbe, profesionálnych snaženiach, postupoch či snoch. O problémoch daných krajín v odbore, v ktorom pracujeme, ale aj o pozitívnych momentoch, ktoré sa okamžite stávali inšpiráciou pre ostatných.

Naša skupina sa pritom neskladala iba z módnych návrhárov – boli tam ľudia z fashion marketingu a podpory predaja, priemyselní dizajnéri, architekti... Všetci sme však mali veľmi podobné ciele. Prostriedky, ako ich dosiahnuť, boli práve témou londýnskeho programu. Skúsím aspoň stručne spomenúť niektoré zo seminárov: London Fashion Week: Andrew Gilbert, člen realizačného tímu LFW, nám sprostredkoval nahliadnutie do systému, akým LFW funguje, previedol nás jednotlivými tematickými časťami. Poznanie, že v sekcii NEW GEN (najvýraznejšie talenty) bol vybratý aj dizajnér Christopher Reaburn, môj „kolega“ z Weareurope 2010 v Tokiu, ma znovu naplnilo pocitom, že dokážem všetko. Chris je dizajnér s perfektne našartovanou kariérou podloženou vyprofilovanou a čitateľnou stratégiou, takže je úžasne inšpiratívne sledovať jeho postup. Na druhej strane však prichádza aj mierny pocit trpkosti, keď vidím podporu zo strany príslušných inštitúcií vo Veľkej Británii a u nás...

- ← Sir Paul Smith - návšteva v jeho ateliéroch a showroome.
- ↑ Sídlo DBA - prezentácia s jej riaditeľkou Deborah Dawton, zaujímavá prednáška o implementácii dizajnu do priemyslu a naopak. Viac o DBA tu: http://www.dba.org.uk/aboutdba/our_vision.asp.
- Design Bussines Association, Londýn.
- Ayotomi z Nigérie a Nelly z Ghany - módné návrhárky z Afriky počas jednej z prednášok na pôde British Council London.

Sir Paul Smith a stretnutie s ním. Človek, ktorý dosiahol obrovské úspechy svojou prácou a jeho obchody sú po celom svete. Vidiac jeho pracovňu, kde nás prijal, som sa nevedela prestať usmievať: vzdialene pripomínala tú našu, avšak toto bolo dotiahnuté do dokonalosti! Sám povedal, že je „childish, but not childlike“. Hovoril veľmi otvorene o problémoch a prekážkach, ktorým musí denne čeliť, o radoch z práce s ľuďmi, ale čo ma najviac fascinovalo, boli jeho pokora, rešpekt a priateľský prístup. Budovanie značky so Sally Denton, odborníčkou roky pracujúcou v módnom biznise, a Ako pracovať s nákupcami s Liz Bolt boli pre mňa veľmi významné. Ich skúsenosti, rady, ako aj reakcie na naše praktické otázky boli fantastické. Paul Priestman z Priestmangoode: špička v priemyselnom dizajne, udivoval podobným prístupom ako Sir Paul Smith. Zaujala ma spoločná debata ohľadne ochrany autorských práv. Dostal sa do štádia, keď sa rozhodol, že je pre neho dôležitejšie a prínosnejšie zverejňovať svoje nápady, pretože akokoľvek by sa zdali

realizovateľné až v ďalekej budúcnosti (ak vôbec), minimálne rozprúdia spoločenskú diskusiu a prinesú príležitosti aj iným. Samostatnou kapitolou pre mňa bola Investment session. Len šiesti z nás mali možnosť na základe výberu odborníkov predstúpiť pred komisiu zloženú zo zástupcov investorských skupín. Dostali sme každý pätnásť minút, z toho osem minút vlastnej prednášky a zvyšok bol na otázky z ich strany. Nasledovala prestávka a po nej názory a reakcie členov komisie, ako aj ostatných členov našej skupiny. Myslím si, že toto stretnutie nás všetkých posunulo neuveriteľne dopredu a z mnohých aspektov aj otvorilo oči. Odchádzala som odtiaľ mokrá ako myš, ale spokojná, že spolu s kritickými názormi, ktoré boli myslené veľmi profesionálne, som obdržala perfektný „feedback“ na svoju značku, produkty, vývoj a smerovanie.

Nasledovali stretnutia v Royal College of Art, videli sme 100% Design, Designblock, módné prehliadky a prezentácie iných návrhárov, stretli sme sa s víťazmi YCE Award z minulých ročníkov, inšpirovali sa ich príbehmi, učili sa z ich problémov a tešili z úspechov. Absolvovali sme konzultácie s odborníkmi z reklamného priemyslu, ktorí pracujú v zmysle trvalo udržateľného dizajnu, presvedčajúc veľké spoločnosti na zodpovedný prístup voči svojim zamestnancom i spoločnosti, v ktorej pôsobia. Dozvedeli sme sa o spôsobe práce prognostickej firmy WGSN, ako aj Ethical Fashion Forum.

V centrále DBA (Design Business Association) nám jej riaditeľka Deborah Dawton dala množstvo cenných rád. DBA je obchodná asociácia dizajnového priemyslu v Británii. Spája dizajn s priemyslom, uľahčuje profesijný život dizajnérom prostredníctvom podpory v biznise a podávaním relevantných informácií, organizuje prestížnu súťaž, workshopy a pod. DBA je príspevková organizácia a jej zamestnanci sa

každoročne zodpovedajú svojim členom súhrnom reálnych výsledkov svojej práce. Už len pri stručnom prehľade som mala chuť vypísať si členskú kartičku.

Snaha organizátorov zabezpečiť program naplnený relevantnými informáciami a ich výmenou bola očividná a na celej čiare sa vydarila. Čo však organizátori nemohli na 100 percent ovplyvniť, avšak výsledok bol absolútne fantastický, je vzťah medzi členmi našej „víťaznej“ skupiny. Uvedomovali sme si, že je to neštandardné, ale navzájom sme sa úprimne zaujímali o tvorbu každého z nás, o tom, čo a ako robíme, vymieňali sme si skúsenosti, know-how, kontakty... Doteraz spolu živo komunikujeme a dovoľím si tvrdiť, že si navzájom všetci prajeme. Som presvedčená, že cesty niektorých z nás sa ešte spoja. Nedá sa zabudnúť na Ayotomi z Nigérie, Nelly z Ghany, Tallu z Libanonu, Tamaru z Argentíny, Henryho z Taiwanu, Mari z Estónska, Monicu z Poľska... všetci, naozaj všetci mali svoj zaujímavý príbeh.

- ← Návšteva London Fashion Week a náš „sprievodca“ Andrew, ktorý o LFW vie úplne všetko, keďže tam pracuje. Na fotke je takmer celá naša skupina.
- Christopher Raeburn a jeho expozícia na LFW v časti New Gen, kde je približne desať dizajnérov vybraných komisiou LFW. Sú považovaní za najperspektívnejších v Británii. Chris pracuje na kolekcii, kde vychádza z tvorby dámskych a pánskych bünd, topov a iných odevov vyrobených zo starých nefunkčných padákov a doplnkov. S tým už roky žne úspechy. Komisia vybrala jeho, ale aj moju značku a stretnem sa s ním na spoločnej výstave v Tokiu.
- ✓ New Gen na London Fashion Week.

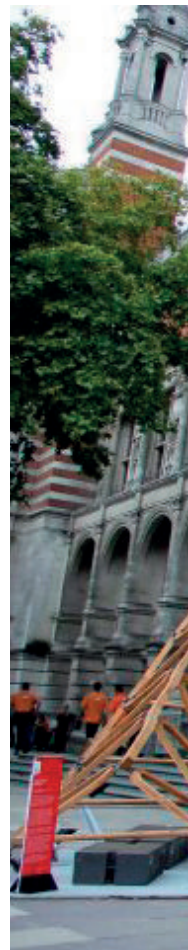
Na konci tohto týždňa plného informácií, podnetov, na konci tohto brainstormingu sme zdieľali naše dojmy. Ovplyvnení atmosférou, informáciami, podporou kreatívneho priemyslu britskými inštitúciami, ale aj verejnosťou – táto téma rezonuje úplne všade. „Naštartovaní“ sme boli všetci vrátane mňa. Ak môžem hovoriť za seba, tak v tejto chvíli viem podať aj konkrétnu informáciu. Po mojom návrate som sa odhodlala ku kroku, o ktorom som rozmýšľala už dávno: založili sme organizáciu SLOVAK FASHION COUNCIL. Je to platforma, ktorej úlohou je podpora kreativity a textilného priemyslu na Slovensku. Dosiahne to veľmi konkrétnymi činmi, ktoré sa dajú v zjednodušenej forme pomenovať ako podpora a prezentácia slovenských módných a textilných dizajnérov u nás, ale najmä vo svete. SFC spája tri oblasti: dizajn, výrobu a predaj. Poskytne potrebné informácie každej – a o každej – tejto skupine. Podporí vzdelanie v oblasti módného biznisu a výroba a ukáže svetu, že náš dizajn je na vysokej úrovni. Zároveň naučí „svojich“

členov, ako profesionálne pôsobiť vo svetovom módnom biznise. Momentálne sa môžeme oprieť aj o British Council, Slovenské centrum dizajnu a iné zaujímavé inštitúcie, ktoré istým spôsobom garantujú transparentnosť a úprimnosť cieľa SLOVAK FASHION COUNCILU.

Myšlienka YCE Award je jedinečná svojím prínosom a ja som veľmi vďačná, že sa práve mne podarilo v tomto ročníku zvíťaziť. Prísun energie, chuť ďalej pracovať a využiť ďalej informácie boli súčasťou môjho osemdňového „preberania ceny“. Ďakujem komisii a organizátorom za šancu zažiť „Londýn 2011“.

Viac informácií o SLOVAK FASHION COUNCIL bolo zverejnených na tlačovej konferencii 13. decembra 2011 v Bratislave. O ďalších krokoch tejto organizácie vás budeme informovať aj v časopise Designum.

#

- ↑ Podpora dizajnu v londýnskych uliciach.
- ← Stretnutie s riaditeľkou DBA Deborah Dawton.
- ✓ Paul Priestman na prednáške v jeho kancelárii: firma Priestmangoode, zameraná na produktový a transport dizajn.

aktuálne... UDALOSTI

↑ Inštalácia Timber Wave od Amanda Levete Architects pred Victoria and Albert Museum.
→ Komerčná firma Esprit v Británii oslovila Royal College of Art so zámerom spraviť súťaž na podporu textilného priemyslu v Británii, konkrétne využitie vlny z domácich oviec a jej následné spracovanie. Výsledkom je výstava v ich hlavnom obchode a výroba limitovanej edície reálnych a predajných kusov odevov.

Keramika z bufetu

Bufet 1636

V decembri 2011 sme v bratislavskej K.Gallery mali možnosť vidieť výstavu s názvom Bufet 1636, ktorý prirodzene vyvolával otázky. Zuzana Labudová, Sanja Porubić Takács, Denisa Tóthová, tri čerstvé absolventky Ústavu dizajnu a výtvarných disciplín FA STU (pedagóg Peter Paliatka), na ne odpovedajú.

Prečo vystavujete v „bufete“?

DT: Každý z našich projektov sa nejakým spôsobom dotýkal jedla či stolovania, tak sme sa rozhodli pre takýto názov. Rok 1636 (dátum založenia prvého keramikárskeho cechu na našom území) mal naznačiť, že sa síce venujeme tradícii, ale modernou formou.

Sanja je pôvodom Chorvátky, Denisa má maďarské korene. Do akej miery je pre vás dôležitá slovenská tradícia?

ZL: V preddiplomovom projekte som z nej priamo čerpala. Keramický set bol realizovaný technikou točenia z voľnej ruky, no tradícia sa jasne podpísala i pod samotným tvarom. V diplomovej práci som sa už chcela vydať inou cestou.

SPT: Tradícia bola vždy zdrojom mojej inšpirácie. Možno sa to zdá trochu zvláštne, že Chorvátky sa zaujímajú o slovenskú remeselnú tradíciu, ale prečo nie? Nespájajú nás isté slovenské korene? Remeslo nám dáva zmysel a pocit, že niekam patríme, a takisto nás viaže s našou

↵ Bufet 1636 v K.Gallery.

históriou. Cieľom mojej práce je spojenie fajansy a majoliky, tiež tradičnej slovenskej kuchyne. Výzvou pre mňa bolo navrhnúť nový dizajn tradičných predmetov používaných v domácnostiach alebo cukrárenských zariadeniach.

DT: Obdivujem majstrov, ktorí dokázali niečo náročné, fascinuje ma napríklad paličovaná čipka aj práca majstrov keramikárov. Bola by som rada, ak by ich zručnosti a formy prejavu nezanikli, preto v starých remeslách vždy hľadám niečo, čo by sa dalo preniesť do súčasnosti. Nezáleží pritom, či je chorvátska, slovenská alebo maďarská.

Polovica výstavy rozpráva o procese vzniku produktov – prečo?

ZL: Pretože je zaujímavý a poučný a v prípade školských projektov možno i dôležitejší ako samotný výsledok. Keďže každá z nás mala na začiatku roka len malé skúsenosti s týmto materiálom, je pre nás prezentácia našej cesty o to dôležitejšia. Veď i preto sa nebojíme ukázať, že nie vždy naše kroky viedli tým správnym smerom.

DT: Snažila som sa pri návrhu riadu vychádzať z pôvodných remeselných postupov ako točenie na kruhu, maľovanie do surovej glazúry či pečiatkovanie, preto bolo dôležité zmapovať celý

← Sanja Porubić Takács, Cream & Folk, 2011.
↑ Zuzana Labudová, keramický set Milla, 2011.

proces v nákresoch aj fotografiách – ako poznámky pre mňa aj pre iných, čo by chceli niečo také vyskúšať.

Kto je cieľovou skupinou vašich produktov?

SPT: Navrhla som keramický set na cukrárenské výrobky – pre ľudí, čo ľúbia sladký život.

DT: Venovala som sa téme raňajok, a tam je ťažko vyčleniť nejakú konkrétnu skupinu ľudí. Raňajkuje každý, a kto nie, mal by začať! Môj riad má snahu byť univerzálny, spĺňa funkčné kritériá a má jemnú, neprehnanú estetiku. Viem si tieto šálky či taniere predstaviť v mladej mestskej domácnosti aj u starých rodičov na dedine.

Splnil sa cieľ vášho diplomového projektu?

ZL: Áno i nie, keby som mala na začiatku všetky vedomosti, ktoré mám dnes, výsledok by vyzeral asi inak. Aj keď sa nedá očakávať, že všetky študentské projekty prejdú do reálnej výroby, a nestalo sa tak ani v mojom prípade, považujem svoju prácu za projekt, ktorý zatiaľ zastal na polceste.

SPT: Chcela som zmodernizovať a podporiť predaj a osvetu už pomaly zanikajúcej modranskej majoliky. Splnenie cieľa leží v otázke, či je modranská výroba keramiky pripravená na zmeny.

DT: Keď som sa týmto projektom začala zaoberať, mojou hlavnou otázkou bolo, či je možné dostať keramiku z police starej mamy späť na stôl ako

úžitkový predmet. S novými tvarmi a vzormi, ale tradičnou výrobou dostupnou na Slovensku. Cieľ sa naplní až vtedy, keď nebude iba v mojej domácnosti, ale aj v ďalších a oživí spoločné rodinné raňajky. To bude najväčší prínos.

Oplatí sa študovať dizajn na STU?

ZL: Tak ako na každej škole, aj STU má svoje výhody i nevýhody. Ale význam toho „T“ by som v príprave budúceho dizajnéra rozhodne nepodceňovala.

SPT: Myslím si, že škola dáva spektrum rôznych možností a je na študentovi, ako to využije.

DT: Škola človeka zoznámi so základmi a zorientuje ho, ale netreba pri tom zaspáť. Veľmi veľa ma naučila prax, bez toho to nejde.

Ako sa žije čerstvým absolventkám produktového dizajnu? Zostanete pri „remesle“?

ZL: Momentálne pokračujem ďalej v štúdiu a na otázku, či zostanem pri „remesle“, môžem teraz povedať len to, že budem na tom pracovať.

SPT: Neviem si predstaviť inú cestu. Aj ja pokračujem v štúdiu a moja doktorandská práca tiež vychádza z tradícií. Som rada, že som mala možnosť študovať to, čo ma naozaj zaujíma.

DT: Snažím sa zostať aspoň čiastočne pri tomto remesle, aj keď súčasná situácia je skôr taká, že ma viac živí grafický dizajn. Asi najbližšie k priemyselnému dizajnu mám momentálne cez

- † Sanja Porubić Takács, Cream & Folk, 2011.
- Denisa Tóthová, Raňajky šampiónov, 2011.
- Zuzana Labudová, set Milla, inštalácia v K.Gallery.
- ✎ Denisa Tóthová, Raňajky šampiónov, inštalácia v K. Gallery.

Modrofúza, firmu, ktorú sme nedávno naštartovali s priateľom. Tu robíme fyzické objekty – bicykle. Ale nie je to priemyselný dizajn v pravom slova zmysle, zatiaľ je to viac také módné návrhárstvo farebných bicyklov. Podmienky pre priemyselný dizajn tu nie sú síce ideálne, ale netreba nariekať a radšej si podmienky vytvoriť vlastnými silami.

Kam poletí Neon Balon?

DT: Neon Balon je projekt, ktorý sme si so Sanjou vymysleli v poslednom ročníku. Pôvodne sme chceli dizajnérske štúdio, ale stále sa hľadáme. Myslím si však, že nás to obe ťahá k interiérovým doplnkom, stolovaniu či nábytku a tiež jemnejším materiálom ako látka, drevo, papier či keramika.

SPT: S Denisou sa navzájom dopĺňame a dúfam, že s nami poletí ďaleko.

#

Rozhovor s Pati Núñez

Pati Núñez je barcelonská grafická dizajnérka. V roku 1985 si založila vlastné štúdio, v ktorom sa špecializuje na grafický dizajn, obalový dizajn a firemnú identitu. K dizajnu pristupuje vždy prostredníctvom konceptu a chápe ho ako cestu komunikácie. Napriek tomu, že je Pati Núñez považovaná za špičku vo svojej profesii v Španielsku, na dizajn sa pozerá trpezlivým pohľadom a s prekvapivou úprimnosťou dokáže rozprávať o tom, že byť známym nie vždy znamená mať rešpekt klientov a možnosť pracovať len na „ideálnych“ projektoch.

← EIGHT & BOB

Dizajn a obal vône pre mužov. V záujme klienta bolo, aby sa história tejto vône stala súčasťou obalu. Keďže príbeh tohto parfumu bol ako naozajstný malý román, rozhodli sme sa pracovať s koncepciou knihy. Vytvorili sme knihu-obal, na ktorej prvých stránkach je prerozprávajúci príbeh vzniku vône a napokon je flakón vložený do otvoru v jej zadnej časti, čím sa stáva kniha zároveň aj obalom.

Rok vzniku: 2010

↑ AGUA DE LOEWE

Šéf spoločnosti Loewe mal nápad vytvoriť koncept sviežej vône, univerzálnej parfumovej vody pre celú rodinu a na každú príležitosť. Cieľovou skupinou boli muži aj ženy všetkých vekových kategórií. Hľadali sme teda inšpiráciu v klasických sklenených fľašiach na vodu, v kúpeľni a každodennom rituáli umývania sa. Škatuľky na flakóny som obliekla do textúry starých románskych kachličiek v štýle vtedajších kúpeľov s bielou etiketou, ktorá pripomína mydlo. Nakoniec ani kampaň, ani vôňa neboli také svieže ako pôvodný koncept, ale úspech z predaja potvrdzuje, že nápad fungoval.

Rok vzniku: 2000

Na vašich prácach je vidieť veľký cit pre výber a kombináciu typografie s obrazovým materiálom. Vo všeobecnosti môžeme rozoznať dve línie práce: buď iba písmo, ktoré preberá dominantnú pozíciu pomocou farby, alebo silne pôsobiaci obraz (fotografia) sprevádzaný diskretným použitím typografie. Aký je váš kľúč pri rozhodovaní o tom, čo bude na etikete – obalovom dizajne – hrať dôležitejšiu rolu? Vždy sa snažíme dať prioritu len jednému elementu. Ak ide o obalový dizajn napríklad topánok alebo drahého vína, môžeme uprednostniť fotografiu, keďže je to produkt, ktorý si nekupujeme kvôli jeho obalu. Okrem toho, čím je produkt drahší, tým viac času venujeme jeho kúpe. Ale ak ide o malé výrobky obchodného domu, kde sa ich nákup realizuje za niekoľko sekúnd, informácia má oveľa dôležitejšiu rolu a typografia zvykne preto dominovať kompozícii.

Mnohí dizajnéri obviňujú svojich klientov z toho, že im nedajú možnosť spraviť čo najlepšiu prácu a závidia ostatným „ideálnych“ klientov, čo nechajú dizajnérom voľnú ruku. Existujú z vašej skúsenosti nejaké základné faktory, ktoré vždy sprevádzajú vydarený dizajnerský projekt? Je to skutočne osvietený klient, alebo dostatočne veľký rozpočet, či množstvo času, ktoré sú príslubom úspešného dizajnu?

Dobrý výsledok závisí od viacerých faktorov. Niekedy je to charakter samotného produktu, ktorý nesie so sebou mnoho významov a tie potom vyúsťia do živej grafiky, inokedy je to presne naopak. Čo je však veľmi dôležité, to je vzťah, ktorý sa vytvorí s klientom: ak ten dôveruje dizajnérovi a nechá ho robiť svoju prácu, je všetko oveľa jednoduchšie a výsledok je dobrý. Bohužiaľ, vo veľa prípadoch nerozumiem, prečo ma niektorí klienti oslovia, keď to, čo v skutočnosti chcú, je navrhnuť si všetko sami a ja nech im tleskam. V týchto prípadoch zvyknú byť výsledky zlé a nepublikujem ich.

^ FUENSANTA

Klient nás požiadal o dizajn ich sklenenej fľaše (75 dcl), ktorá mala byť určená pre reštaurácie a gurmety obchody. Cieľom bolo priviesť vodu Fuensanta do sveta dizajnerských stolových vód a priblížiť sa exkluzívnejšiemu publiku. Pôvod vody Fuensanta je spojený s prírodou Astúrie. Pokúsili sme sa imitovať aktivitu prírody a predstavili sme si, čo by sa stalo, keby sme nechali fľašu vody uprostred hustého lesa: vegetácia by ju zanedlho celú obrástla. Toto je prvý návrh zo série, ktorý bol realizovaný v máji 2008.

↑ PSI

Psi je viac ako len víno. Je to nový projekt Petra Sissecka, ktorého prvé víno Pingus je považované za jedno z dvadsiatich najlepších vín sveta. Hrdosť, ktorú cíti tento dánsky vinár voči regiónu Ribera del Duero, ho podnietila k založeniu ekologického a biodynamického vinárskeho hospodárstva. Sisseck zaregistroval pre svoje nové víno obchodný názov Psi (skratka jeho iniciálok) a na etikete chcel mať len jednoduchý symbol gréckeho písmena. To však pripomína trojzubec a graficky je to veľmi tvrdá reprezentácia takéhoto produktu, preto sme navrhli interpretovať ho pomocou vínného kriku, ktorého tri konáriky a koreň budú symbolicky vytvárať formu týchto písmen.

Rok vzniku: 2009

† MONOGOTAS

Kolekcia vôní pre mládež je založená na aróme ovocia a sladkostí. V zadaní našich klientov z RNB Cosméticos bola snaha skombinovať zvodnosť s nevinnosťou. Zvolili sme preto jednoduchý sklenený flakón. Pozadie etikety zostáva biele a názov vône je transparentný, aby presvitala farba samotného parfumu.

Rok vzniku: 2009

V súčasnosti v dizajne badať tendenciu odmietania krásy ako konceptu. Napríklad etikety na víno od štúdia Bendita Gloria (pre vinárstvo Mariol, Barcelona) sú navrhnuté v programe WordArt, Clipart alebo Microsoft Excel ako interpretácia jednoduchých domácich vín. Na druhej strane, vo vašej práci (aj keď často minimalistickej) vždy môžeme nájsť určitú eleganciu, krásu, používanie prírodných motívov a podobne. Ako vidíte vy tieto tendencie v kruhoch mladých dizajnérov?

Myslím si, že je to presne to: tendencia, móda. Ja sa snažím vyhýbať sa móde, pretože mi veľmi záleží na tom, aby môj dizajn nestratil zmysel s pokrokom času. V žiadnom prípade si nemyslím, že súčasný dizajn odmieta krásu. Myslím si, že sa na veci len pozerá odlišne. Je to iný koncept krásy.

V dizajne sa často stáva, že tie najlepšie práce sú určené len exkluzívnemu publiku. Limitované edície či výročné vydania sa nikdy nestretnú so širokým publikom. No a dizajnéri sa potom sťažujú, že bežný klient nemá vkus a nedá sa s ním pracovať. Vidíte v tejto praxi istú protichodnosť?

Nuž áno, to je pravda. Niekoľkokrát som počula veci ako „dizajnerský objekt je niečo, čo vyzerá japonsky a je to drahé“. Avšak viacero firiem po celom svete ukázalo, že aj lacné produkty môžu byť dobre navrhnuté, a čo viac, používajú dizajn

ako stratégiu predaja. Ako príklad môžem uviesť anglickú sieť obchodov Boots, ktorá pracuje s najlepšimi anglickými dizajnérmi, alebo Zara, ktorej sa podarilo socializovať módu. V našom prípade je najlepším príkladom Mercadona (sieť potravín štýlu Tesco), pre ktorých sme navrhli parfumsy a kozmetiku. Vyzerajú dobre a ich cena je skutočne ekonomická. Keďže je pravda, že nám vždy zavolajú, aby sme navrhli drahé produkty, som veľmi spokojná so spolupracou s Mercadonou. Je to príležitosť navrhovať pre veľké publikum.

Veľa sa hovorí o tom, že internet spôsobil zánik národných dizajnov – dizajnerských škôl s vlastným rukopisom, vyvíjajúcim sa zo špecifickej národnej vizuálnej kultúry. Teraz robíme všetci to isté, nech sa nachádzame kdekoľvek. Vidíte napriek tomu nejaké špecifikum španielskeho dizajnu? Je niečo, napríklad spôsob práce, používanie určitých referencií, čo by sme mohli označiť za typický španielske?

Áno, tiež som svedkom tejto zmeny. Predtým sa pri cestách po Európe alebo Spojených štátoch dali vidieť dosť významné zmeny v dizajne každej krajiny. Globalizácia nás spojila, ale napriek tomu ešte stále zostávajú známky identity. Myslím si, že Španieli sú dosť temperamentní a toto ešte stále môžeme pozorovať na niektorých dizajnoch.

→ KOPI LUWAK

Toto je pravdepodobne tá najnezvyčajnejšia káva na svete. Jej zrnká sa organicky spracovávajú v zažívacom trakte malého cicavca menom cibetka, ktorý sa živí ovocím kávovníka a žije v lesoch Sumatry a Jávy. Zrnká kávy sa získavajú zbieraním jeho exkrementov, pretože enzýmy, ktoré v žalúdku vylučuje, mu dávajú unikátnu arómu so stopami karamelu a čokolády. Dizajn tohto neobyčajného produktu preto nemohol byť konvenčný. Vybrali sme ružovú farbu na podčiarknutie nevšedného charakteru a vysokej ceny tejto kávy. Ružová bola typickou farbou obalov importovanej kávy a čaju v 19. storočí a v súčasnosti je farbou luxusných parfumov. Rytinu cibetky sme nechali vytvoriť v štýle rytín z 19. storočia.

Vy ste začali svoju kariéru ako jedna z mála žien, ktoré sa venovali grafickému dizajnu. Dnes je už situácia úplne iná, dievčatá pomaly prevyšujú chlapcov na katedrách dizajnu, ale napriek tomu ešte stále môžeme pozorovať nízke zastúpenie žien medzi „dizajnerskými guru“, objavujúcimi sa na konferenciách, v porotách a súťažiach. Astrid Stavro venovala tejto téme článok v časopise Elephant (č. 6/2010) a odpovede mnohých žien-dizajnérov sa zhodovali v tom, že ak má žena (dizajnerka) deti, vždy uprednostní víkend s nimi pred cestou na konferenciu. Ako ďalšia príčina bol pomenovaný fakt, že veľmi málo žien má dostatok sebavedomia na to, aby si založili vlastné štúdio, a sú príliš opatrné, aby podstúpili toto riziko, aj čo sa týka stabilného ekonomického príjmu. Aký je váš názor na túto tému?

Súhlasím s týmto názorom, myslím si, že my ženy máme menšiu snahu byť protagonistkami alebo máme menej ambícií ako muži. Bezpochyby však vidím, že táto profesia je veľmi ženská. My ženy máme nastavené „antény“ vo všetkých smeroch, je to biologicky dané. Sme schopné vnímať a zaujímať sa o veľa tém naraz. A v tejto profesii je to veľmi dôležitá kvalita, pretože je množstvo detailov, ktorým treba venovať pozornosť.

Veľkú časť vášho profesionálneho života ste venovali vyučovaniu na vysokej škole. Je niečo, čo závidíte dnešným študentom grafického dizajnu, a naopak, je niečo, v čom by ste s nimi nemenili?

Cítim zdravú závisť voči súčasným dizajnerským školám. Predtým bolo všetko oveľa viac neisté a dezorganizované, kvôli čomu bola výučba oveľa pomalšia. Problém, ktorý majú študenti dnes, je pracovná situácia, všetko je oveľa ťažšie. Dizajn v Španielsku bol vždy horšie oceňovaný ako v iných krajinách Európy, navyše sú dnes ceny úplne na dne a bude veľmi ťažké ich odtiaľ znovu zdvihnúť.

#

www.patinunez.com

Nábytkový dizajn Viktora Holešťáka-Holubára a interpretácie ľudovej tradície

Viktor Holešťák-Holubár (1926 – 1989) bol veľmi všestranne zameraným tvorcom, **zaoberal** sa interiérovou architektúrou a výstavníctvom, **navrhoval** architektonické detaily verejných stavieb, **bytové** textílie a iné bytové doplnky a hračky, robil **aj** grafický dizajn, avšak jeho doménou bol predovšetkým nábytkový dizajn. V tejto štúdii sa chcem zamerať **len** na túto oblasť jeho činnosti, na počiatky jeho nábytkovej tvorby v 50. a začiatkom 60. rokov, ktorú vnímam **ako** v istom zmysle „uvedome-lú“ reakciu na **dobové polemiky** ohľadne požadovanej formy a funkcie úžitkového umenia a **formujúcej** sa novej disciplíny priemyselného dizajnu. **Napokon** sám **do týchto polemík prispieval a zasahoval**, predovšetkým **svojou praktickou organizátorskou činnosťou** a ako člen rôznych rád a výborov.

Centralizácia a plánovité riadenie, ako aj ideologizácia sa samozrejme po februárovom prevrate v roku 1948 aplikovali aj na oblasť úžitkového umenia a dizajnu, rovnako na oblasť životného prostredia a bytovej kultúry „pracujúceho človeka“. Pre špecifickú sféru nábytkovej produkcie to znamenalo rozdelenie tohto odboru podľa technológie výroby na priemyselnú a umelecko-remeselnú oblasť, s čím súvisela aj následná špecializácia samotných dizajnérov. Totiž podľa jedného z uplatňovaných názorov „průmyslová výroba má uspokojovat základní materiální potřeby společnosti, zatímco umělecká řemeslná výroba doplňuje průmyslovou produkci vytvářením kulturních hodnot a přispívá ke zvýšení kulturní úrovně životního prostředí“¹. To prisuzovalo umeleckému remeslu akýsi vyšší status, no na druhej strane kládlo za úlohu remeselnej výroby nábytku „druhorado“ produkovať čo do sortimentu nábytok doplnkový, ako sú spacie pohovky, kreslá, detské postieľky, kvetinové stolíky a stoličky, a čo do materiálu zamerať sa na spracovávanie odpadových materiálov z priemyselnej výroby alebo poľnohospodárstva, ako kukuričné šúpolie, prútie, slama a pod.²

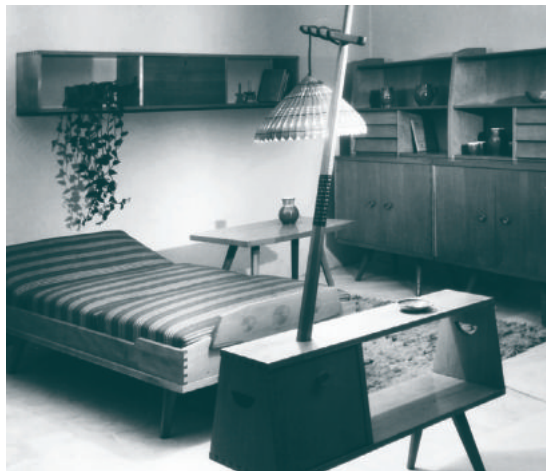
¹ MATĚJČEK, Hubert. Ekonomické problémy uměleckého řemesla. In *Umění a řemesla*, 1963, č. 4, s. 124.

² Ako jeden z mnohých zdrojov uvádzam aspoň: VYDRA, Josef. Remeslná výroba a nábytek. In *Tvar* 4, 1952, č. 5-6, s. 148.

† Nábytok do detskej izby, bukové drevo, výplet z kukuričného šúpolia, vyrobili vzorové dielne ÚLUV v Uherskom Hradišti, 1949.

‡ Viktor Holešťák-Holubár, asi prvá polovica 50. rokov.

- ↖ Súbor doplnkového nábytku, bukové drevo, vyrobilo Družstvo Javorina v Spišskej Belej, 1952.
„Z oboru nábytku a dreva vystavuje predovšetkým Viktor Holešťák-Holubár, jehož obývací kout doplnkového nábytku vzbudzuje mnoho debát odborníkov pro svoje odvážné konstrukce, jmenovitě pro odpoutání nábytku od podlahy pomocí sešikmených noh, konstrukce to převzaté z lidového nábytku. Je snad poněkud sporná zbytečnou výškou noh. Užil hodně a dobře kukuřičných výpletů a lidových vzorů tkanin v souvislosti s barvou dřeva. Má radu zajímavých detailů vytěžených z lidové tradice.“
VYDRA, Josef. Užité umění na výstavě střediska ÚŠČVU v Bratislavě, 1953. In *Tvar VI*, č. 1, 1954, s. 31.
- ↑ Nábytok do obýpacej izby, bukové drevo. Výstava strediska ÚŠČVU v Bratislave, 1953.
- ↗ Zostavovacie skrinky z bukového dreva s dekoratívnou rezbou, 1957.
„Je neslučitelné s dnešním způsobem života, aby současné prostředí v bytě mělo atmosféru „lidové světnice.“ ... Ale donedávne jsme přece jen vyráběli nábytek s „odrazem lidového slohu“. ... Proto stačilo, když normální „gauč“ byl v jakýchkoli nabobtnalých tvarech postaven na těžké nohy, stůl dostal těžké podnoží a hrany moderního skříňového tělesa byly opatřeny vruborezem. ... Ovšemže takové výrobky... jsou vzdáleny našim představám o účelnosti a praktičnosti nového bydlení.“
KOŽELKA, Karel. Rukodělná výroba a průmyslový výrobek v životním prostředí. In *Umění a řemesla*, 1962, č. 1, s. 6.
- ↘ Pohovka s odnímatelným podhlavníkem. Vystavené na 2. celoslovenskej výstave užitočného umenia, 1955.

Umeleckoremeselná výroba bola organizovaná v Ústredí ľudovej a umeleckej výroby, ktoré malo spravovať a zveľaďovať všetky zložky výroby úžitkového umenia, ľudovú umeleckú výrobu, remeselnú i priemyselnú produkciu. Programom ÚTUV-u bolo aplikovať tradície ľudovej umeleckej výroby do súčasného umeleckého remesla a priemyselného dizajnu. Až koncom 50. rokov vznikla ďalšia inštitúcia, Ústredie umeleckých remesiel, ktorého drevospracujúce dielne v Bratislave, Košiciach a Kežmarku sa venovali v oblasti nábytkárstva realizácii interiérových návrhov verejných.

Práve vo vývoji názorov na spôsob a rozsah aplikovania ľudovej tradície možno vidieť odraz meniacej sa spoločensko-politickej situácie, pričom paralelný vývoj sa dá sledovať aj v tvorbe Viktora Holešťáka-Holubára. Začiatkom 50. rokov sa optimisticky a s vervou, priam nekriticky, čerpalo z ľudových vzorov v zmysle požiadaviek o ľudovosti umenia a životného prostredia. Vytvárali sa takmer kópie ľudových predlôh, využívali sa nielen tradičné materiály, ale aj technológie a konštrukčné princípy a s obľubou i ľudová ornamentika a dekor. Práve preberanie ľudovej ornamentiky sa čoskoro začalo považovať za nevhodné a vyzdvihovala sa účelnosť a konštrukčná jednoduchosť ľudového nábytku. Záverom dekády sa napokon začala prehodnocovať už aj relevantnosť ľudových predlôh pre aktuálne

potreby, hľadalo sa nové (ideové) smerovanie umeleckoremeselnej tvorby, čo viedlo napríklad začiatkom 60. rokov k snahám o vytvorenie tzv. rezného štýlu.³

Viktor Holešťák-Holubár pochádzal zo Spišskej Novej Vsi, kde sa vyučil za stolára na štátnej odbornej škole pre spracovanie dreva. Vo svojom vzdelaní pokračoval na Umeleckopriemyselnej škole v Brne u prof. akad. arch. Josefa Šálka, ktorú absolvoval v roku 1948. Krátko nato nastúpil ako výtvarník do mladého bratislavského Ústredia ľudovej a umeleckej výroby, kde pôsobil až do roku 1956 a postupne sa vypracoval do funkcie vedúceho výskumu a vývoja. Najskoršie známe práce pochádzajú práve z tohto obdobia a sú to návrhy do Súťaže na zariadenie bytu II. päťročnice. Ide o riešenia interiéru tzv. malého bytu, jednotlivé interiéry sú poňaté formou multifunkčných priestorov, pričom zariadenie kombinuje už vyrábaný sortiment s novými typovými riešeniami. Autor tu jasne inklinuje k modernému názoru propagovanému Zväzom československého diela – nábytky sú ľahké,

³ Malo byť preň charakteristické využívanie prírodných lokálnych materiálov, hrubé surové opracovanie, aby vynikla prírodnosť materiálu, ale aj cit tvorcu, vytvorenie protipólu chladného „amorfného“, strojom vyrábaného produktu. Napr.: BOUČEK, Vladimír. K problematice doplnkového nábytku. In *Umění a řemesla*, 1961, č. 1, s. 10.

- ^ Návrh nábytku do spálne, prototyp. Súťaž na nové návrhy tvarov priemyselných výrobkov, 1957.
- ← Kreslo pre konferenčné miestnosti, 1955.
- ✓ Sedačky a stolík zo sedacieho súboru. Vystavené na 2. celoslovenskej výstave úžitkového umenia, 1955.
- ↑ Obývací izba pre netypizovanú bytovú jednotku. Vystavené na 3. celoslovenskej výstave úžitkového umenia a priemyselného výtvarníctva, 1958.
- Súbor nábytku do spálne pre typizovanú bytovú jednotku T-03-B. Vystavené na 3. celoslovenskej výstave úžitkového umenia a priemyselného výtvarníctva, 1958.

„Jinak s tvrdošijnosťou ukazujúci na program háji Viktor Holeščák-Holubár ľudovosť vruborezu na svojom nábytku. Stal sa mu zrejme symbolom „roduvernosti“ vlastného diela. Je však zaujímavé, že ornament nemal dost sily dať priemyslové citením formu zemitosť, ale naopak, sám se zprůmyslnil, nebo alespoň zřemeslničtěl. ... Průmyslovou formu provádí klasickým – k základním principům oproštěným řemeslem. Jeho židličky mají pádnost truhlářské tradice, která se dívá s pohrdáním na vše, co není z masivu. Mají však moderní členění, které zdůrazňuje konstrukci a tato konstrukce je řečí výrazu. Jedinou otázkou zůstává, jak jsme již řekli dříve – používání vruborezu ke zdobení.“

KOTÍK, Jan. Slovenská výstava užitého umění. In *Tvar* 10, 1958, č. 5, s. 132.

- ^ Sedačka so sedadlom z tvarovanej preglejky, 1958.
- † Nízka sedačka z masívneho dreva, 1961.
- + Konferenčný stolík inšpirovaný škandinávskym dizajnom, asi koniec 50., resp. začiatok 60. rokov.
- Zariadenie obývacej izby, nízke drevené sedačky s kukuřičným výpletom a gauč ako prototyp pre n.p. Nový domov v Spišskej Novej Vsi. Vystavené na 4. celoslovenskej výstave úžitkového umenia a priemyselného výtvarníctva, 1962.

vzdušné, svetlé, multifunkčné, používa sektorový systém a „netradičné“ technológie, napríklad kreslo z ohýbaných lamiel.⁴

Paralelne s programom ÚLUV-u sa už jeho tvorba približne od začiatku 50. rokov orientuje smerom k ľudovému umeleckému a remeselnému prejavu. Ide prevažne o doplnkový nábytok, teda hlavne sedací nábytok, rôzne sedačky, stolíky, poličky, ale nájdeme tu aj komplexnejšie riešenia interiérov ako nábytok do detskej izby, ale aj súbor nábytku do obývacej izby vystavenej na Výstave strediska ÚSČVU v Bratislave v roku 1953. Pre jeho práce je už odtiaľ typické spracúvanie prírodných materiálov, teda predovšetkým masívneho dreva, a uplatňovanie odpadového materiálu z poľnohospodárstva a priemyselnej výroby. Poučuje sa ľudovým nábytkom, z ktorého preberá konštrukčné princípy a tradičné technologické postupy, často však iba používa folklórny rezaný ornament na súdobé formy – najčastejšie

vruborez alebo rozety. Priam bizarným riešením je pohovka a skrinka so svetidlom zo súboru nábytku do obývacej izby, kde požadovaný ľudový charakter evokuje celkovou štylizáciou nábytku až do skulpturálnej formy.

Takýto „radikálny“ folklorizmus sa okolo polovice 50. rokov umierňuje, badáme už zmenu po formálnej aj vizuálnej stránke. Tento posun sa paralelne prejavuje i v dobových textoch. Kritizuje sa predovšetkým formálne preberanie vzorov z ľudového umeleckého prejavu, ešte väčšmi sa kritizuje „bezduché“ aplikovanie ľudového dekoru na súdobé formy. Postupne mizne „onen neapný historizmus“⁵. Tvorba Viktora Holešťáka-Holubára sa už ambicióznejšie vo väčšej miere orientuje na komplexné riešenia interiérov, vytvára aj pomerne veľkú sériu kresiel či celých sedacích súprav, ktoré by

⁵ „... kterému se tehdy bůhvíproč říkalo realismus...“
Pozri: KOTÍK, Jan. Důležitost metody. In *Tvar* 13, 1963, č. 1-2, s. 2.

⁴ Návrhy sa nachádzajú v archíve SNG.

sa dali charakterizovať ako návrat k vecným a účelným formám vychádzajúcim z konštrukcie jednotlivých nábytkových kusov. Necháva tu vyznieť materiál, ktorý zhodnocuje klasickým remeselným spôsobom hladkou rezbou. Z vizuálneho, ale aj konštrukčného hľadiska by sa v kontexte ostatnej domácej produkcie dali považovať za štandardné. Na druhej strane je tu však niekoľko naozaj výnimočných prác, v ktorých badať poučenie zahraničnou, „západnou“ tvorbou, inklináciu k tzv. internacionálnemu štýlu a špecificky inšpiráciu škandinávskym dizajnom. Sú to napríklad rôzne malé spoločenské stolíky alebo predovšetkým sedacia súprava pozostávajúca z gauča s odnímateľným podhlavníkom, drobnými sedačkami s výpletom z prírodnej šnúry a spoločenským stolíkom, vystavená na 2. celoslovenskej výstave užitého umenia, ktorá má popri typických malých zošíkmených nožičkách aj charakteristické dynamické tvarovanie čelnej steny lôžka a sedačiek. Recenzentov výstavy však zaujali iné prezentované Holubárove práce, a to rozkladacia lavica,

kde ako predlohu konštrukčného a funkčného riešenia autor použil konkrétnu ľudovú predlohu z obce Suchá Hora na Orave, a ďalej kreslo určené do konferenčných miestností, taktiež vďaka jeho funkčnému „zlepšováku“ – otvoru v operadlovej časti s držadlom na jednoduchšiu manipuláciu. Z tohto obdobia tiež poznáme už i viacero komplexných riešení interiérov. Ako ďalšie takéto pozoruhodné riešenie spomeniem aspoň súbor nábytku do spálne, ktorým autor oboslaľ súťaž na nové návrhy tvarov priemyselných výrobkov v roku 1957. Išlo teda o návrh pre sériovú výrobu, ktorý bol napokon realizovaný len v prototypu, no je to jeden z mála príkladov Holubárových návrhov pre priemysel.

Obdobie druhej polovice 50. rokov je aj začiatkom jeho organizačnej činnosti, keď v roku 1956 nastúpil do funkcie ideového tajomníka novo vzniknutej Sekcie užitého umenia a priemyselného výtvarníctva pri Zväze slovenských výtvarných umelcov.

→ Zariadenie do chaty, závesné ležadlo so slameným výpletom a sedacia súprava. Vystavené na 5. celoslovenskej výstave úžitkového umenia a priemyselného výtvarníctva, 1965.

„Viktor Holubár práve tak se stejnou vnitřní logikou... zhodnocuje ve vyšší, zcela soudobé poloze jak lidovou tradici, tak tradici klasického řemesla. Jeho zhodnocení není však zdaleka jen v tom, že například na svém houpacím lehátku uplatnil přímo lidovou techniku slameného výpletu. ... Je spíše v pochopení čistých principů, které těžší z vlastností přirozených materiálů a jejich vztahů, z uplatnění technických a konstruktivních prvků, které například v rytmu jednotlivých spojů a ve způsobu jejich zdánlivě jen technického provedení dosahují kvalit přirozené ornamentální výzdoby, v pochopení světelných kvalit povrchu dřeva použitého na svítidla v takovém stavu, jak bylo vzato přímo od pily, a v celé řadě dalších podrobností, které nakonec ve své celkové kompozici potvrzují... že díla užitého umění se mohou svým praktickým výrazem volnému umění plně vyrovnat. ... Nachází logický vztah užitého umění k volnému, tradice k současnosti...“

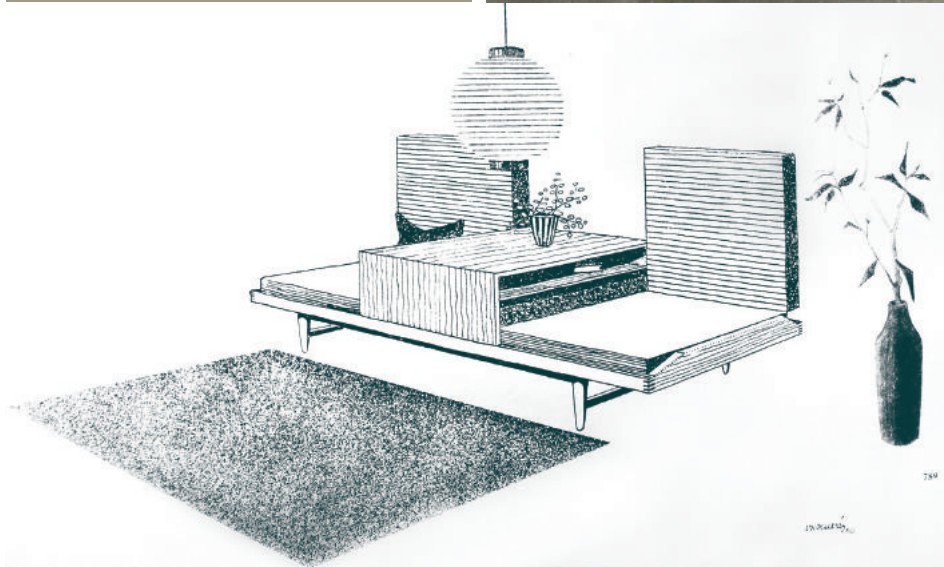
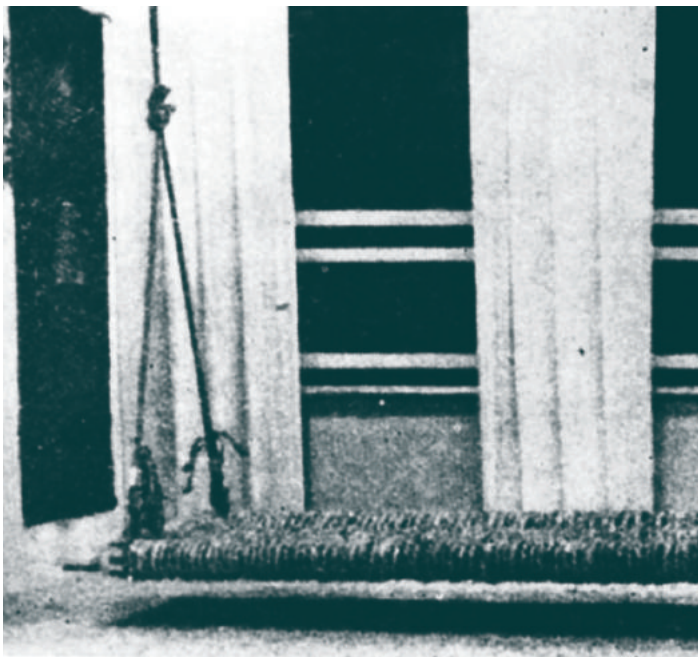
RABAN, Josef. Úvahy o slovenském užitém umění.

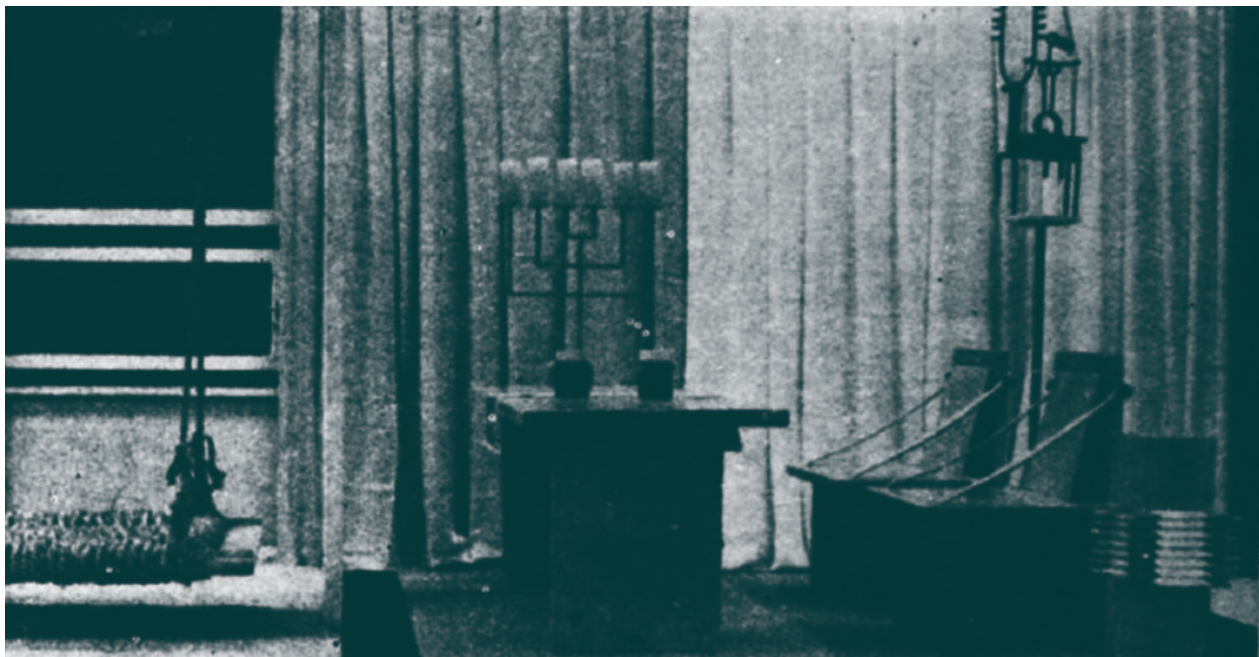
In Tvar 17, č. 1-2, 1966, s. 45-48.

→ Lavica s pohyblivým stolíkem, návrh zaslaný do Jubilejnej súťaže v roku 1960, neskôr ako prototyp pre Nový domov v Spišskej Novej Vsi, 1960 - 1961.

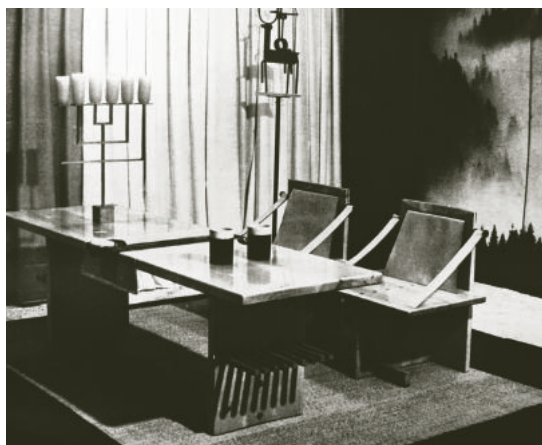
„Soubor nábytku a nábytkových doplňků Viktora Holubára vyniká dobrými nápady, výtvarným i technickým smyslem, někdy je však - a zbytečně - příliš citit inspirace na zahraničních, třeba dobrých vzorech.“

RABAN, Josef. Jubilejní soutěž 1960. In Tvar 10, 1959, č. 9-10, s. 312.

Ponímanie ľudovosti sa v Holubárovej tvorbe v priebehu 60. rokov významne zmenilo. Opúšťa svoj „znak rodovnosti“, typické dekoratívne vyrezávané prvky, a zameriava sa na samotnú formu nábytku. Ľudovosť pretavil do abstrahovanej formy, kde stále zostáva verný tradičným prírodným materiálom, naďalej preberá a rozvíja tradičné konštrukčné princípy a tie aplikuje do aktuálne populárnych foriem. Je to buď spomínaný, stále subtilný nábytok charakteristický organickým tvarovaním jednotlivých konštrukčných prvkov, príbuzný mimoriadne populárnemu škandinávskemu dizajnu, alebo od polovice 60. a najmä v 70. rokoch stále viac populárnejší masívny a tektonický nábytok elementárnych tvarov a foriem.

Raná tvorba Viktora Holešťáka-Holubára, jednej z najvýraznejších osobností povojnového dizajnu (nielen) nábytku v Československu, tvorí významnú časť našej histórie (nielen) dizajnu. Je to dôležité obdobie, keď sa u nás začínali formovať táto tvorivá disciplína, ako aj jej teória a história, ktorá je stále kriticky neprebádaná a neznáma. Momentálne je možno aj posledná šanca, ako jej prejavy aspoň čiastočne zachytiť, zaznamenať v procese ich postupného, ale istého zániku, a tak aspoň čiastočne uchovať. Pretože v súčasnej situácii, keď neexistujú na to určené

inštitúcie a mechanizmy, sa nám tieto dokumenty a artefakty definitívne strácajú, miznú v osobných archívoch, ktoré sú viac či menej dočasné. Chcela by som preto na záver podakovať dizajnérovým potomkom za to, že tieto dokumenty uchovávajú a časť z nich mi ochotne sprostredkovali.

#

*Výstava v Ropongi Hills,
Galerie MORI, Tokio, Japonsko,
24. 9. 2011 – 15. 1. 2012*

Príbeh metabolizmu

← Plagát ku kongresu.
→ Olympijské haly, Tokio. Kenzo Tange, 1964.

Jednou z ústredných akcií XXIV. svetového kongresu architektov v Tokiu bola veľká výstava Metabolism, the City of the Future, ktorá prezentovala metabolizmus ako najvýznamnejší príspevok Japonska k svetovým dejinám modernej architektúry.

¶ Vlni uplynulo päťdesiat rokov od World Design Conference (WO DE CO) v Tokiu v roku 1960, kde sa konštituovala skupina architektov-metabolistov. WO DE CO sa konala 11. – 16. mája 1960 za účasti vyše 220 architektonických a dizajnerských osobností z celého sveta. Medzi inými: Otl Aicher, Herbert Bayer, Bruno Munari, Charles Correa, Ralph Erskine, Louis Kahn, Jean Prouve, Paul Rudolph, Smithsonovci, Minoru Yamasaki, Kuinjo Maekawa a mnohí ďalší.

Prvé metabolické projekty a utópie vznikali paralelne od konca 50. rokov. Na nich sa postupne kryštalizovala teória metabolizmu. Pilotným projektom bola štúdia rozšírenia Tokia nad morský záliv v roku 1960. Veľkú šancu predstaviť svetu svoje idey dostali japonskí architekti pri výstavbe olympijského areálu v roku 1964 v Tokiu a na svetovej výstave v Osake v roku 1970. Metabolizmus výrazne ovplyvnil svetovú architektúru 60. a 70. rokov. Nadväzoval na paralelné výskumy Archigramu i členov skupiny

Team 10. Architekti si uvedomovali nevýhody obmedzenia priestoru, nedostatok surovín i seismicitu pre rozvoj povojnového Japonska. Krajina bola po druhej svetovej vojne z 50 percent zničená, takže architekti boli nútení hľadať nové urbanistické štruktúry a konštrukčné systémy, ktoré by umožnili rýchlu obnovu zbombardovaných miest. Podľa Rema Koolhaasa bol metabolizmus prvým avantgardným hnutím, ktoré nevzniklo v „západnom svete“. Jeho tím na čele s H. M. Obristom šesť rokov mapoval metabolizmus a vo forme rozhovorov so žijúcimi členmi hnutia dešifroval pôvodnú atmosféru z obdobia jeho vzniku.

Moderná architektúra sa v medzivojnovom období v Japonsku presadzovala pomaly. Jedným z prvých priekopníkov moderny v Japonsku bol aj ateliér Raymond – Rado z USA. Po druhej svetovej vojne projektoval tento ateliér už i so slovenským partnerom architektom Ladislavom Radom prvé povojnové objekty (sídlo firmy

←↑ Kapsula z veže v Nagakin
a plagát Metabolizmu (Kisho Kurokawa).
→ Tlačové centrum, Shizuoka - Tokio.
Kenzo Tange, 1967.

Reader's Digest) vo vojnu zničenom Japonsku. Prostredníctvom modernej architektúry šírili USA demokratické idey západného sveta do východných krajín. Internacionálny štýl sa stal povojnovým duchovným exportom Ameriky.

Metabolisti sa pokúsili vytvoriť urbanistické systémy, ktoré budú schopné reagovať na dynamický vývoj spoločnosti. Tieto by mali umožňovať stavbám meniť sa v čase a priestore. Stavby porovnáva s prírodou a jej vegetačnými prvkami podľa ročných období. Tak ako ľudské telo je ovládané určitými pochodmi, aj mestá a domy sú podľa teórií metabolizmu ovplyvnené procesmi a cyklami. Pôvodná historická japonská architektúra bola štrukturálna - drevená a nie monolitická či tehlová. Ďalším impulzom k vzniku nových ideí bol rozvoj japonskej elektroniky. Vznikali sci-fi vízie inšpirované technikou. Lietalo sa do vesmíru. Automobilový priemysel prekvital ako v nových technológiách, tak i dizajnerských formách. Navrhovali sa projekty

domov ako kapsúl s obalmi a priznanou technikou. Metabolisti chápali budovu ako spotrebný produkt bez trvalej hodnoty.

Japonské mestá sú koncipované na iných princípoch ako európske. Koncom 19. storočia sa začala do Japonska importovať kamenná európska architektúra namiesto pôvodnej drevenej. Stavebné zákony však nedokázali prevziať aj urbanistické princípy zástavby, kde základom štruktúry bol urbánny blok. Celé Japonsko doteraz zápasí s malými parcelami, ktoré sa zdedili z pôvodnej zástavby. Vďaka tradícii majetkových vzťahov sa každá parcela zastavuje individuálne a medzi domami vznikajú 60- až 80-centimetrové nezastavané plochy. Súčasné japonské mesto je charakteristické dvomi mierkami štruktúr. Monumentálne kompozície mrakodrapov a malé štruktúry rodinných domov vytvárajú urbánnu koláž. Nekonečné more rodinných domčekov, často ešte drevených, sa tiahne celou krajinou. Z neho vyrastajú nové monumentálne ostrovy ako Shinjuku, Eibisu či Roppongi Hills.

Skupina metabolistov predstavila svoju ideu v roku 1960 na Svetovej konferencii dizajnu WO DE CO v Tokiu aj formou katalógu. Jadro skupiny tvorili Kiynori Kikutake, Kisho Kurokawa, Fumihiko Maki, Masato Otaka a Kenzo Tange. K nim ešte patrí aj Arata Isozaki, Sachio Otani, teoretik Novoru Kavazoe a ďalší, menej známí architekti.

Kenzo Tange bol najvýraznejšou osobnosťou japonskej modernej architektúry. Jeho prvým metabolickým projektom bol návrh urbanistickej štruktúry rozširovania Tokia nad morský záliv v roku 1960. V roku 1964 realizoval haly na olympijské hry v Tokiu. Jeho náročná budova tlačového a rozhlasového centra v Shizuoke z roku 1967 ešte dodnes podáva obraz o ideáloch metabolistickej štruktúry. Vrcholom Tangeho tvorby a aj celého hnutia bola svetová výstava EXPO Osaka 1970. Jeho poslednou stavbou bola nová tokijská radnica vo štvrti Sinjuku.

Ďalšou významnou osobnosťou v skupine metabolistov bol Kisho Kurokawa. Aj on zanechal množstvo utopických projektov z prvého obdobia. Rozpracoval svoju teóriu metabolizmu. Svetovo sa preslávil výstavbou Nakaginskej kapsulovej veže, ktorej jeden originálny modul bol vystavený pred vstupom do výstavy. Tento objekt, zbúraný v roku 2007, bol ikonou metabolizmu. Dôležitou osobnosťou hnutia bol Kijonori Kikutake. Jeho Sky House bol experimentálnym objektom z roku 1958, kde sa preverovali metabolistické teórie. Fumihiko Maki pôsobil po štúdiách v tíme Tange Lab na rôznych školách v USA. Ako väčšina kolegov metabolistov precestoval svet a študoval vernakulárne urbánne štruktúry. V roku 1959 sa pripojil k hnutiu metabolistov a zúčastnil na organizácii WO DE CO. Arata Isozaki patril k mladším členom skupiny metabolistov. Pracoval v Tange Lab tíme už na pláne Tokia v roku 1960. V 80. rokoch patril medzi protagonistov svetovej postmodernity.

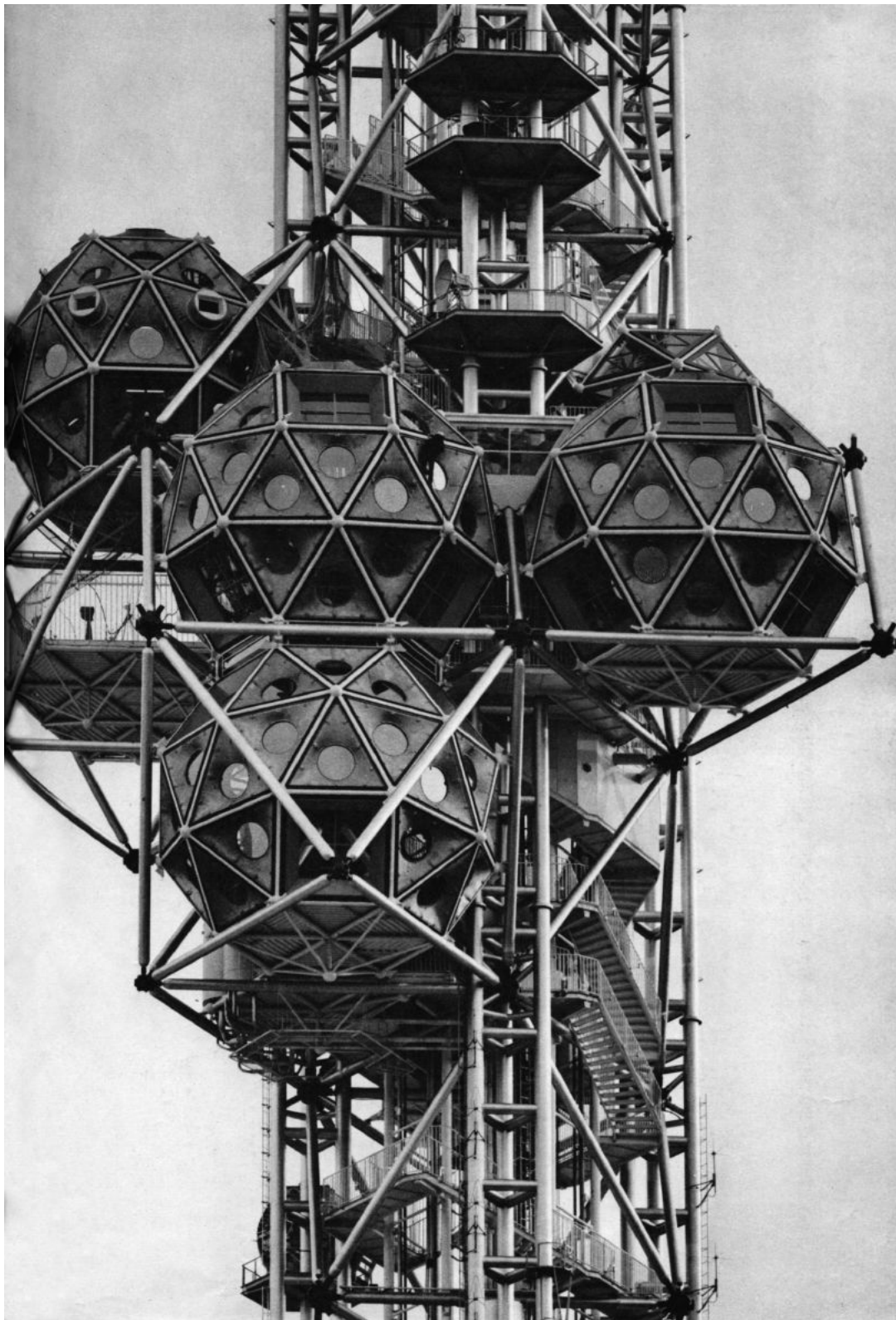

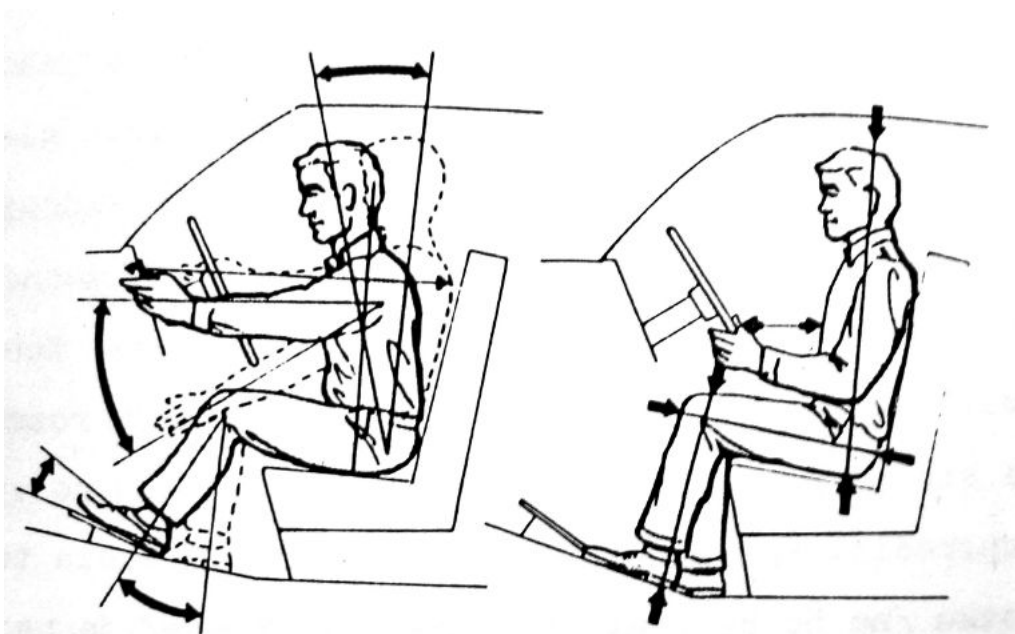
Vznik metabolizmu bol odrazom doby a vzopätia japonského národa po prehratej vojne. Japonská architektúra, brutalizmus a metabolizmus priniesli najinšpiratívnejšie prúdy do svetovej architektúry 60. a 70. rokov. V rámci projektov v ateliéri Štátneho projektového ústavu obchodu (ŠPÚO) bolo aj u nás možné identifikovať projekty inšpirované princípmi metabolizmu. Veľkorozponové skelety ŠPÚO – ZIPP a Integro mali blízko k jeho ideám. Ideály tohto ambiciózneho hnutia sa rozplynuli po energetickej a ekonomickej kríze v druhej polovici 70. rokov.

#

↑ Veža s kapsulami, Nagakin.
Kisho Kurokawa, 1967.
Zbúraná v roku 2007.
→ EXPO Tower, Osaka.
Kijinori Kikutake, 1970.

Ergonómia ako nástroj poľudštenia techniky

K nedožitým 80. narodeninám Milana Františka Pospíšila

„Jednou z hlavných úloh priemyselného dizajnu pri navrhovaní výrobkov je zohľadňovanie ľudského jedinca.“¹ Túto jednoduchú, avšak len na prvý pohľad samozrejmu myšlienku možno považovať za pracovné krédo priekopníka našej dizajnerskej ergonómie Milana Františka Pospíšila, ktorý by sa v týchto dňoch dožil osemdesiatich rokov. Dizajn preňho predstavoval predovšetkým nástroj humanizácie techniky, a nie – ako je to dnes bežné – prostriedok ekonomickej a technickej expanzie. A hoci ergonómia predstavovala len časť košato rozvinutých vedeckých a pedagogických aktivít Milana F. Pospíšila, stal sa výraznou osobnosťou, na ktorú dnes nadväzujú jeho pokračovatelia.²

← M. F. Pospíšil: ergonomická štúdia pracoviska vodiča.

Milan F. Pospíšil sa po celý život dominantne venoval antropológii. Najskôr na rodnej Morave (narodil sa 31. 10. 1931 v Pačlaviciach), kde pôsobil v Antropologickom ústave Prírodovedeckej fakulty v Brne, a od roku 1958 až do svojej smrti v Bratislave ako pedagóg na Prírodovedeckej fakulte UK, kde dvadsať rokov viedol katedru antropológie. Stal sa medzinárodne uznávanou osobnosťou a počas svojho pôsobenia na univerzite v Havane na Kube (1962 – 1965) ako prvý priniesol antropologickú charakteristiku trpasličích Indiánov žijúcich v provincii Oriente. V rámci etnickej antropológie tiež publikoval populačno-genetické štúdie obyvateľov Slovenska, Rumunska, Egypta a Kuby. Oblasť svojho záujmu postupne rozširoval na osteológiu, morfológiu, humánnu genetiku, kultúrnu a sociálnu antropológiu, etológiu a ekológiu človeka. Jeho učebné texty sa stali základnými vzdelávacími pomôckami pre študentov rôznych odborov, prednášal s encyklopedickým rozhľadom a hlbokou odbornou erudiťou.

Ergonómii sa profesor Pospíšil začal venovať už v 70. rokoch uplynulého storočia, od 80. rokov ju prednášal najskôr študentom antropológie, neskôr aj dizajnérom. V roku 1977 sa podieľal na organizovaní medzinárodnej konferencie venovanej metodologickým otázkam antropológie v ergonómii v Lubochni, nasledovali ďalšie podobne zamerané podujatia. Poznatky z oblasti ergonómie prenášal do praxe prostredníctvom spolupráce s výrobnými podnikmi. Podieľal sa napríklad na príprave ergonomických podkladov pre výrobcu zubolekárskeho kresiel Chirana Stará Turá a obuvnícku firmu ZDA Partizánske.

Základom prístupu Milana F. Pospíšila k ergonómii boli exaktné metódy antropometrie. V spolupráci s M. Hanulíkom a M. Erbanom vypracovali pre Inštitút priemyselného dizajnu v Bratislave príručku Metodika antropometrických meraní pre potreby priemyselnej práce. Profesor Pospíšil však nebol chladným vedcom ani technokratom. V centre jeho záujmu bol vždy humanizačný apel ku konštruktérovi a dizajnérovi. „Pod pojmom humanizácia pracovného prostredia rozumieme všeobecnú snahu o uľahčenie a spríjemnenie

pracovnej činnosti človeka v zmysle civilizačnom, to jest uľahčenie jeho fyzickej a duševnej práce, usporiadanie pracovného prostredia, technického a výrobného zariadenia tak, aby vytvárali harmonický celok, ktorý by kladne ovplyvňoval činnosť celého organizmu človeka, zvyšoval jeho chuť do práce a podporoval jeho iniciatívu,² napísal v roku 1982. Toto svoje presvedčenie uplatňoval v pedagogickej práci s dizajnérmi-praktikmi, ktorej sa intenzívne venoval najmä v závere svojej životnej púte. Od roku 1998 do nečakanej smrti v roku 2006 prednášal ergonómiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, Strojníckej fakulte a Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity. Študentom zdôrazňoval potrebu uvažovať o budúcom užívateľovi dizajnerského produktu od samotného počiatku jeho navrhovania. Tomu slúžilo objasňovanie základných funkcií ľudského tela, relevantných pre konštrukčné a dizajnerské riešenie. V spomienkach mnohých absolventov-dizajnérov spomínaných škôl ostáva profesor Pospíšil ako odborník so širokým rozhľadom a záberom záujmov, ktorý sa fundovane dokázal vyjadrovať i k problémom zdanlivo vzdialeným oblasti ergonómie.

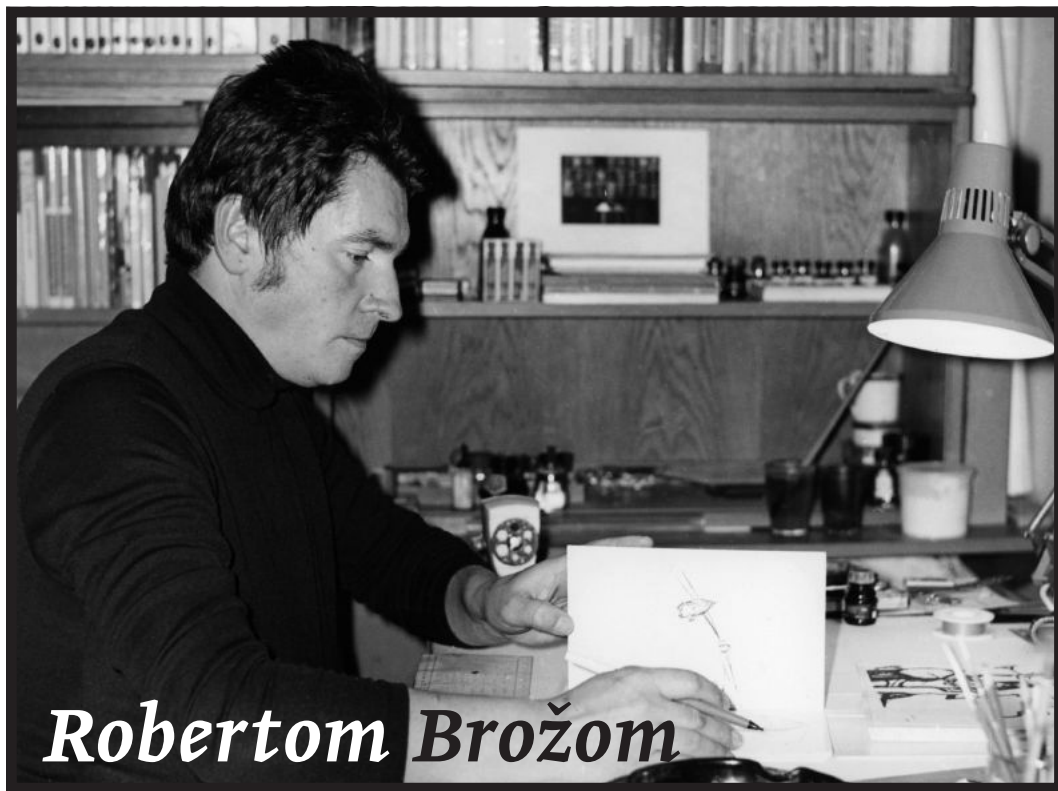
#

- 1 POSPÍŠIL, M. F. Priemyselná antropológia a jej prínos k priestorovému riešeniu vzťahu človek – stroj – pracovné prostredie. In *Průmyslová antropologie a její využití v průmyslové praxi*. Brno : 1982, s. 9.
- 2 Tamtiež, s. 8.

Za významným slovenským typografom

Robertom Brožom

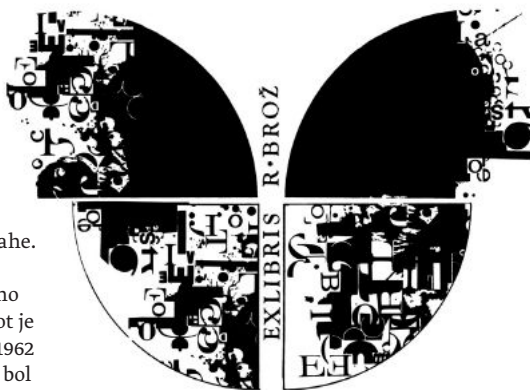
teoreticky a prakticky... INFOBOX

Slovenský grafický dizajn postihli v krátkom čase zlé správy, v piatok 18. novembra 2011 bol pochovaný Jozef Dóka ml. a 23. novembra 2011 v Banskej Bystrici skonal ďalší významný slovenský dizajnér Robert Brož. Je príznačné, a to nielen pre slovenskú kultúru, že tvorcom jeho typu sa venuje malá pozornosť. Meno Roberta Broža je však v slovenskej kultúre prítomné už vyše päť desaťročí. Nie na tituloch kníh, plagátov a katalógov, len v tiráži je skromne, malým písmom vysádzané, že Robert Brož je autorom typografie a obálky. Zacitujem samotného Broža, pretože on o svojej práci premýšľal a aj písal:

*„Každá realizácia diela sa stáva neopakovateľnou
a čas sám určuje tvár a hodnotí nás,
čo sme sa vpísali do tiráže.“*

A pri tejto smutnej príležitosti môžem konštatovať, že jeho zápis do tiráže slovenskej knihy je trvalý a v hodnotení času obstojí.

Narodil sa v roku 1939 v Čelákoviciach pri Prahe. V roku 1951 sa prisťahoval do Martina, v rokoch 1954 – 1958 študoval na Škole umeleckého priemyslu v Bratislave. Celý jeho tvorivý život je však zviazaný najmä s Martinom. V rokoch 1962 – 1992 pracoval vo Vydavateľstve Osveta, kde bol od roku 1967 výtvarným redaktorom, v rokoch 1994 – 2000 pracoval v martinskej Neografii ako výtvarný redaktor. Tvoril a bol aktívny až do konca života.

Upravil vyše sedemsto kníh, stovky katalógov výstav, vytvoril množstvo plagátov, značiek, exlibrisov a ďalšej drobnej grafiky. Pracoval pre Vydavateľstvo Osveta, Maticu slovenskú, Slovenskú národnú knižnicu, Slovenské národné múzeum, mesto Martin, ale aj pre bratislavské vydavateľstvá či Slovenskú národnú galériu.

Často vystavoval samostatne, zúčastnil sa aj mnohých kolektívnych výstav doma, vystavoval na významných výberových prehliadkach grafického dizajnu, plagátu a exlibris v Brne, Lipsku, Varšave, Berlíne, Štokholme, Sofii, Budapešti, Linci, Havane, Moskve, Oxforde, Zürichu, Antverpách, Krakove, Belehrade a inde. Jeho diela sú v majetku Slovenskej národnej knižnice v Martine, Štátnej galérie v Banskej Bystrici, Moravskej galérie v Brne, Múzea plagátov vo Wilanowe, Pamätníka národného písomníctva v Prahe a ďalších. Jeho práce dobre poznajú bibliofili a exlibristi, mnohí ich majú vo svojich zbierkach.

Dostal desiatky ocenení v súťaži o najkrajšiu slovenskú knihu, získal striebornú a bronzovú medailu na výstave IBBA '82 v Lipsku, cenu primátora mesta Brna na XIII. bienále úžitkovej grafiky v Brne a obdržal aj niekoľko osobných cien za celoživotnú tvorbu.

Voľná tvorba Roberta Broža je dôležitou časťou jeho diela. O experimente napísal, že „v typografii je potrebný – udáva i smerovanie, pričom však musí byť podložený logickou kombináciou, určitou mierou harmónie, ale aj citlivo dávkovanou disharmóniou, ktoré vo vhodnej kombinácii napomáhajú vyníeť celku“.

Vytváral voľné grafické listy, v ktorých najviac pracoval s písmom, typostúdie, typozáznamy alebo exlibrisy. Vzdáva nimi pocty svojim obľúbeným literárnym, umeleckým i iným osobnostiam, ale napríklad i svojim obľúbeným písmam. V typozáznamoch často cituje zo svojich obľúbených básnikov, najčastejšie z T. H. Florina. V týchto vlastných výskumoch experimentoval a overoval si svoj typografický rukopis. Najmä v sérii lettristických grafik z prelomu 60. a 70. rokov dosiahol prvý vrchol svojej tvorby. Charakterizuje ju dvojpolovosť. Poriadok, ktorý ctil a miloval, istou disharmóniou a deštrukciou zámerne narušal. Inokedy naopak, písmená akoby vybuchujú, ale vo vzniknutom chaose citíme zárodok budúceho poriadku. Po štyridsiatich rokoch od jeho experimentálneho obdobia vidíme, ako jasne predznamenal výboje v počítačovej typografii 90. rokov.

Napísal: „V tvorbe, a to platí i pre výtvarnú stránku knihy, sú dôležité procesy myslenia, t. j. nevyčerpá sa v začiatkovej fáze skladby myšlienok. Ja si dôležité a podstatné alebo typické znaky značím v skratke zrozumiteľnej len pre mňa. Tento postup nazývam určitým druhom životosprávy v tvorbe.“

Na jeho poslednej výstave v Turčianskej galérii v Martine som videl, že sa stále udržiava v tvorivom napätí, jeho práca nestarla. Koncom leta som ho v Sklabíni navštívil a daroval mi kolekciu prác do novo vznikajúceho múzea, tvoria časť základu zbierky, ktorá vzniká z darov. Brož pochopil, čo chceme, a bol veľkorysý. Je na nás a aj na mladších odo mňa, aby sme nielen zachovali, ale i patrične zhodnotili tvorbu našich predchodcov. Lebo Robert Brož nie je iba meno z tiráže, ale dôležitý tvorca slovenskej typografie 20. storočia.

#

Zbierka budúceho múzea
sa rozrastá o dary od ďalších
podporovateľov spomedzi odbornej
verejnosti. Čakáme na schválenie
zmeny štatútu SCD a popisujeme
zbierku. To sú v skratke aktivity,
ktoré sú spojené so snahami
o založenie múzea dizajnu.

→ Nový prírastok:
Termoska Clara.
Pravdepodobne
Igor Didov, 1958.

Správy o „múzeu“ 3. časť

¶ Veľkú radosť nám na konci roka urobil dizajnér a zberateľ dizajnu Maroš Schmidt, ktorý rozšíril budúcu zbierku dizajnu o predmety z oblasti produktového dizajnu. Maroš Schmidt je známy predovšetkým u mladej generácie ako zanietený zberateľ a reštaurátor získaných objektov, od minulého roka je súčasťou užšieho tímu, ktorý pripravuje vznik múzea. Ako prvé daroval do zbierky SCD rádiá a ďalšiu elektroniku a unikátny predmet, termosku Clara („Černoško s Eskimákom“ z roku 1958 od Igora Didova). Autorom dizajnu piatich rádií je Ján Vikrut, výrobcom podnik Tesla Bratislava. Rádiá boli vyrobené v období rokov 1956 až 1974, je medzi nimi aj posledné elektrónkové rádio vyrobené v Tesle Bratislava (Tesla 543A Verdi). Jedným z darovaných predmetov je i prvý televízny prijímač vyrábaný na území Slovenska (Tesla 4102U Mánes, rok výroby: 1956 - Tesla Strašnice, 1958 - Tesla Orava). Zbierka sa od začiatku profiluje ako súčasná, prítiahľivá i pre najmladších záujemcov. Pre nich môže byť zaujímavým príspevkom do zbierky 8-bitový počítač PMD 85-2 (Personal Microcomputer with Display). Jeho prototyp vyvinula a prvé verzie PMD 85-1 vyrábala Tesla Piešťany pod vedením autora, ktorým bol Ing. Roman Kišš. Neskôr bola výroba presunutá do podniku Tesla Bratislava, kde bol počítač inovovaný a vznikli tak jeho ďalšie verzie. Dizajnérom počítača je Pavol Thurzo (rok výroby: 1986, od toho istého autora je posledný dar kalkulačka Tesla OKU 107).

¶ Ďalším darcom sa stalo Ministerstvo kultúry SR, od ktorého SCD na konci roka prevzalo „vyraďený“ nábytok – stoličky a stoly od dizajnéra Vojtecha Vilhana. Sme radi, že zbierka preukazuje svoj význam od začiatku, v tomto prípade je to záchrana unikátneho nábytku vytvoreného Vilhanom na štátne reprezentačné účely.

¶ Stále je v procese schvaľovanie návrhu, ktorý predložila riaditeľka SCD na MK SR na konci augusta 2011. Ide o návrh na doplnenie štatútu SCD o možnosť zbierať predmety z oblasti dizajnu. Dúfame, že v budúcom čísle prinesieme dobrú správu o schválení tejto zmeny štatútu, ktorá je žiadúca kvôli ďalšej práci.

¶ Počet predmetov v zbierke sa stále zvyšuje, preto je potrebné od začiatku viesť podrobnú evidenciu. Popisovanie zbierky má na starosti pracovníčka SCD Silvia Kružliaková, ktorá zhromažďuje k jednotlivým predmetom údaje potrebné na zostavenie riadnej evidencie. Zoznam bude pripravený tak, aby bolo možné rýchle a efektívne začleniť súpis zbierky do systému CEDVU, ktorý spracuje Slovenská národná galéria, a sprístupniť ho tak širokej verejnosti.

#

www.sdc.sk/?muzeum-dizajnu-aktuality

Ešte k múzeu:

čo vlastne ide?

Skrátený prejav Ľubomíra Longauera na stretnutí
výtvarných umelcov v Umeleckej besede 9. 1. 2012.

Od 19. novembra 1989, keď sa konalo na tomto mieste stretnutie umelcov uplynulo vyše 22 rokov. Uvedomelý pohyb k zmene však začal na Slovensku skôr a v rámci slovenskej kultúry boli najaktívnejší práve výtvarníci. Preto celkom zákonite došlo k tomu, že sme to boli my, výtvarníci, ktorí sme zvolali stretnutie v Umeleckej besede, kam sme pozvali občanov 19. novembra, aby protestovali proti politickej brutalite v Prahe. Bol som pritom, a preto cítim stále spoluzodpovednosť za súčasný stav.

Možno ma vy kunsthallisti nepovažujete za kolegu, som len užiták, ja sám sa však považujem za výtvarníka. Nezastupujem nikoho, som dôchodca, ale napriek tomu budem hovoriť v množnom čísle o „nás výtvarníkoch“.

Kam sme teda my výtvarníci za 22 rokov došli? Ak ide o podporu výtvarníckeho stavu zo strany štátu, nechám prehovoriť čísla, je to najpresnejšie: išlo to od desiatich k piatim a pri hodnotení súčasného stavu budem ešte exaktnejší: sme na pso m tridsiatku.

Do Slovenskej národnej galérie zatekalo už pred revolúciou, roky je jej prístavba zatvorená, pani riaditeľka Kusá hovorí, že sa tam usídlili kuny. Hlavný depozit je pod úrovňou Dunaja. Mám neprijemný pocit, že sa to môže skončiť katastrofou a to najcennejšie, čo slovenské umenie má, môže skončiť pod vodou. Že sa za dvadsať rokov tento stav nezmenil, je veľmi smutné. Je to jednoducho hanba kultúrnej verejnosti, ale najmä politikov.

V oblasti v ktorej pôsobím, v grafickom dizajne, som bol prvý ponovembrový profesor a snažil som sa vplývať aj na činnosť SNG v tejto oblasti, lebo je a bola nedostatočná. Fatálne som neuspel.

Zámok v Moravanoch, ktorý patril SFVU je predaný. Mne osobne nijako nechýba, ale mrzí ma, že sa v ňom nič nedeje, bol niekoľkokrát vykradnutý a chátra. Neviem za koľko bol predaný, ani ako sa využili tieto peniaze, ale čert to ber. Stalo sa.

V bývalej predajni Diela na námestí SNP sídlil Orange, momentálne tam tiež nič nie je, vedľa je zlatníctvo. Budova Slovenského fondu výtvarných umení je celá prenajatá, vo všetkých bývalých predajniach Diela sú krčmy. Budova na Partizánskej ulici je predaná tiež.

Výtvarníci sú už roky nespokojní a nahnevaní. Domáhajú sa toho, či onoho. A tu ako blesk z jasného neba prichádza radostná zvesť, panstvo bolo milosrdné a dalo im to požadované „kunsthalle“ ako vianočný darček. Ukáže sa však, že večne znesvätená výtvarnícka čeliadka je nespokojná a prejaví nevďak. Namiesto toho, aby bola vďačná, požaduje abdikáciu ministra. Prečo sú takí nevďační? Ide predsa kríza, bude horšie, nech sú radi, že sú radi. Pre verejnosť a dokonca aj pre samotných výtvarníkov je táto neprehľadná vzťahová džungľa nezrozumiteľná.

Pokúsím sa vysvetliť o čo ide, ako to vidím ja a pritom pripúšťam, že iní to vidia inak. Zhrniem teda do niekoľkých bodov čo ma dlhodobo trápi vo vzťahu medzi výtvarníkmi a ministerstvom kultúry, ale i medzi výtvarníkmi samotnými.

Minister kultúry dostal ponuku od významnejších ministrov financií a zahraničia na dvanásť miliónov eur, aby ich použil na záchranu súkromnej galérie Danubiana a v nej zároveň zriadil tú kunsthalle, s ktorou umelci už roky otravujú. Toto všetko sa udialo niekedy v lete, ale oznámil

to až na Vianoce, aby mali umelci väčšiu radosť. Ale to hlavné, fiškálny rok je uzavretý, peniaze by ináč prepadli, buď beriete, alebo nedostanete nič. Ostatne doteraz nevieme, čo s ostatnými miliónmi, tuším sa ich spomínalo len sedem. Predpokladám, že sú rozdelené a odoslané na účty.

Asi pred šiestimi rokmi sme my dizajnéri Richardovi Gregorovi, Jane Geržovej, Jurajovi Čarnému a Kataríne Rusnákovej na jednaní o Dome umenia, ktoré sa konalo na ministerstve kultúry, nestáli ani za slovo. Chceli sme im navrhnúť, aby sme spojili svoje sily a vynútili si, aby nás páni na ministerstve kultúry brali vážne. Lenže ako, keď predstaviteľom ministerstva bol Richard Gregor, ktorý sa z večera na ráno stal ministerkým úradníkom a viedol túto schôdzu?

Chceli sme, aby spodné poschodie Domu umenia a strednú časť prevádzkovali „kunsthallisti“ a vrch by prevádzkovalo Slovenské centrum dizajnu a v jeho rámci novovznikajúce umeleckopriemyselné múzeum. Bola to zlá myšlienka? Nevieme a nemôžeme sa dohodnúť? Alebo to niektorí ľudia nechcú, lebo chcú vypíť všetku vodu v studni!

A bojím sa, že o to tu ide: o túto úmornú, mrzkú a sebeckú snahu vypíť všetku vodu. Je kríza a studňa vysychá. Naozaj naše problémy, problémy dizajnu a vôbec celého užitého umenia nestoja ani za slovo? Patríme do výtvarnej obce? Alebo sme len neželaní konkurenti pri delení grantovej salámy? My nechceme, aby nás živil štát, my chceme, aby sme i my mali miesto pod slnkom na niektoré aktivity, ktoré sú nekomerčné. Kvalita dobrého dizajnu nie je merateľná len komerčným úspechom, je to záležitosť kultúrna a teda najmä duchovná.

Toto je práve to v slovenskej kultúrnej politike, podobne ako v politike všeobecne, vláda pomocou odkazov, chýrov, podivných telefonátov, menovania riaditeľov bez konkurzu a pod. Aj ja som všeličo počul, napríklad od bývalého riaditeľa významnej inštitúcie, že Dom umenia pôjde do dražby. Iní to počuli od iného súčasného riaditeľa, ktorý sa odvolával na výrok pána Rez-

níka. Samé „počul som“, „je rozhodnuté“ a tak sa pýtam, kde sa o tom rozhoduje. Keď som sa na to priamo v liste opýtal pána ministra, odpovedal mi, že to nie je pravda.

Škoda však, že nás v súvislosti so vznikom Múzea dizajnu, architektúry a užitého umenia neprijal. Po celoročnom domáhaní sa stretnutia prišla za ním desaťčlenná delegácia, v ktorej bol napríklad aj rektor VŠVU, predseda Spolku slovenských architektov a oproti nám sedela pani Motyčková sama.

To Katarína Hubová upozornila na prevod Hurbanových kasární ministerstvo kultúry. Jedna budova kasární je použiteľná ihneď. Chceli sme v nej nejaké priestory, aby sme mali kam ukladať zbierky, ktoré sme začali budovať z darov. Pán Rezník prehlásil pred desiatimi svedkami: „Ja vás tam nepustím“. Nuž nepustil. Aj ja som niečo počul, údajne tam tancuje so svojim súborom pán Radačovský, darmo: aj na Orwellovej prasačej farme si boli všetci rovní, ale niektorí boli rovnejší.

K jednému pokroku nášho desaťročného úsilia o múzeum došlo, pán minister pripustil možnosť jeho vzniku. To jeho predchodca František Tóth kričal na Katarínu Hubovú, keď sa niečo také dozvedel, že on jej to predsa nepovolil. Zbierku som začal robiť sám a z darov, doteraz som zozbieral asi 6000 exponátov z grafického dizajnu. 3000 je už zaevidovaných v Slovenskom centre dizajnu. Aj pán farár Andrej Kmeť takto začínal so svojim národným múzeom.

Toto je moje vysvetlenie, kolegovia, prečo prichádzame so svojimi požiadavkami vždy v súvislosti s kunsthalle. My chceme Dom umenia ako výstavný priestor súčasného umenia, chceme opravu SNG, chceme aby aj Danubiana naďalej slúžila výtvarnému umeniu, ale upozorňujeme, že tieto problémy chceme riešiť v rámci celej výtvarnej kultúry, kultúry obce, ale v celospoločenskom rámci noriem slušnosti a úsilia v boji proti klientelizmu. Pravdepodobne prehráme, možno sa zákulisní hráči v pozadí presadia, a to aj za pomoci našich kolegov, ale ozvať sa treba.

Občianske združenie POSTER, ktoré vzniklo popri Trienále plagátu Trnava už roky pripravuje workshopy pre študentov výtvarných akadémií. V nedávnom čase sa združenie presťahovalo z Trnavy do Báhoňa, kde využíva priestory súkromnej galérie FreeDom. Type dizajnový workshop TypoTopo, voľne nadviazal na workshop plagátovej tvorby Rural Poster z roku 2010.

TypoTopo

Lektori workshopu, Slováci Ondrej Jób a Ján Filípek a Áron Jancsó z Maďarska, vybrali zo štyridsiatich portfólií skupinu 15 študentov. Boli to Kristína Bartošová (SK), Olivér Csepella (HU), Kalina Giersz (PL), Aleksandra Grünholz (PL), Martin Kahan (SK), Adam Katyi (HU), Malvina Aurelia Lubec (SL), Štěpán Marko (CZ), Kamila Mitka (PL), Jan Novák (CZ), Ákos Polgárdi (HU), Vojtech Ruman (SK), Hanna Stano (PL), Jiří Toman (CZ), Tünde Varga (HU).

V galérii FreeDom od 24. do 30. októbra 2011 prebiehali prednášky, prezentácie, softvérové miniškolenia a diskusie o možnostiach a spôsoboch tvorby moderného a funkčného počítačového písma.

Študenti sa spolu s lektormi popri základnej komunikačnej funkcii písma zaoberali možnosťami popisovať tvary, povrchy a stav vecí okolo nás. Tieto experimenty pokrýval výraz „topo“ v názve workshopu.

Svoju sústredenú a intenzívnu prácu ukončili a verejne odprezentovali v sobotu 29. októbra priamo v galérii FreeDom. Vysoká úroveň prác a workshopu všetkých pozitívne prekvapili.

TypoTopo Talx

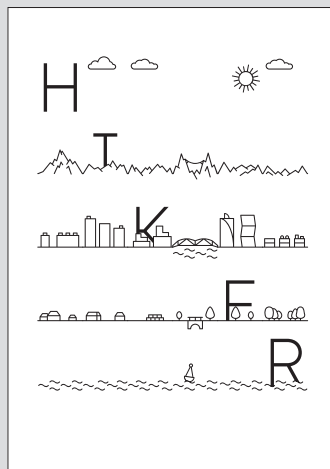
Pre študentov a odbornú verejnosť boli navyše určené prednášky TypoTopoTalx. Tie sa konali 27. októbra 2011 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Hoci bolo prednášok deväť a sála bola nabitá do posledného miesta, diváci odchádzali pobavení, nabití a inšpirovaní.

Ako prvý prednášal Nikola Djurek (HR) o vplyvoch histórie na svoju aktuálnu tvorbu. David Březina (CZ) sa zaoberal významom súdržnosti, konzistencie, ktorú považuje za jednu z hlavných podmienok pre tvorbu úspešného písma. Košičan Samo Čarnoký porovnával staré a nové, pričom mapoval svoju záľubu v tvorbe retro fontov.

Serfőző Péter (HU) premietol maďarské dizajnérske práce inšpirované topografiou. Išlo o plagáty, kalendáre, písmo inšpirované starými mapami a pod. Marcus Sterz, rakúsky typograf, premietol 80 záberov zo svojich ciest po svete, kde poukázal na vtipné, raritné, obskúrne i obľudné spôsoby použitia písma. Tomasz Bierkowski z Katovic prezentoval nebezpečenstvá striktného dodržiavania typografických pravidiel. Pripomenul, že pri tvorbe písma treba dbať hlavne na jeho komunikačné funkcie.

Andrej Krátky opísal svoje dvadsaťročné peripeitie pri tvorbe prechodového písma, od konceptu, cez ručné kreslenie, primitívne programovanie až po moderné počítačové spracovanie.

- Písmo Disaster s tromi rezmí - Before, Admist a After (pred, počas a po), Ákosa Polgárdiho bolo inšpirované kritickými situáciami vznikajúcimi pri pohybe tektonických platní, ako sú zemetrasenia, pohyby a zlomy.
- † Písmo Hiker Štěpána Marka je doplnené krajinárskymi setmi ilustrácií hôr, dedín, miest a morí a bonusovým setom počasia, ktoré sa dajú vzájomne kombinovať a tým kreovať vizuálny kontext k textovej informácii.
- ‡ Písmo Alexandry Grünholz, Space Pleasure, prináša do ním vytvorenej typografie dojem tretej dimenzie.

Výsledkom je font Nara, ktorý si aj v dnešnej dobe nájde svoje uplatnenie. Filip Blažek (CZ) poukázal na záľudnosti diakritiky a časté hriechy pri jej tvorbe a používaní. A napokon Aljaž Vindiš zo Slovinska predstavil projekt seminárov TipoBrda, kde účastníci svoje typografické kreácie prevádzajú do tradičného a trvalého materiálu, kameňa. Snažia sa zároveň o prekonanie limitov typografie pri popise foneticky a tvarovo bohatého jazyka a jeho dialektov.

TypoTopo Tour + Talx loop

Výsledkom workshopu TypoTopo je kolekcia písiem, ktoré sú dotiahnuté do funkčnej, sádateľnej podoby. Prezentované sú na specimenoch vo forme plagátovej kolekcie doplnenej o stručný popis koncepcie písma. Vystavená bola spolu s DVD záznamom prednášok v galérii Satelit od 22. do 27. novembra 2011.

#

Záznamy prednášok budú po spracovaní voľne dostupné na internete. Kolekcia ďalej putuje po krajinách výsehradskej štvorky a po stredoeurópskom priestore. Najbližšie bude vystavená v Uherskom Hradišti a v novembri 2012 spolu s ďalšími kolekciami o. z. Poster v kLUB-e 3 počas Trienále plagátu v Trnave. Spoluorganizátormi workshopov sú výtvarné akadémie z Bratislavy, Zlínu, Budapešti a Katovic a Slovenské centrum dizajnu. Projekt finančne podporilo Ministerstvo kultúry SR a Medzinárodný výsehradský fond.

Stránka workshopu www.multitalent.in/typotopo

• Visegrad Fund
www.visegradfund.org

WITH FINANCIAL SUPPORT
OF THE MINISTRY OF CULTURE
OF THE SLOVAK REPUBLIC

SLOVAK FASHION COUNCIL

Vznikol Slovak Fashion Council

V októbri 2011 vznikol Slovak Fashion Council (SFC) ako občianske združenie z iniciatívy odevnej dizajnérky Dany Kleinert. Jeho cieľom a hlavnou náplňou je prinášať podporu profesionálnym slovenským módnym a textilným dizajnérom či firmám v prenikaní na slovenský, ale najmä zahraničný trh.

Slovak Fashion Council chce spolupracovať s odborníkmi na dizajn, výrobu a predaj tak, aby podporoval nielen rozvoj tohto segmentu, ale zároveň chce ponúknuť pracovné príležitosti slovenským firmám a ich zamestnancom. Okrem toho plánuje vytvárať stratégiu a podmienky pre značku „Made in Slovakia“. Jedným z dôležitejších nástrojov bude interaktívny portál, ktorý sa stane zdrojom dôležitých informácií pre všetky zložky odevného a textilného priemyslu na Slovensku. Zároveň bude slúžiť ako vstupná brána pre zahraničných investorov a záujemcov o slovenských dizajnérov. Okrem virtuálneho kontaktu s odborníkmi a verejnosťou bude SFC organizovať prednášky a workshopy, pozývať odborníkov zo zahraničia. „Naším cieľom je, aby čoraz viac výrobkov mohlo nosiť označenie 'Vyrobené na Slovensku', aby sme na tieto výrobky a značky mohli byť hrdí a stali sa vyhľadávaným sortimentom aj pre zahraničie,“ vysvetľuje Dana Kleinert.

Iniciatívu SFC podporujú Slovenské centrum dizajnu a Vysoká škola výtvarných umení. Aktuálne informácie môžete nájsť na informačnej stránke www.slovakfashioncouncil.sk a na facebookovej stránke Slovak Fashion Council.

Výzva Kreatívna Bratislava

Výzva s názvom Kreatívna Bratislava bola primátorovi hlavného mesta SR Bratislavy a poslancom Mestského zastupiteľstva doručená 12. decembra 2011. Jej cieľom je vyvolať záujem o zanedbávanú oblasť politiky mesta.

„Bratislave roky vládne zastaralý a nefunkčný systém podpory kultúry, ktorý sa zameriava na podporu niekoľkých podujatí, organizovaných

mestom v role agentúry, a takmer úplne ignoruje aktivity zamerané na tvorbu drobnej kultúrnej infraštruktúry, podporu centier súčasnej kultúry, rozvoj tzv. kreatívneho priemyslu, profesionálnych umeleckých združení, festivalov a pod. Tieto aktivity, podobne ako komunitné aktivity pracujúce s umením, sú však vitálnou zložkou kultúrneho života mesta, vytvárajú jeho atmosféru a príťažlivosť pre návštevníkov i obyvateľov. Hlavné mesto a jeho identita je do veľkej miery tvorená práve takýmito aktivitami a ich aktérmi.“

Vo výzve vysvetľujú signatári svoje pohnútky a približujú situáciu, v ktorej sa nachádzajú profesionálne občianske aktivity v oblasti kultúry. Roky ignorovaný stav podpory kultúrnych projektov motivoval autorov výzvy znovu upozorniť volených zástupcov mesta na tieto problémy. Objasňujú tiež svoju motiváciu predložiť takto orientovanú výzvu v tomto období a naznačujú možné riešenia, ktoré by mali byť ďalej diskutované a doriešené.

Koľko nás stojí kultúra

Visible Data – financovanie kultúry

Výstava v bratislavskej Galérii PF01, ktorú pripravilo združenie Open Design Studio a jeho partneri NAPON – Inštitút pre flexibilnú kultúru a technológie (Nový Sad, Srbsko), Mediamatic (Amsterdam, Holandsko), Asociácia grafických dizajnérov Poľska – STGU (Katovice, Poľsko) a Momeline (Budapešť, Maďarsko), vznikla ako kritika slabej viditeľnosti dát o financovaní kultúry z verejných zdrojov vo vybraných krajinách (Slovensko, Česká republika, Poľsko, Maďarsko, Srbsko a Holandsko), zároveň ako reflexia absencie diskurzu o kultúrnej politike na Slovensku. Prezentuje diela mladých domácich aj zahraničných autorov, prevažne grafických dizajnérov vo forme vizualizácií, ktoré svojím obsahom odhaľujú verejné financovanie kultúry na Slovensku a v ostatných zúčastnených krajinách. Jej cieľom je zviditeľniť neprehľadné dáta o financovaní kultúry a poskytnúť tak porovnanie financovania tohto sektora. V tejto súvislosti na výstave nájdeme aj výsledky medzinárodného

workshopu, ktorý sa konal v novembri minulého roka v priestoroch kultúrneho centra KC Dunaj v Bratislave. Diela vo forme plagátov kriticky reagujú na aktuálne problémy financovania kultúry na Slovensku pomocou informačného dizajnu a sú zobrazením dát, ktoré boli zozbierané počas predchádzajúceho niekoľkomesačného výskumu. Autormi sú mladí slovenskí grafickí dizajnéri a študenti grafického dizajnu z Bratislavy, Budapešti a Katovic. Okrem výstavy budú vizualizácie sprístupnené verejnosti aj vo forme guerilla akcií a budú mať za úlohu vniesť aktuálnu problematiku financovania kultúry priamo do verejného priestoru mesta Bratislava.

K výstave bol vydaný katalóg novinového formátu, kde sú zverejnené všetky vizualizácie, diela a výstupy projektu.

Trvanie výstavy: do 31. 1. 2012

Informácie: www.visibledata.info

V Brne pripravujú inkubátor

Podľa medializovaných správ pripravuje mesto Brno vytvorenie centra, v ktorom by za zvýhodnené nájomné mohli získať ateliéry a kancelárie ľudia pracujúci v kreatívnom priemysle. Podľa údajov z magistrátu má Brno na vznik inkubátora predpoklady: v kreatívnom priemysle tu totiž pracuje 5,5 percenta ľudí, pričom priemer Európskej únie je 3,2 percent. Centrum má spájať talentovaných ľudí z umeleckých a blízkych odborov, má zabrániť ich odchodu z mesta a zároveň do Brna prilákať aj nových investorov.

Brnianska radnica vybrala pre tento projekt objekt bývalej väznice, ktorý ponúka viac ako 10 000 m². Ide o priestory brownfields v majetku

mesta. Majú tu fungovať galéria, klub, kaviareň a reštaurácia, ako aj prednáškové miestnosti, ktoré majú byť využité aj na festivaly či dielne, ateliéry by mali byť otvorené verejnosti. Inkubátor má slúžiť kultúrne-vzdelávacím aktivitám, dizajnérom, architektom, tvorcom v oblasti reklamy, odevným dizajnérom, umelcom, vydavateľom... Štúdiá týkajúca sa centra začala vznikať v decembri 2011 a dokončená má byť do konca februára 2013. Zastupiteľstvo schválilo tomuto projektu štvormiliónovú dotáciu a je pravdepodobné, že jeho aktivity môžu byť spolufinancované z fondov EÚ.

Ľubica Mildeová zvíťazila v súťaži Young Creative Chevrolet

Poslucháčka VŠVU Ľubica Mildeová, ktorá sa tento rok prebojovala aj do finále Brilliance Fashion Talent, ešte ako študentka Petra Paliatku na FA STU zvíťazila v európskom kole súťaže Young Creative Chevrolet 2011 v odbore móda. Zaujímavým faktom je, že Ľubica Mildeová pri tejto príležitosti pracovala na módnej kolekcií v podstate prvýkrát. Európskeho kola súťaže Young Creative Chevrolet 2011 sa zúčastnilo asi pätnásť výhercov národných kôl z takmer všetkých európskych krajín a v prevažnej miere šlo o študentov odevného alebo textilného dizajnu. Víťazný model autorka odprezentovala na medzinárodnom autosalóne vo Frankfurte pri príležitosti 100. výročia založenia automobilky Chevrolet, slávnostné odovzdávanie cien sa uskutočnilo v Londýne.

Jubilejné 25. medzinárodné bienále grafického dizajnu Brno 2012

Moravská galéria organizuje v roku 2012 už 25. medzinárodné bienále grafického dizajnu Brno, konkrétne v dňoch 21. júna – 28. októbra 2012 v týchto priestoroch: Umeleckopriemyselné múzeum, Miestodržiteľský palác a Pražákov palác.

Okrem výstavy hosťujúceho kurátora, množstva sprievodných výstav a úvodného trojdňového cyklu prednášok a prezentácií bude najdôležitejšou súčasťou podujatia už tradične medzinárodná súťaž, ktorej cieľom je predstavenie širokého spektra súčasného grafického dizajnu a jeho premien naprieč médiami a formami. Súťaž je otvorená všetkým formám grafického dizajnu – prácam, ktoré vznikli počas posledných troch rokov (t. j. od 1. januára 2009 do 30. decembra 2011). Členmi medzinárodnej poroty 25. medzinárodného bienále grafického dizajnu Brno 2012 budú: Andrew Blauvelt (USA), Zak Kyes (Veľká Británia), Robert V. Novák (Česká republika), Sulki & Min (Kórejská republika) a Jan van Toorn (Holandsko).

www.moravska-galerie.cz/bienale-brno

Štiavnická „Anča“ dostala novú podobu od Ondreja Gavaldy

V jesennom období pripravilo kultúrno-umelecké centrum Banská Št. a nica Contemporary v spolupráci so Železničnou spoločnosťou Slovensko, a.s. projekt exteriérovej výmaľby malého motorového vlaku 011, ktorý bude premávať na tratiach Hronská Dúbrava – Banská Štiavnica a Zvolen – Kremnica – Vrútky. Pri tejto príležitosti bola vypísaná súťaž, otvorená všetkým profesionálom z radov umelcov, grafických dizaj-

nérov a architektov. Porota v zložení Ján Šicko, Michal Moravčík a Svätopluk Mikyta vybrala projekt „kryštálového vlaku“ od držiteľa dvoch Národných cien za dizajn Ondreja Gavaldy. Charakter regiónu, ktorý je známy ako banská oblasť, Gavalda využíva v kresbe rastra odvodeného zo štruktúry kryštálu. Farebnú škálu v bielych a sivých farbách doplnil o striebornú a odtiene perlete ako odkaz na ťažbu striebra v Banskej Štiavnici a Kremnici. Konečná podoba vlaku využíva hodnoty domáceho prostredia a vytvára z nich nový informačno-pamäťový kapitál pre návštevníkov a užívateľov trate.

Mladý obal 2012

Mladý obal je súťaž vyhlasovaná každoročne od roku 1996 vďaka iniciatíve spoločnosti Model Obaly a jej organizátorom je od roku 2009 Czechdesign. Je určená študentom a mladým tvorcom do 30 rokov z celého sveta. Do súťaže sú prijímané návrhy predovšetkým z vlnitej a hladkej lepenky a iných papierových materiálov, ktoré nachádzajú široké uplatnenie v obalovom dizajne. Témou Mladého obalu v roku 2012 je Čaj.

Informácie: www.mladý-obal.cz

Sustainable packaging – Trvalo udržateľný obal z Holandska

Po uvedení prehliadky ekologických obalov z celého sveta v holandskom Utrechte, Paríži a Prahe na Designbloku 2010 sme mali možnosť v novembri minulého roku vidieť aj na Fakulte architektúry STU v Bratislave príklady obalov, ktoré sa dajú recyklovať a sú šetrné nielen k prírode, ale aj k spotrebiteľovi a výrobcovi.

Projekt vznikol pod záštitou Unity GDG, ktorý je českým partnerom holandskej agentúry Brandnew Design. Spoločne sa im podarilo zozbierať príklady trvalo udržateľných obalov predovšetkým z Holandska, ale aj Veľkej Británie, USA, Francúzska, Španielska atď. Holanďania sa v tomto smere môžu podeliť o rozsiahle skúsenosti, pretože ich možno považovať za priekopníkov dizajnu a trvalo udržateľných materiálov.

Na výstave boli zastúpené rôzne kategórie trvalo udržateľných obalov, ktoré sú vyrobené často veľmi jednoduchými metódami. Všetky exponáty sú ukážkou jedného či viacerých udržateľných prístupov. Nejde pritom o prezentáciu dokonale udržateľného obalu, ktorý sa stane univerzálnym modelom, ale skôr o zámer predstaviť rôzne spôsoby, ako možno udržateľnosť dosiahnuť. Cieľom organizátorov bolo inšpirovať a ponúknuť reálne možnosti namiesto obmedzení a zákazov. Dokázali, že vývoj v tejto oblasti napreduje a že mnohé spoločnosti v tomto smere urobili pokroky. Je potrebné si uvedomiť, že metódy trvalo udržateľného rozvoja sa stanú čoskoro povinnosťou.

Výstavu organizačne pripravilo Veľvyslanectvo Holandského kráľovstva v spolupráci so Slovenským centrom dizajnu.

Adresár dizajnérov na Slovensku

Viete, že Slovenské centrum dizajnu dáva priestor dizajnérom, ktorým zverejnenie kontaktu a pracovnej špecializácie v Adresári dizajnérov na Slovensku na stránke www.sdc.sk môže pomôcť v ďalšej praxi? Umiestnenie kontaktných údajov (meno a priezvisko, e-mailová adresa, web stránka a pracovná špecializácia) na stránke SCD

je dobrovoľné. Do adresára sa môžete zaregistrovať aj prostredníctvom on-line formulára. Adresár obsahuje tieto kategórie: grafický dizajn a typografia, textilný a odevný dizajn, interiérový a produktový dizajn, šperk, keramika, sklo, porcelán, transport dizajn, iné.

Viac informácií: www.sdc.sk/?adresar-dizajnerov

Cena Emila Belluša 2011 - Rastislav Janák

Spolok architektov Slovenska udelil Cenu Emila Belluša 2011 za celoživotné dielo in memoriam architektovi Rastislavovi Janákovi, dlhoročnému pedagógovi Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. Pri tejto príležitosti sa v Galérii SAS na Panskej 15 v Bratislave uskutočnila výstava jeho diela, ku ktorej Marián Zervan zostavil reprezentatívny katalóg. Dokumentuje široký záber tvorby Rastislava Janáka.

Rastislav Janák (1942 – 2002) sa okrem architektúry venoval dizajnu, interiérovej tvorbe, výstavníctvu a pamiatkovej obnove. Študoval u profesorov Emanuela Hrušku, Vojtecha Vilhana a Dušana Kuzmu. Po ukončení štúdií zostal pracovať na Vysokej škole výtvarných umení, kde pôsobil až do svojej smrti v roku 2002. Vytvoril množstvo projektov a súťažných návrhov predovšetkým pre Bratislavu, Martin a Piešťany. K jeho kľúčovým prácam patria napríklad (dnes už nezachované) interiéry Kina Tatra v Bratislave, predajne Supraphonu na Strakovej ulici v Bratislave, priestory pre Československé aerolinie v bratislavskej Redute, čiastočne zachované priestory predajní na Klobučníckej ulici v Bratislave a ďalšie. V rokoch 1991 a 1996 získal Cenu Dušana Jurkoviča.

DESIGN PARADE 7

Design Parade je medzinárodná súťaž pre mladých dizajnérov, festival zastrešujúci výstavy a stretnutia, ktoré organizuje francúzska asociácia Villa Noailles. Cez túto platformu sa Villa Noailles snaží podporiť mladý dizajn vo všetkých odboroch (okrem módy a grafického dizajnu), umožniť ich prezentácie profesionálnym tvorcom, verejnosti a novinárom. Festival sa koná v čase od 29. 6. do 1. 7. 2012, pričom výstava predstaví tvorbu desiatich vybraných mladých dizajnérov. Súťaž nedefinuje výber témy, ani typ projektu. Ocenenia: Grand Prix – ročný študijný pobyt v Sèvres – Cité de la céramique, ročný študijný pobyt v CIRVA (Medzinárodné centrum výskumu skla a výtvarných umení) v Marseille, štipendium udelené Galériou Kreo na realizáciu ľubovôleho projektu, samostatná výstava vo Villa Noailles počas Design Parade 8 v júli 2013.

Uzávierka: 30. 3. 2012

Informácie: www.villanoailles-hyeres.com, www.institutfrancais.sk, www.sdc.sk

Fest Anča 2012

5. ročník medzinárodného festivalu animovaného filmu sa bude konať v Žiline od 28. júna do 1. júla 2012. Hlavné dianie festivalu sa už tradične sústreďí okolo Stanice Žilina-Záriečie. Okrem samotných premietaní sa návštevníci môžu tešiť na osobné stretnutia s autormi a profesionálmi v oblasti kinematografie, na workshopy a prednášky, master classes, Animation Karaoke Battle, Pecha Kucha Anchu, koncerty, párty či výstavu. Fest Anča tradične prinesie retrospektívy svetových animátorov, načrte aj do histórie, predstaví významné filmové školy a festivaly. Tohoročnou špecialitou budú hororové animované filmy. Medzinárodná trojčlenná porota, zostavená zo známych profesionálov v oblasti animácie udelí hlavnú cenu Anča Award najlepšiemu krátkemu animovanému filmu. Špeciálna trojčlenná porota rozhodne o najlepšej snímke v kategórii animovaný videoklip a udelí mu Anča Music Video Award.

Uzávierka prihlasovania filmov do súťaže je 30. 3. 2012

Rôzne pohľady – výstava študentského plagátu zo Slovenska, Čiech a Poľska

Expozícia Rôzne pohľady, ktorú bude možné navštíviť v priestoroch pražského kina Světozor od 19. januára do 29. februára a v októbri aj v Bratislave, predstaví návrhy študentských plagátov, ktoré sa vzťahujú k národným kinematografiám.

Pedagóg Fakulty umení Ostravskej univerzity Pavel Noga oslovil vyučujúcich na Strednej umeleckej škole v Ostrave, v Ateliéri grafického dizajnu Akadémie umenia v Krakove a na Katedre vizuálnej komunikácie VŠVU v Bratislave. Študenti týchto škôl dostali za úlohu spracovať návrhy plagátov k vybraným filmom. Hlavný cieľ sa podarilo naplniť: študenti sa zoznámili s filmami susedných národov a na plánovaných výstavách v jednotlivých krajinách dostanú možnosť porovnať svoju tvorbu s ostatnými účastníkmi projektu.

Bratislava

Cena profesora Jindřicha Halabalu
Satelit
do 4. 3. 2012

Banská Bystrica

Patrik Illo – Dizajn (rýchleho) času...
Ešte väčší klamár
Stredoslovenská galéria
7. 12. 2011 – 19. 2. 2012
www.ssgbb.sk

Viedeň

Vejáre a rukavice zo zbierok MAK
Múzeum úžitkového umenia
9. 11. 2011 – 1. 4. 2012
www.mak.at

*Čo je doma,
to sa dobre počíta...*

nezabudnite si predplatiť
designum¹⁻⁶2012

viac info www.sdc.sk

Allt (All that)

Elena Bolceková and Peter Simoník

Two young designers, Elena Bolceková and Peter Simoník, have been working under the name of ALLT since 2011. During that time they were able to introduce themselves at the Design Forum (Fórum dizajnu) in Nitra and at an independent exhibition in the ULUV Design Studio (Dizajn Štúdio ULUV). In the meantime, together with Katarína Beličková and Štefan Nosko, they prepared a project named *Urbi et orgi* by SKIN for the last Prague Dizajnblok in October 2011, and today you can see their installation of *A Life Shaped by All That* in GASK, Kutná Hora.

PIn spite of these rich presentation activities, their age and practical experience suggest, that they are just building their own identity. What values do they profess, what is their credo? They say: „Allt is a shortened form of ‘all that’, that is all. We mean everything that we are interested in, that surrounds us and that is fun in life. This is the stuff we want to deal with in design; we want to give people a chance to be surrounded by interesting things, which will address them as personalities. We feel that it is more complicated to be and to live in a place with no space to think.“

They are not the first and definitely not the last ones who try to push forward the conventional, customary perception of design. In our territory however, it brings with itself a considerable risk, a problem of a commercial use. To the topic they say: „Our opinion is that everything requires honest work and an adequate amount of time. We do not hurry anywhere. A conception of a commercial use is relative for us, and after the first year of existence we are not trying to look in the distant future nor setting long-term goals. Now, there is a very wide range of production processes in our products. Many things are produced in different workshops by different computer-controlled machine tools, some are manufactured manually. We are trying to discover and use the possibilities of producers in Slovakia.“

At the exhibition in the ULUV Design Studio, Allt among other products exhibited Manual Light lighting units and Manual Stool settees, the “body” of which are tin buckets. Here could be seen, how both authors like to attentively alter pictures of the things that surround us. Exactly like with Peter Simoník’s product Wood Hunt, which conceals and at the same time reveals not only basic qualities of the material (wood), but also of the product form itself. At the same

exhibition, we have also seen the Cross-Section-Cut collection (engaging positive interest of the visitors) composed of mirrors, wall clocks and coat-racks, strongly inspired by nature signs, or Dash-Dot Light lamps, which reflect Slovak folklore, its cultural history. These products have been (successfully) transformed, more in the decorative sense. It means Elena and Peter do not in the meantime want to distinguish between the forms, which could be the carriers of their idea: „If the object’s meaning is shown in its decoration, for us it is the same as if it is outlined in the boundary between a rooted idea of a concrete object and its use in a new context.“

Elena Bolceková (Ústav dizajnu a výtvarných disciplín FA STU – Institute of Design and Fine Arts, Faculty of Architecture, Slovak University of Technology) captured attention of many visitors in Prague by her product of Felt, felt-modules-assembled flooring or „geometric tiles“. The product’s name is Cityscapes (Mestská krajina) and according to Elena it developed exactly from the inspiration by the theme of Designblok (this year it was the City) – it is an areal visualization of materials, which repeat and mingle in the city. A carpet designed for the interior enables - like in the city paving - to construct a random shape and size out of the above mentioned modules. Peter Simoník (Ateliér produkt dizajnu VŠVU – Design Product Atelier, Academy of Fine Arts and Design) has for Prague prepared Who is Watching You lighting units, the shape of which is derived from industrial video cameras located at various public and private spaces. Simoník has assigned his product’s existence in a different, more intimate context.

At present Allt has its exhibition at the interesting places of GASK in Kutná Hora. „In GASK we exhibit more or less the same products we had in Bratislava. However, White box is a place, where a bigger emphasis is put on the installation and on the idea of presentation. With help of our products, we tried to show visitors a scheme of routine everyday activities, which is used to make them think about the cycles they themselves repeat every day. It was meant to draw their attention to the fact that their life is also composed of trifles, and that they should take notice of them, appreciate and enjoy them.“

www.allt.sk

#

Viktor Holešťák-Holubár's Furniture Design and Folk Tradition Interpretations

¶ Viktor Holešťák-Holubár (1926 – 1989) was a really versatile author, he engaged himself in interior architecture and exhibition management, designed architectural details of public constructions, interior textiles and other interior accessories and toys, he was also doing graphic design, but his realm was furniture design. In this study, I would only like to focus on this sphere of his activities, on the beginning of his furniture creation in the 50s and early 60s, which I perceive as sort of a „conscious“ reaction to the period debates on the required form and function of applied arts and of developing new discipline of industrial design. Finally, he himself contributed and intervened in those debates, mostly with his practical management activities and also as a member of various boards and committees.

After the 1948 February revolution, centralization and planned management, as well as ideologization, were naturally applied to the sphere of applied arts and design, and also to the sphere of environment and interior culture of „working people“. For the specific sphere of furniture production, it meant dividing the sphere according to production technology into an industrial and an art-and-craft one, which was also connected with subsequent specialization of designers themselves. According to one of the exercised opinions however, the „industrial production should satisfy basic material needs of the society, while art-and-craft production supplements the industrial production by means of creating cultural values, and contributes to increasing the cultural standard of the environment“.¹ Thus, arts and crafts were attributed a kind of a higher status, but on the other hand, furniture

handicraft got a task to produce „second-rate“ complementary furniture, such as sleeper sofas, armchairs, children beds, flower pot tables and chairs, and concerning material, focus on processing of industrial or agricultural production waste materials, like corn straw, wicker, straw etc.²

Arts and crafts production was organized in ŤLUV (Ťstredie ľudovej a umeleckej výroby –The Centre for Folk Art Production), which should have managed and improved all units of applied art production, folk art production, handicraft and also industrial production. The programme of ŤLUV was to apply folk art production traditions into contemporary arts and crafts, as well as into industrial design. No sooner than late 50s, another institution was established, Ťstredie umeleckých remesiel (Arts and Crafts Centre), which had wood-processing workshops in Bratislava, Košice and Kežmarok, and they were engaged in the field of public interior design implementation in furniture production.

It is the development of opinions on the way and range of folk tradition application, which shows a reflection of the changing social and political situation, but we can also observe a parallel development in the work of Viktora Holešťák-Holubár. In the early 50s, artists optimistically, vigorously and almost uncritically drew from folk designs, due to requirements for folksiness of art and environment. Almost total copies of folk artworks were made, not only traditional materials were used, but also technologies and construction principles, folk ornaments and

¹ MATEJČEK, Hubert. Ekonomické problémy uměleckého řemesla. In Umění a řemesla, 1963, č. 4, s. 124.

² As one of many sources introducing at least: VYDRA, Josef. Remeslná výroba a nábytek. In Tvar 4, 1952, č. 5-6, s. 148.

text Eliška Mazalanová photo author's archives

designum⁶2011

Viktor Holešťák-Holubár's Furniture

summary

85

decorations were popular. It was adaptation of folk ornaments, that was soon considered unsuitable, usefulness and simplicity of construction in folk furniture was praised. Finally, towards the end of the decade, relevancy of folk artworks for contemporary needs started to be re-assessed, new (ideological) orientation of the art-and-craft creation was searched for, which for example in early 60s led to efforts for the so-called grey-linen style creation.³

Viktor Holešák-Holubár came from Spišská Nová Ves, where he got trained as a carpenter at the State Trade School of Wood Processing (Štátna odborná škola pre spracovanie dreva). He continued his education at Art and Craft School (Umeleckopriemyselná škola) in Brno with prof. akad. arch. Josef Šálek, and he graduated in 1948. Shortly after he started working as a graphic artist in the young Centre for Folk Art Production in Bratislava, where he was working until 1956, and gradually, he worked his way up to the post of a research and development manager. His earliest well-known works come from this very period and they are designs for the Competition for 2nd-Five-Year-Plan Flat Furnishing (Súťaž na zariadenie bytu II. Päťročnice). It is an interior arrangement of a so called small flat, where separate interiors are interpreted in the form of multifunctional spaces, and at the same time the equipment combines earlier produced assortment with new type solutions. The author clearly inclines to a modern opinion promoted by the Czechoslovak Art Association (Zväz československého diela) – the pieces of furniture are light, airy, bright, multifunctional, he uses flat-pack furniture and „unconventional“ technologies, for instance a chair of curved lamellae.⁴ Concurrently with the ÚLUV programme, since

³ He would be famous for using natural local materials, rough processing, so that naturalness of the material becomes apparent, together with the author's feeling, the creation of an antipole to the cold „amorphous“, machine-made product. E. G.: BOUČEK, Vladimír. K problematice doplňkového nábytku. In *Umění a řemesla* 4, 1961, č. 1, s. 10.

⁴ Designs are to be found in SNG archives.

approximately early 50s, his work is oriented towards folk art-and-craft expression. It is mainly complementary furniture, which is mostly seating furniture, various settees, coffee tables, shelves, but we can also find here more complex interior solutions, as for example children room furniture, but also a furniture set for a living-room displayed at the Competition of the ÚŠČVU Centre in Bratislava in 1953. Since that time, his works are characterized by typical natural materials processing, that is chiefly solid wood, and by application of waste materials from agriculture and industrial production. He was learning from folk furniture, from which he borrows construction principles and traditional technological processes, often he only uses folk carved ornament on contemporary forms – most frequently border-cut or rosettes. A really bizarre solution can be seen in a sofa and a cupboard with a lamp from a living-room furniture set, where he evokes the required folk character by overall furniture stylization towards a sculptural form.

Such „radical“ folklorism softens around mid-50s, we can observe a change in formal as well as visual aspects. This shift parallelly appears also in period texts. Formal adoption of designs from folk art expression is criticized in particular, but „unimaginative“ application of folk decorations on contemporary forms is criticized even more. „The witless historicism“⁵ slowly disappears.

Viktor Holešák-Holubár's creation is more ambitious and he focused more on complex interior solutions, creating quite a big series of armchairs and entire three-piece suites, which could be described as a return to matter-of-fact and practical forms resulting from the construction of separate pieces of furniture. He tries to show the beauty of the material and he makes more of it by the classical workmanship of the smooth cut. From the visual and also the construction point of view, they, in the context of the other home

⁵ „... which was then God knows why called realism...“ In KOTÍK, Jan. Důležitost metody. In *Tvar* 13, 1963, č. 1-2, s. 2.

production, could be considered as standard products. On the other hand however, there are some really exceptional works, which are influenced by foreign, „western“ creation, inclination towards so called international style and, specifically, towards inspiration by Scandinavian design. There are for example various small party coffee tables, first of all a three-piece suite consisting of a sofa with a detachable bolster, tiny stools with natural cord braiding and a party coffee table, displayed at the 2nd Slovak Exhibition of Applied Arts, which apart from the typical short bevelled legs also have a typical dynamic shaping of the headboard of the bed and the stools. However, exhibition reviewers were captivated by other presented Holubár's works, such as a folding bench, where a concrete folk artwork from a village of Suchá Hora in Orava region was used as a model for construction and practical solution; and then an armchair intended for conference rooms, also due to its practical „improvement proposal“ – an opening in the backrest with a handle for simple manipulation. We also know various complex interior solutions that belong to that period. As another extraordinary solution, I would like to mention at least a furniture set for a bedroom, which the author sent to the 1957 competition for new proposals of industrial product designs. It was a project for a batch production, which was finally implemented only in a prototype; however, it is one of not many examples of Holubár's designs for industrial production.

The period of the second half of 50s is also the beginning of his organization, when in 1956 he started working as an ideology secretary at a newly established department of applied arts and industrial design in the Association of Slovak Artists.

The treatment of folksiness in Holubár's creation significantly changed during 60s. He abandons his „origin-loyalty sign“, typical decorative-cut elements, and he focuses on the furniture form itself. He re-melted folksiness into an abstracted form, where he still remains loyal to traditional natural materials, continues to adopt and develop traditional construction materials and applies them into contemporary popular forms. It is either the above mentioned, still delicate furniture, typical with its organic shaping of individual construction elements, related to the exceptionally popular Scandinavian design, or since mid60s and mostly in 70s, the increasingly popular solid and tectonic furniture of elementary shapes and forms.

The early creation of Viktor Holešťák-Holubár, one of the most noticeable after-war furniture (not only) design personalities in Czechoslovakia, forms a significant part of our (not only) design history. It is an important beginning period of this creative discipline development in our country, of its theory and history, which is not critically investigated and famous yet. At present, it might be the last chance to at least partially capture its manifestations, record them in the process of their gradual but definite disappearance, and thus, at least partially save them. It is due to the current situation of non-existence of specified institutions and tools, that we lose these documents and artefacts forever, they are disappearing in private, more or less temporary archives. Finally, I wish to express my gratitude to the designer's descendants for storing of these documents and for their help in providing us with a part of them.

#

designum⁶2011

časopis o dizajne / design magazine
číslo / number: 06 rok / year: 2011

vychádza 6-krát ročne / a bimonthly
ročník / volume: XVII cena / price: 2,16 €

vydáva/edited by:

Slovenské centrum dizajnu
/ Slovak Design Centre

zodpovedné redaktorky/executive and contributing editors:

Lubica Pavlovičová ›
lubica.pavlovicova@scd.sk
Zuzana Šidliková ›
zuzana.sidlikova@scd.sk

jazyková redakcia/proof reader:

Katarína Weissová

jazykový preklad/translation:

Lubica Kachničová

marketing:

designum@scd.sk

redakčný kruh/editorial cooperators:

Silvia Fedorová
Mária Rišková
Marián Laššák
Sylvia Jokelová
Ján M. Bahna
Zdeno Kolesár
Palo Bálik
Martin Struss
Sabina Jankovičová
Jozef Kovalčík

layout/layout:

Emil Drličiak

Designum⁶2011 - Vizuálna koncepcia, obálka/visual conception, cover:

Róbert Paršo › MultiTalent

tlač/printing:

Dolis, Bratislava

© copyright: SCD, ISSN 1335-034X
Registrované MK SR č. 2941/09

informácie o predaji časopisu a iných publikácií SCD:

www.scd.sk

voľný predaj:

v stánkoch distribučnej spoločnosti
Mediaprint Kapa

v kníhkupectvách a galériách

v Bratislave:

Satelit SCD
Artforum
Prospero
Knížnica SCD
Art Books (STU)
Galéria Medium
SNG Bratislava
Dům umění města Brna

v kníhkupectvách a galériách

mimo Bratislavy:

Artforum v Banskej Bystrici, Žilina,
Košiciach a Trnave
Stanica Žilina-Záriečie

distribúcia / distribution:

L.K. Permanent, s.r.o.
P.O. Box 4
834 14 Bratislava
tel.: + 421 (0) 2 4445 3711
fax: + 421 (0) 2 4437 3311
e-mail: lkpermanent@lkpermanent.sk

sídlo redakcie/headquarter:

SCD - Designum
Jakubovo nám. 12
814 99 Bratislava
Slovak Republic
tel.: + 421 (0) 2 204 77 319
fax: + 421 (0) 2 204 77 310
e-mail: scd@scd.sk
web: www.scd.sk

objednávky a predplatné

/subscription orders:

SCD - Designum
Jakubovo nám. 12
P.O.BOX 131
814 99 Bratislava
Slovak republic,
tel.: + 421 (0) 2 204 77 314
fax: + 421 (0) 2 204 77 310
e-mail: natalia.galbava@scd.sk
designum@scd.sk
www.predplatne.net

inzercia info:

www.scd.sk
natalia.galbava@scd.sk

2
R O K O V
S C D

Redakcia nezodpovedá za obsah inzerátov. Preberanie materiálov je možné len s písomným povolením vydavateľa. Jednotlivé články vyjadrujú názory autorov a nemusia byť vždy totožné so stanoviskom vydavateľa a redakcie. Pri používaní obrázkov vydavateľ rešpektuje práva dotknutých osôb. V prípade, že neúmyselne dôjde k omylu pri ich identifikácii, uvítame dodatočné informácie o majiteľoch autorských práv. Vopred nevyžiadané príspevky redakcia nevracia.

obálka/cover: Jozef Dóka ml.